

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
Τμήμα Νοσηλευτικής

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Διερεύνηση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας των
επαγγελματιών υγείας σχετικά με τον εθελοντισμό»**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΟΥΜΠΡΗΣ

Οικονομολόγος

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2013
ΣΠΑΡΤΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

Τμήμα Νοσηλευτικής

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

« ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ »

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

« Διερεύνηση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας των επαγγελματιών υγείας σχετικά με τον εθελοντισμό »

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΟΥΜΠΡΗΣ

Μέλη συμβουλευτικής Επιτροπής

Επιβλέπουσα: Σοφία Ζυγά , Επίκουρος Καθηγήτρια

Μέλος: Αναστάσιος Ιωαννίδης, Λέκτορας

Μέλος: Στέλιος Κατσαραγάκης, Λέκτορας (υπό διορισμό)

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2013

ΣΠΑΡΤΗ

Copyright © Κωνσταντίνος Ζουμπής, 2013

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των απαιτήσεων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης «Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας και Διαχείριση Κρίσεων» του Τμήματος Νοσηλευτικής. Η έγκρισή της δεν υποδηλώνει απαραίτητως και την αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Βεβαιώνω ότι η παρούσα διπλωματική εργασία είναι αποτέλεσμα δικής μου δουλειάς και δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής. Στις δημοσιευμένες ή μη δημοσιευμένες πηγές που αναφέρω έχω χρησιμοποιήσει εισαγωγικά και όπου απαιτείται έχω παραθέσει τις πηγές τους στο τμήμα της βιβλιογραφίας.

Υπογραφή:

Ευχαριστίες

Η εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας θα ήταν αδύνατη χωρίς την συμβολή ορισμένων ανθρώπων, στους οποίους οφείλω ειλικρινείς ευχαριστίες.

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την Επιβλέπουσα καθηγήτρια της διπλωματικής μου εργασίας, *Δρ Σοφία Ζυγά, Επίκουρη Καθηγήτρια του Τμήματος Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου* για την πολύτιμη βοήθειά της, τη συμπαράστασή της και την καθοδήγησή της κατά το σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και τη συγγραφή της παρούσας ερευνητικής μελέτης.

Επίσης, εκφράζω θερμές ευχαριστίες στον *Λέκτορα του Τμήματος Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου Δρ Αναστάσιο Ιωαννίδη* και στο *Λέκτορα (υπό διορισμό) του Τμήματος Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου Δρ Στυλιανό Κατσαραγάκη*, μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, για τη σημαντική συμβολή τους στην προσπάθειά μου.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα την *Επίκουρο Καθηγήτρια του ΤΕΙ Ηπείρου Δρ Μαίρη Γκούβα*, για την άδεια χρησιμοποίησης των ερωτηματολογίων και για όλη τη στήριξη και τις συμβουλές που μου παρείχε.

Επίσης, ευχαριστώ τους φορείς για τη χορήγηση της άδειας εκπόνησης της μελέτης και όλους τους συμμετέχοντες στη μελέτη για τη συλλογή των δεδομένων και την εμπιστοσύνη που μου έδειξαν.

Τέλος ευχαριστώ θερμά την οικογένεια μου για την με κάθε δύναμη υποστήριξη και αμέριστη συμπαράσταση καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου!

Περίληψη

«Διερεύνηση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας των επαγγελματιών υγείας σχετικά με τον εθελοντισμό»

του Κωνσταντίνου Ζουμπρή

Φεβρουάριος 2013

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας που ωθούν τους επαγγελματίες υγείας στον εθελοντισμό. Πιο αναλυτικά, ο έλεγχος της διαφοροποίησης της στάσης και των αντιλήψεών τους απέναντι στον εθελοντισμό ανάλογα με την ηλικία, το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, την επαγγελματική κατάσταση και ορισμένων ψυχολογικών παραμέτρων (αλτρουισμός, ναρκισσισμός και προσωπικότητα).

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας και Διαχείριση Κρίσεων» του Τμήματος Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου από τον Ιούνιο του 2011 έως και τον Μάρτιο του 2012.

Μεθοδολογία: Στη παρούσα έρευνα έλαβαν μέρος 110 επαγγελματίες υγείας του Γ.Ν. Σπάρτης, οι οποίοι αποτέλεσαν το συνολικό δείγμα της μελέτης, οι οποίοι ενημερώθηκαν για το σκοπό της έρευνας και υπέγραψαν γραπτή συγκατάθεση. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με συμπλήρωση γραπτού ερωτηματολογίου σε πλαίσιο και ώρα επιλογής των συμμετεχόντων. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: (α) Ερωτηματολόγιο κοινωνικο-δημογραφικών χαρακτηριστικών, (β) η κλίμακα αλτρουισμού, (γ) Η κλίμακα της ναρκισσιστικής προσωπικότητας και (δ) η κλίμακα προσωπικότητας κατά Eysenck.

Για την πραγματοποίηση της στατιστικής ανάλυσης χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό SPSS (SPSS Inc., 2003, Chicago, USA).

Αποτελέσματα: Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, φαίνεται να υπάρχουν κάποιες ενδείξεις ότι τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια, είναι άτομα με υψηλό αίσθημα αλτρουισμού, έχουν χαμηλή τιμή στην κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας και υψηλό σκορ προσωπικότητας. Επιπλέον, υπάρχουν ενδείξεις ότι το φύλο, η οικογενειακή κατάσταση, το επίπεδο εκπαίδευσης και η θέση εργασίας παίζουν κάποιο ρόλο στη διαμόρφωση των 3 κλιμάκων

προσωπικότητας. Σημειώνεται ωστόσο, ότι τα αποτελέσματα που προκύπτουν είναι στατιστικά σημαντικά.

Συμπεράσματα: Από τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης αναδεικνύεται η σχέση των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της προσωπικότητας με τον εθελοντισμό. Η διερεύνηση των ψυχοκοινωνικών χαρακτηριστικών των εθελοντών εμφανίζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις επιστήμες υγείας και συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάδειξη του ρόλου του εθελοντισμού σε φορείς παροχής φροντίδας υγείας.

Λέξεις-Κλειδιά: Αλτρουισμός, ευτυχία, ναρκισσισμός, εθελοντισμός, επαγγελματίες υγείας.

Summary

"Research into features of personality in health care professionals in the area of voluntary work"

by Konstantinos Zoumbri

February 2013

The aim of this study was to investigate the features of personality for health professionals to volunteering. More specifically, control the differentiation of attitudes and perceptions toward their volunteering by age, sex, educational level, occupational status and certain psychological parameters (altruism, narcissism and personality).

This study was conducted as part of the Graduate Program "Health Management and Crisis Management", Faculty of Nursing, University of Peloponnese from June 2011 up to March 2012.

Methodology: In this study involved 110 health professionals of Sparta General Hospital (overall study sample), who were informed about the purpose of the investigation and signed a written consent. The data collection was done by completing a written questionnaire in time and place of participants' choice. The tools used were: (a) Questionnaire of socio-demographic characteristics, (b) the Altruism Scale, (c) the Narcissistic Personality Inventory and (d) the Eysenck Personality Questionnaire. The statistical analysis was performed using the SPSS statistical package (SPSS Inc., 2003, Chicago, USA).

Results: According to the results, there appear to be some evidence that individuals, who have participated in a voluntary effort, are people with a high sense of altruism, present low score in the scale of narcissistic personality and a high score in the scale of personality. Moreover, there is evidence that gender, marital status, educational level and job play a role in shaping the three personality scales. Note, however, that the results are statistically significant.

Conclusions: The results of this study highlight the relationship between specific personality traits with volunteering. Considers the problems surrounding the role of

psychosocial characteristics of volunteers as one of the most exciting areas, especially for health sciences, whose study will be instrumental in highlighting the role of volunteering in health care providers.

Keywords: Altruism, happiness, narcissism, voluntary work, healthcare professionals.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ	3
1.1. Ορισμοί.....	3
1.2 Το Κοινωνικό Κεφάλαιο και η Κοινωνία των Πολιτών.....	3
1.3 Οι Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί	4
1.4 Οι Εθελοντικοί Οργανισμοί.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ	5
2.1 Τα Χαρακτηριστικά του Εθελοντισμού.....	5
2.2 Βασικές αρχές του εθελοντισμού.....	6
2.3. Εθελοντισμός και οικογένεια	7
3.1.Γενικά	8
3.2.Τα κίνητρα του εθελοντισμού.....	10
3.3. Οι Λόγοι Ενασχόλησης με τον Εθελοντισμό.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΥΡΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ	12
4.1.Κοινοτική Δραστηριότητα.....	12
4.2.Ανταπόκριση σε Έκτακτες Ανάγκες	12
4.3.Διατήρηση της Ειρήνης στην Κοινότητα	13
4.4. Κοινωνική Βοήθεια ή Υποστήριξη	13
4.5.Ιατρική Περίθαλψη	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ	14
ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΖΗΤΗΣΗ	46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	50
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	56
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	79

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε μια εποχή όπου οι όροι «κρίση» και «μεταβατικότητα», «διάλυση» και «ανασυγκρότηση», «αποδόμηση» και «αναδόμηση» βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη των δημοσίων συζητήσεων ίσως αντιλαμβανόμαστε ότι γινόμαστε κοινωνοί μεγάλων αλλαγών που μας κατευθύνουν προς μια νέα πραγματικότητα. Σε αυτήν την μεταβατική περίοδο μεγαλύτερο πρόβλημα αναδεικνύεται ο ορισμός των εννοιών για την περιγραφή νέων φαινομένων και καταστάσεων. Σύμφωνα με την Παναγιωτοπούλου (2002), σε αυτό οφείλεται συχνά η αδυναμία σύλληψης της πολυπλοκότητας και της ποικιλομορφίας τους. Χρειάζεται χρόνος, έρευνα και επικοινωνιακός διάλογος. Ένα καλό παράδειγμα αποτελεί ο εθελοντισμός.¹⁻⁵

Είναι ευρέως γνωστό το ενδιαφέρον των κρατών να προσεγγίσουν τον μη κερδοσκοπικό και εθελοντικό τομέα, καθώς και η ενασχόληση της ΕΕ με τον τρίτο τομέα και τις χρηματοδοτήσεις προς την συνεχώς αναπτυσσόμενη κοινωνική οικονομία. Μέσα από αυτές τις εξελίξεις προκύπτουν διάφορα ερωτήματα και μάλιστα με πολιτική σημασία. Προκύπτουν ζητήματα που αφορούν τόσο το θεωρητικό επίπεδο όσο και το πολιτικό. Βέβαια υπάρχει μια σειρά από πολλά ζητήματα που ζητούν απάντηση μέσα σε μια νέα πραγματικότητα που τείνει να διαμορφώσει η διεύρυνση της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα.⁶⁻⁹

Ως εκ τούτου, γενικός στόχος της παρούσας ερευνητικής μελέτης ήταν η ανίχνευση πλευρών της προσωπικότητας των ατόμων που εμπλέκονται στην εθελοντική προσφορά εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, ο σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση ορισμένων ψυχολογικών παραμέτρων (αλτρουισμός, ευτυχία, ναρκισσισμός) σε επαγγελματίες υγείας.

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

1.1. Ορισμοί

Εθελοντισμός είναι η δραστηριότητα εκείνη που αναπτύσσεται κατά τρόπο προσωπικό, αυθόρμητο, ελεύθερο, χωρίς σκοπό ατομικού κέρδους, από μεμονωμένους πολίτες ατομικά ή διαμέσου των οργανώσεων των οποίων αποτελούν μέλη, προς το συμφέρον της ομάδας στην οποία ανήκουν ή τρίτων προσώπων ή της τοπικής, κρατικής ή διεθνούς κοινότητας αποκλειστικά για σκοπούς αλληλεγγύης (αλτρουιστικούς).

Είναι η πρόθυμη δέσμευση ενός ατόμου να εργαστεί χωρίς αμοιβή για ένα καθορισμένο ή αόριστο χρονικό διάστημα για το γενικό καλό της κοινωνίας.¹

Ο Εθελοντισμός αναφέρεται σε όλες τις μορφές εθελοντικής δραστηριότητας, επίσημης ή ανεπίσημης, πλήρους απασχόλησης ή μερικής απασχόλησης, στη χώρα διαμονής ή στο εξωτερικό. Προϋποθέτει την ελεύθερη βούληση των ατόμων, δηλαδή πραγματοποιείται με δική τους επιλογή και κίνητρα και δεν περιέχει συμφέρον ή οικονομικά οφέλη. Ωφελεί τους εθελοντές, τις τοπικές κοινότητες και την κοινωνία συνολικά. Είναι ένα μέσο για να εστιάζουν τα άτομα και οι οργανισμοί στις ανθρώπινες, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανάγκες.

Εθελοντής καλείται όποιος προσφέρει χρόνο, ενέργεια, γνώσεις και δεξιότητες.

1.2 Το Κοινωνικό Κεφάλαιο και η Κοινωνία των Πολιτών

Ο εθελοντισμός περιστρέφεται γύρω από δύο βασικές προσεγγίσεις, οι οποίες αναφέρονται στο κοινωνικό κεφάλαιο και στην κοινωνία των πολιτών. Η έννοια του κοινωνικού κεφαλαίου χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει δύο διαφορετικές διαστάσεις της κοινωνικής δράσης. Η πρώτη θεωρεί ως κοινωνικό κεφάλαιο τα προσόντα, τα προνόμια και τις απολαβές που αποκτά ένα άτομο μέσα από τα δίκτυα κοινωνικών σχέσεων, τα οποία συντελούν στο να πετύχει τους ατομικούς σκοπούς του. Η δεύτερη διάσταση αναφέρεται στα μέσα που αποκτούν ορισμένοι συλλογικοί φορείς για να εξασφαλίσουν την εσωτερική συνοχή μεταξύ των μελών τους και να ξεπεράσουν προβλήματα που θέτει η συλλογική δράση. Έτσι, η προσέγγιση αυτή συνδέει το κοινωνικό κεφάλαιο με την έννοια της ανάπτυξης, καθώς και με τις κοινωνικές πρακτικές που συνενώνουν άτομα με κοινούς στόχους συλλογικών δράσεων ή διεκδικήσεων. Με άλλα λόγια, προσδίδει στα δίκτυα πολιτική διάσταση.¹⁰⁻¹⁵

Από την άλλη πλευρά, η κοινωνία των πολιτών αποτελεί το σύνολο των κοινωνικών σχέσεων που δεν εμπίπτουν στη δικαιοδοσία του κράτους. Πρόκειται, δηλαδή, για έναν

ενδιάμεσο χώρο ανάμεσα στο κράτος και τον πολίτη, για ένα πλέγμα αλληλεπιδράσεων ανάμεσα σε διάφορους μη κυβερνητικούς, εθελοντικούς οργανισμούς. Η κοινωνία των πολιτών αποτελεί αντίποδα στην πολιτική κοινωνία, δηλαδή στο κράτος και, συγχρόνως, χώρο εκούσιας συμμετοχής σε ένα πολιτικό και κοινωνικό σύνολο.¹⁶⁻²²

1.3 Οι Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί

Σημαντικό ρόλο στη συγκρότηση της κοινωνίας των πολιτών αλλά και στη “συσσώρευση” κοινωνικού κεφαλαίου αναλαμβάνουν οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί, οι οποίοι:

- Είναι ιδιωτικοί οργανισμοί, δηλαδή θεσμικά αυτόνομοι από το κράτος.
- Έχουν καταστατική κατοχύρωση, δηλαδή σταθερή οργάνωση και διάρκεια.
- Είναι διοικητικά ανεξάρτητοι και διέπονται από τους δικές τους καταστατικές αρχές.
- Είναι μη κερδοσκοπικοί, δηλαδή διανέμουν τα κέρδη τους αποκλειστικά για τους σκοπούς του οργανισμού.
- Αντιπροσωπεύουν άτομα ή κοινωνικές ομάδες που με τη βούλησή τους συμμετέχουν σε τους και μπορούν να προσφέρουν εθελοντική εργασία, χωρίς αυτό να είναι απαραίτητη προϋπόθεση.
- Δεν αποσκοπούν στην άσκηση πολιτικής εξουσίας, αλλά με τη δράση τους προσφέρουν δυνατότητες πολιτικής και κοινωνικής συμμετοχής επειδή δεσμεύονται να προωθήσουν συγκεκριμένους στόχους που δεν καλύπτονται επαρκώς ή δεν εντάσσονται στην πολιτική των κρατικών θεσμών και των πολιτικών κομμάτων.

Επιπρόσθετα, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Μη κυβερνητικοί οργανισμοί με χαρακτηριστικά κοινωνικών κινημάτων, που είναι αντίθετοι στο κράτος και παρουσιάζουν κάποιες ομοιότητες με τις παραδοσιακές ομάδες πίεσης.
- Μη κυβερνητικοί οργανισμοί που στηρίζονται στην εθελοντική εργασία, δηλαδή η πλειοψηφία των εργαζομένων τους είναι εθελοντές.²²

1.4 Οι Εθελοντικοί Οργανισμοί

Ο εθελοντισμός αποτελεί μία βασική παράμετρο της λειτουργίας των μη κυβερνητικών οργανισμών αλλά και ένα σημαντικό στήριγμα της κοινωνίας των πολιτών. Ειδικότερα, οι εθελοντικοί οργανισμοί περιλαμβάνονται στους μη κυβερνητικούς οργανισμούς και συνήθως διαθέτουν τα ίδια οργανωτικά χαρακτηριστικά με αυτούς. Δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην εθελοντική προσφορά εργασίας σε τρίτους με την ελεύθερη βούληση των μελών τους και χωρίς οποιαδήποτε υλική ανταμοιβή. Αυτό είναι και το χαρακτηριστικό γνώρισμα που τους διαφοροποιεί από τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς.

Δεν μπορούν με κανένα τρόπο να υποκαταστήσουν τις ελλείψεις που παρουσιάζει το κράτος, αλλά ο ρόλος τους είναι καθαρά επικουρικός.²³ Ειδικότερα, οι εθελοντικοί οργανισμοί διακρίνονται στις ακόλουθες δύο μεγάλες κατηγορίες:

- Εθελοντικοί οργανισμοί “κοινωνικής επιρροής”, οι οποίοι επιδιώκουν τη δημιουργία ή μεταβολή καταστάσεων για ένα μέρος του πληθυσμού και περιλαμβάνουν οργανισμούς που επιτελούν κοινωνικές υπηρεσίες.
- Εθελοντικοί οργανισμοί “έκφρασης”, οι οποίοι δεν εξυπηρετούν κάποια λειτουργία δημοσίου ενδιαφέροντος αλλά απλώς εκφράζουν ή ικανοποιούνται ενδιαφέροντα των μελών τους. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, σωματεία ψυχαγωγίας και αθλητισμού και επιστημονικές ενώσεις. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι και αυτοί οι οργανισμοί παρέχουν κοινωνικό έργο, βοηθώντας στη δημιουργία κοινωνικής υποδομής.
- Επιπρόσθετα, οι μη κερδοσκοπικοί, εθελοντικοί οργανισμοί διακρίνονται σε διεθνές επίπεδο στις ακόλουθες 12 ομάδες δραστηριοτήτων :

Ομάδα 1: Πολιτισμός και Ψυχαγωγία

Ομάδα 2: Εκπαίδευση και Έρευνα

Ομάδα 3: Υγεία

Ομάδα 4: Κοινωνικές Υπηρεσίες

Ομάδα 5: Περιβάλλον

Ομάδα 6: Ανάπτυξη και Στέγαση

Ομάδα 7: Νομοθεσία, Υπεράσπιση Δικαιωμάτων και Πολιτική

Ομάδα 8: Φιλανθρωπία και Προώθηση του Εθελοντισμού

Ομάδα 9: Διεθνή Θέματα

Ομάδα 10: Θρησκεία

Ομάδα 11: Επιχειρηματικοί και Επαγγελματικοί Σύλλογοι και Ενώσεις

Ομάδα 12: Διάφορα Θέματα (*Legal Status of Volunteers: Country Report Greece*”, AVSO, 2003).²²⁻²⁸

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

2.1 Τα Χαρακτηριστικά του Εθελοντισμού

Ο εθελοντισμός επηρεάζεται έντονα από την ιστορία, την πολιτική, τον πολιτισμό και τη θρησκεία της κάθε κοινωνίας, με αποτέλεσμα να γίνεται αντιληπτός με διαφορετικό τρόπο και να παίρνει ποικίλες μορφές ανάλογα με το περιβάλλον. Για παράδειγμα, αυτό που θεωρείται εθελοντισμός σε μία χώρα μπορεί να απαξιώνεται ως χαμηλά αμειβόμενη εργασία σε μία άλλη. Ωστόσο, παρουσιάζονται στη συνέχεια τρία χαρακτηριστικά ή κριτήρια τα

οποία περιλαμβάνουν όλες τις μορφές εθελοντισμού που υπάρχουν σε παγκόσμιο επίπεδο. Παράλληλα, αυτά τα χαρακτηριστικά ξεχωρίζουν με σαφήνεια τον εθελοντισμό από άλλες μορφές συμπεριφοράς, που επιφανειακά μπορεί να μοιάζουν με τον εθελοντισμό.

- *Μιλάμε για εθελοντισμό όταν τα έσοδα που έχει κάποιος από την εθελοντική εργασία που προσφέρει δεν είναι ίσα ή περισσότερα από τα χρήματα που θα έπαιρνε για την ίδια εργασία σαν επαγγελματίας.* Φυσικά, είναι αποδεκτό ένας εθελοντής να λαμβάνει χρήματα για τα έξοδα που πιθανόν χρειάζεται να κάνει στην πορεία της εθελοντικής εργασίας του. Τα χρήματα αυτά είναι μία μορφή αποζημίωσης από τον οργανισμό για τον οποίο εργάζεται και έτσι, η συμμετοχή του εθελοντή δεν έχει σαν συνέπεια την οικονομική του επιβάρυνση. Επιπλέον, αυτό είναι πολύ σημαντικό γιατί συνεπάγεται ότι και τα άτομα που έχουν περιορισμένους οικονομικούς πόρους μπορούν να συμμετέχουν σε εθελοντικές δραστηριότητες.²⁹⁻³⁰
- *Είναι βασικό κίνητρο για έναν άνθρωπο να προσφέρει την εργασία του εθελοντικά επειδή το έχει επιλέξει ο ίδιος.* Ωστόσο, όσοι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους εθελοντικά δεν το κάνουν συνήθως μόνο με τη δική τους ελεύθερη βούληση. Αντιθέτως, μπορεί να δέχονται πιέσεις από άτομα του κοινωνικού περιβάλλοντός τους ή ακόμη και να αισθάνονται οι ίδιοι υποχρεωμένοι να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στο κοινωνικό σύνολο. Αυτό είναι το χαρακτηριστικό που διακρίνει τον εκούσιο εθελοντισμό από τις περιπτώσεις ακούσιου εθελοντισμού που βασίζεται σε εξωτερικές πιέσεις.
- *Όταν επιφέρει οφέλη σε όλους.* Αυτό το κριτήριο διακρίνει τον εθελοντισμό από τις καθαρά ψυχαγωγικές δραστηριότητες, όπως είναι για παράδειγμα το ποδόσφαιρο. Ωστόσο, ένας αγώνας ποδοσφαίρου που γίνεται για φιλανθρωπικό σκοπό είναι και αυτός μία εθελοντική δραστηριότητα. Με άλλα λόγια, ο εθελοντισμός μπορεί και πρέπει να επιφέρει οφέλη σε ένα ευρύ πλήθος ατόμων, από τον ίδιο τον εθελοντή μέχρι ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο.³⁰

Συνεπώς, είναι φανερό ότι αυτά τα τρία χαρακτηριστικά ή κριτήρια, που καθορίζουν τον εθελοντισμό, προσφέρουν στην πραγματικότητα ένα ευρύ φάσμα που καλύπτει όλες τις δυνατές μορφές του. Άλλωστε, θα ήταν λάθος να θεωρηθεί ότι ο εθελοντισμός μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσω κάποιου οργανισμού, γιατί τότε αυτό το κριτήριο θα απέκλειε τη βοήθεια μεταξύ αλλήλων, όπως π.χ. τη βοήθεια που πραγματοποιείται ανάμεσα σε φίλους. Με την ίδια λογική, ο εθελοντισμός δεν αφορά μόνο σε ουσιαστική, τακτική και μακροπρόθεσμη δέσμευση, καθώς με αυτόν τον τρόπο θα αποκλειόταν ο σποραδικός χαρακτήρας του εθελοντισμού.³¹⁻³³

2.2 Βασικές αρχές του εθελοντισμού

Οι βασικές αρχές που διέπουν τον εθελοντισμό σε κάθε μορφή του συνοψίζονται στη συνέχεια. Ο εθελοντισμός:

- ωφελεί την κοινωνία και τον εθελοντή.
- απαιτεί άμισθη εργασία.
- αποτελεί θέμα επιλογής.
- προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα.
- σέβεται τα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια και τον πολιτισμό όλων των ανθρώπων.
- είναι ένας θεμιτός τρόπος με τον οποίο οι πολίτες μπορούν να συμμετέχουν στις δραστηριότητες της κοινωνίας τους.
- είναι ο τρόπος με τον οποίο άτομα ή ομάδες μπορούν να εκφράσουν ανθρώπινες, περιβαλλοντικές και κοινωνικές ανάγκες.
- είναι μια δραστηριότητα που επιτυγχάνεται μόνο σε μη κερδοσκοπικό πλαίσιο.
- δεν είναι υποκατάστατο της αμειβομένης εργασίας.
- δεν αντικαθιστά τους αμειβόμενους εργαζόμενους και δεν αποτελεί απειλή για την εργασιακή ασφάλεια αυτών.³⁵⁻³⁹

2.3. Εθελοντισμός και οικογένεια

"Είναι καιρός να συνειδητοποιήσει ο καθένας μας πως η Ευρώπη δεν διοικείται μόνο από ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, αλλά επίσης από εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές- και από την κοινωνία των πολιτών" (President Prodi and Vice-President Kinnock, Commission discussion paper, The commission and non-governmental organizations: "Building a stronger partnership", 2000).

Ο εθελοντισμός είναι ένας εξίσου ευχάριστος αλλά κυρίως δημιουργικός τρόπος για να έρθουμε πιο κοντά με την οικογένεια και κυρίως με την κοινωνία. Ο εθελοντισμός μας φέρνει πιο κοντά.⁴⁰ Μέσα στην οικογένεια συχνά νιώθουμε ότι απομακρυνόμαστε. Οι γονείς πρέπει να ανταποκριθούν στις ανάγκες της δουλειάς τους, των παιδιών και της οικογενειακής τους ζωής, αλλά και σε πλήθος άλλες κοινωνικές υποχρεώσεις, ενώ παράλληλα προσπαθούν κάτι από την προσωπική τους ζωή. Υπάρχουν, όμως αρκετοί τρόποι μπορούμε να έρθουμε πιο κοντά όπως μια οικογενειακή βόλτα ή μια βραδιά που θα την περάσουμε όλοι μαζί στο σπίτι παίζοντας παιχνίδια. Ένας ακόμα ευχάριστος και δημιουργικός τρόπος για να έρθουμε πιο κοντά είναι ο εθελοντισμός. Να συμμετέχουμε μαζί σε εθελοντικές δραστηριότητες έτσι ώστε να δώσουμε το καλό παράδειγμα στα παιδιά μας

προσφέροντας στην κοινωνία. Αν ο εθελοντισμός ξεκινήσει από μικρή ηλικία, μπορεί να γίνει μέρος της ζωής του που θα τον υιοθετήσει και με τη δική του οικογένεια.^{41,42} Επιπλέον, ο εθελοντισμός στα παιδιά:

- Δημιουργεί αίσθημα υπευθυνότητας. Με τον εθελοντισμό οι έφηβοι αλλά και τα μικρά παιδιά μαθαίνουν την έννοια της δέσμευσης να είναι συνεπή και να προσπαθούν για το καλύτερο.
- Τα βοηθά να κατανοήσουν ότι και ένα άτομο κάνει τη διαφορά. Ίσως, το πιο δυνατό μήνυμα του εθελοντισμού για ένα παιδί είναι ότι το ίδιο είναι τόσο σημαντικό ως προσωπικότητα που μπορεί να βοηθήσει ανθρώπους και καταστάσεις.
- Διδάσκει την αυτοθυσία. Αν, για παράδειγμα, έπρεπε να παίξει με τους φίλους του να αφιερώσει χρόνο για να καθαρίσει μια παραλία από τα σκουπίδια, τότε μαθαίνει ότι υπάρχουν σημαντικότερα πράγματα από τις προσωπικές του ανάγκες και την άμεση ικανοποίησή του.
- Να έχουν υπομονή και ανεκτικότητα. Η ενασχόληση με εθελοντικές εργασίες θα φέρει τα παιδιά σε επαφή με ανθρώπους διαφορετικών ηλικιών, ικανοτήτων, μορφωτικού και κοινωνικού επιπέδου. Με την επαφή αυτή το παιδί ανέχεται τη διαφορετικότητα και διδάσκεται και οι πιο αντίθετοι χαρακτήρες μπορούν να ενωθούν για ένα κοινό στόχο.
- Τους δίνει επαγγελματικό προσανατολισμό. Με την εθελοντική εργασία τα νεαρά άτομα μπορεί να βοηθηθούν στην απόφασή τους σχετικά με την μελλοντική τους καριέρα.
- Το πώς μπορούν να αξιοποιούν τον ελεύθερο χρόνο τους. Αν το παιδί δεν ασχολείται με παραδοσιακές εξωσχολικές δραστηριότητες, τότε ο εθελοντισμός είναι μια πολύ καλή εναλλακτική λύση

Με λίγα λόγια βοηθώντας την κοινωνία και αυτούς που έχουν ανάγκη, όχι μόνο ερχόμαστε πιο κοντά ως οικογένεια, αξιοποιώντας τον χρόνο μας, αλλά προετοιμάζουμε και τα παιδιά μας για τις υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις της ζωής που θα αντιμετωπίσουν μεγαλώνοντας.⁴⁵

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ

3.1.Γενικά

Η **διεπιστημονική** θεώρηση του εθελοντισμού ξεκινάει από την επιστήμη της ψυχολογίας και της ψυχανάλυσης. Ο εθελοντισμός βασίζεται κυρίως σε εσωτερικά κίνητρα και αξίες. Αποτελεί μια έκφραση εσωτερικών λειτουργιών της ανθρώπινης ζωής και υπόστασης, μια επιβεβαίωση της ψυχικής ζωής του ανθρώπου. Τεκμηριώνει ότι ο άνθρωπος δεν είναι

ακριβώς μια κοινωνική μηχανή που λειτουργεί συμπεριφοριστικά στη βάση της αντανακλαστικής του εξάρτησης από το συμφέρον και την καταναγκαστική υπόδειξη.

Στον τομέα της οικονομικής δυναμικής ο εθελοντισμός διαμορφώνει θετικές αξίες εξωτερικής οικονομίας και λειτουργεί σαν η κινητήρια μηχανή της κοινωνικής οικονομίας, ενώ αποτελεί σημαντικό πόρο και δυναμική του ανθρώπινου κεφαλαίου. Ωστόσο, η διαλεύκανση των κινήτρων του εθελοντισμού είναι ένα επιστημονικό ζητούμενο και από τον τομέα της ψυχολογίας και από τον τομέα της κοινωνιολογίας όπως και της πολιτικής και της επιστήμης.⁴⁶

Ανάλογα με το είδος του εθελοντισμού και το θεματικό του πεδίο μπορούμε να πούμε ότι στη μελέτη του υπεισέρχονται διαφορετικές επιστήμες. Για παράδειγμα, στον εθελοντισμό των κινήσεων σκέψης και δράσης της πολιτικής κοινωνίας των πολιτών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων αναπτύσσεται μια ιδιαίτερη δυναμική κατανόησης του φαινομένου του εθελοντισμού από την πολιτική επιστήμη και την κοινωνιολογία.

3.2. Τα κίνητρα του εθελοντισμού

Σε γενικές γραμμές, τέσσερα είναι τα βασικά κίνητρα που ωθούν τους ανθρώπους σε κάθε μορφής εθελοντική δραστηριότητα:

α. Ο **Έπαινος**, γιατί σε πολλούς ανθρώπους αρέσει:

Να αναγνωρίζονται οι δεξιότητες και τα επιτεύγματά τους.

Να βλέπουν οι άλλοι τα αποτελέσματα των προσπαθειών τους.

β. Η **Επίτευξη**, γιατί σε πολλούς ανθρώπους αρέσει:

Να βλέπουν το αποτέλεσμα της εργασίας τους.

Να βλέπουν τι ακριβώς επιτυγχάνουν.

γ. Η **Ένταξη σε Ομάδα**, γιατί σε πολλούς ανθρώπους αρέσει:

Να ανήκουν σε μία ομάδα.

Να μην εργάζονται μόνοι.

δ. Η **Δύναμη** ή η **Επιρροή**, γιατί σε πολλούς ανθρώπους αρέσει:

Να επηρεάζουν τους άλλους.

Να δείχνουν στους άλλους τις γνώσεις τους.

Να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων.

Ο εθελοντής αισθάνεται τη χαρά και τη δωρεά της ύπαρξης και της επιστήμης αυτό είναι και ένα εσωτερικό κέρδος. Αισθάνεται ακόμα ότι κάνει κάτι καλό και συνεπώς αυτό τον δικαιώνει ηθικά και ψυχολογικά.

Ο Εθελοντισμός είναι το μέτρο της δημιουργικότητας της ανθρώπινης παρουσίας. Δεν ισχυριζόμαστε ότι δεν υπάρχει δημιουργία όπου υπάρχει αντίτιμο αλλά το πραγματικό μέτρο πρέπει να το πάρουμε από τον εθελοντισμό. Οι δημιουργοί ακόμα και όταν αμείβονται, (κάτω της εμπορικής αξίας), ενσωματώνουν μια εθελοντική εσωτερική αξία, σ' αυτό που δημιουργούν. Η αξία του εθελοντισμού είναι πολύ μεγάλη για τη διαμόρφωση της κοινωνικής συνοχής. Πολλές πράξεις μέσα στην μέρα μας, πράξεις επικοινωνίας δεν υπαγορεύονται από το κέρδος και το συμφέρον, δεν υπαγορεύονται από καταναγκασμό αλλά εκφράζουν τον αυθόρμητο χαρακτήρα της ζωής. Μπορούμε να πούμε τέτοιες πράξεις είναι μια πρώτη βάση για τον εθελοντισμό. Ο εθελοντισμός εκφράζει μια *συστηματοποίηση* αυτής της έκφρασης της ζωής.¹

Η μελέτη του εθελοντισμού απαιτεί τη συνεργασία πολλών επιστημών. Μια τέτοια μελέτη είναι ιδιαίτερη χρήσιμη για να απελευθερώσουμε την έννοια του εθελοντισμού από τον ψυχολογικό καιροσκοπισμό, το συμφέρον και τον καταναγκασμό και να αναδείξουμε τον εθελοντισμό ως μέτρο αξίας ανθρώπινης, ως κοινωνική αξία.⁴⁷⁻⁵⁰

Ο εθελοντισμός βασίζεται κυρίως σε εσωτερικά κίνητρα και αξίες. Αποτελεί μια έκφραση εσωτερικών λειτουργιών της ανθρώπινης ζωής και υπόστασης, μια επιβεβαίωση της ψυχικής ζωής του ανθρώπου. Ωστόσο, η διαλεύκανση των κινήτρων του εθελοντισμού είναι ένα επιστημονικό ζητούμενο και από τον τομέα της ψυχολογίας και από τον τομέα της κοινωνιολογίας, της πολιτικής και της επιστήμης.

Πόσο αυθόρμητη όμως ήταν η προσφορά και δωρεά αυτού του δώρου; Το πρόβλημα του δωρεάν υπήρχε και στις πρωτόγονες κοινωνίες και μάλιστα η εργασία του *Μος* αναδεικνύει τελικά τη διασύνδεση του δώρου με τη συναλλαγή. Το πνεύμα της προσφοράς λειτούργησε στις αρχαίες κοινωνίες σαν ένα πρόγραμμα κοινωνικής συνοχής, σαν ένας κωδικός υποχρεωτικός σε μεγάλο βαθμό.

3.3. Οι Λόγοι Ενασχόλησης με τον Εθελοντισμό

Σύμφωνα με τον *Ziemek (2002)* οι άνθρωποι προσφέρουν εθελοντική εργασία για τους ακόλουθους κυρίως λόγους:

- πιστεύουν στο σκοπό του εθελοντικού οργανισμού.
- το έργο του οργανισμού επηρεάζει και τους ίδιους.
- θέλουν να προσφέρουν και οι ίδιοι στην κοινωνία.
- θέλουν να αισθανθούν χρήσιμοι και απαραίτητοι.
- θέλουν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις εμπειρίες τους.
- θέλουν να βελτιώσουν τις επαγγελματικές τους δεξιότητες και γνώσεις.
- θέλουν να αποκτήσουν πρόσθετες δεξιότητες και εμπειρίες, που θα τους βοηθήσουν στην ανεύρεση εργασίας.
- θέλουν να βελτιώσουν τις προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης.
- θέλουν να είναι μαζί με ανθρώπους που μοιράζονται τις ίδιες αξίες.
- κάποιο άτομο του περιβάλλοντός τους (συγγενής, φίλος, γνωστός) προσφέρει εθελοντική εργασία.
- δεν θέλουν να μένουν στο σπίτι.
- θέλουν να διασκεδάζουν.
- θέλουν να εκπληρώσουν κάποιες θρησκευτικές υποχρεώσεις ή πεποιθήσεις.⁵¹

Οι άνθρωποι δεν προσφέρουν εθελοντική εργασία για τους ακόλουθους κυρίως λόγους:

- δεν έχουν διαθέσιμο χρόνο.
- δεν μπορούν να δεσμευθούν για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
- προτιμούν να προσφέρουν χρήματα αντί για χρόνο.

- έχουν ήδη συνεισφέρει με κάποιο τρόπο.
- δεν τους έχει ζητηθεί προσωπικά.
- η εθελοντική συμμετοχή έχει οικονομικό κόστος γι' αυτούς.
- δεν γνωρίζουν πώς να αναμιχθούν σε τέτοιου είδους δραστηριότητες.
- δεν ενδιαφέρονται.
- έχουν προβλήματα υγείας ή κάποια άλλα προσωπικά προβλήματα.
- έχουν οικογενειακές υποχρεώσεις.
- δεν έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους.
- πιέζονται αρνητικά από το περιβάλλον τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΥΡΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Οι πιο χαρακτηριστικές δραστηριότητες του εθελοντισμού παρουσιάζονται στη συνέχεια και σκιαγραφούνται με τη χρήση παραδειγμάτων:

4.1.Κοινοτική Δραστηριότητα

- Η παροχή βοήθειας για τη συγκέντρωση προμηθειών και πόρων που είναι ζωτικής σημασίας για την κοινότητα που ζούμε.
- Η περισυλλογή απορριμμάτων από δημόσιες περιοχές της κοινότητάς.
- Η παροχή βοήθειας με στόχο τη βελτίωση των δημόσιων χώρων της κοινότητας που ζούμε, όπως είναι για παράδειγμα η δένδροφύτευση, η αποκατάσταση δρόμων, κτιρίων, πάρκων, ιστορικών χώρων κ.ά.
- Η παροχή βοήθειας στην οργάνωση τρίτων ή στην πραγματοποίηση ενός προγράμματος για την επίλυση κάποιου προβλήματος που προσβάλλει την κοινότητα που ζούμε ή το ευρύτερο φυσικό περιβάλλον, όπως είναι για παράδειγμα η οργάνωση μίας συγκέντρωσης για τη συζήτηση ενός προβλήματος κ.ά.
- Η συμμετοχή σε κάποια δραστηριότητα για την προσέλκυση της προσοχής του κόσμου σε κάποιο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η κοινότητα που ζούμε ή το ευρύτερο φυσικό περιβάλλον, όπως είναι για παράδειγμα η συμμετοχή σε διαδηλώσεις ή πορείες, η συγγραφή και αποστολή επιστολών στις αρχές (*Do-it: www.do-it.org.uk, 2012*).⁵²

4.2.Ανταπόκριση σε Έκτακτες Ανάγκες

- Η παροχή βοήθειας στην προετοιμασία για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών ή στη μείωση της επίδρασης μιας τέτοιας καταστροφής, όπως είναι για παράδειγμα η παροχή βοήθειας στην κατασκευή αναχωμάτων, στην προστασία κτιρίων και άλλων κατασκευών, στο σβήσιμο πυρκαγιών, στην αποκομιδή άχρηστων υλικών κ.ά.

- Η παροχή βοήθειας στη διάσωση θυμάτων φυσικών καταστροφών από άμεσο κίνδυνο, όπως είναι για παράδειγμα η απομάκρυνση θυμάτων πλημμύρας ή πυρκαγιάς, η ανάσυρση αυτών που έχασαν την ζωή τους από μία καταστροφή, η έρευνα για παγιδευμένους σε περιοχές της καταστροφής, η έρευνα για άτομα που έχουν χαθεί σε ερημική περιοχή στο βουνό ή τη θάλασσα κ.ά.
- Η παροχή βοήθειας στην ανακούφιση θυμάτων φυσικής καταστροφής, όπως είναι για παράδειγμα η παροχή ιατρικής περίθαλψης, καθοδήγησης, τροφής ή καταλύματος.
- Η παροχή βοήθειας στην οργάνωση αντιμετώπισης της καταστροφής, όπως είναι για παράδειγμα η διάδοση πληροφοριών, η οργάνωση ή η συμμετοχή σε συγκεντρώσεις με σκοπό την ανάλυση της πιθανότητας καταστροφής και των τρόπων αντιμετώπισής της, η δημιουργία σχεδίων ετοιμότητας κ.ά.⁵³

4.3. Διατήρηση της Ειρήνης στην Κοινότητα

- Η παροχή βοήθειας στην οργάνωση των μελών της κοινότητας που ζούμε ή κάποιας άλλης κοινωνικής ομάδας με σκοπό τη διατήρηση της τάξης στην κοινότητα, όπως είναι για παράδειγμα οι περιπολίες σε δημόσιους χώρους, η επιφυλακή για την αποτροπή παράνομων δραστηριοτήτων ή για την προστασία των μελών της κοινότητας από το να πέσουν θύματα επιθέσεων κ.ά.
- Η συμμετοχή σε κάποια άμεση ενέργεια, όπως είναι η νυχτερινή περιπολία, η παρακολούθηση ή η σύλληψη πολίτη ή ακόμη κάποια άλλη άμεση επέμβαση έρευνας ή αποτροπής κάποιας παράνομης ή επιζήμιας δραστηριότητα στην κοινότητά μας.
- Η άμεση συμμετοχή σε κάποια δραστηριότητα που έχει ως στόχο της να εμποδίσει μία ένοπλη επίθεση στην κοινότητά μας.
- Η συμμετοχή σε εκπαίδευση για την απόκτηση των απαιτούμενων προσόντων αναφορικά με την προστασία της κοινότητά μας από εγκληματική ενέργεια.
- Η παροχή βοήθειας για την επίλυση διαφωνιών μεταξύ της δικής μας ομάδας ή κοινότητας και άλλων ομάδων ή κοινοτήτων.
- Η παροχή βοήθειας στη δημιουργία ή διαχείριση κάποιου προγράμματος που προορίζεται για την επίλυση συγκρούσεων μεταξύ ομάδων, κοινοτήτων ή εθνών.

4.4. Κοινωνική Βοήθεια ή Υποστήριξη

- Η παροχή άμεσης βοήθειας σε ηλικιωμένους, σε άτομα με ειδικές ανάγκες, σε απόρους σε αρρώστους ή σε άτομα με προβληματική συμπεριφορά (όπως είναι η

χρήση ουσιών και η εγκληματικότητα), μέσω της προετοιμασίας και προσφοράς φαγητού, καταλύματος, ιατρικής περίθαλψης, εκπαίδευσης ή καθοδήγησης.

- Η παροχή βοήθειας στη δημιουργία υποδομών σχεδιασμένων για τη διευκόλυνση ηλικιωμένων, ατόμων με ειδικές ανάγκες, απόρων, αρρώστων ή ατόμων με προβλήματα συμπεριφοράς, όπως είναι για παράδειγμα προσωρινά καταλύματα, κέντρα υγείας κ.ά.
- Η δημιουργία ή διαχείριση ενός προγράμματος σχεδιασμένου να παρέχει ή να συντονίζει την κοινωνική υποστήριξη ανθρώπων ηλικιωμένων, ατόμων με ειδικές ανάγκες, απόρων, αρρώστων, αστέγων ή ατόμων με προβλήματα συμπεριφοράς.⁵⁴

4.5.Ιατρική Περίθαλψη

- Η παροχή βοήθειας στη διάχυση πληροφοριών, στην καθοδήγηση ή στην οργάνωση ενός προγράμματος αντιμετώπισης προβλημάτων υγείας, πρόληψης ασθενειών, ιατρικής περίθαλψης, ατομικής υγιεινής, αναπαραγωγικής υγείας, υγιεινής διατροφής ή υγιεινού τρόπου ζωής γενικότερα.
- Η παροχή υπηρεσιών υποστήριξης σε ιδρύματα ιατρικής περίθαλψης (π.χ. νοσοκομεία, κλινικές, κέντρα ψυχικής υγείας, κέντρα πρόληψης ασθενειών) ή η παροχή βοήθειας στο προσωπικό αυτών των ιδρυμάτων.
- Η παροχή άμεσης ιατρικής περίθαλψης ή υπηρεσιών ψυχικής και σωματικής αποκατάστασης σε άτομα που τις χρειάζονται.
- Η δωρεά αίματος ή άλλου βιολογικού υλικού, όπως μυελός των οστών ή άλλα όργανα.
- Η δημιουργία ή διαχείριση ενός προγράμματος σχεδιασμένου να παρέχει ιατρική περίθαλψη ή να διαχέει πληροφορίες για την υγεία.⁵⁵

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟ

Η εξέλιξη του ευρωπαϊκού μοντέλου καθορίζεται ολοένα και περισσότερο από την ενεργό συμμετοχή στα δημόσια πράγματα, της κοινωνίας πολιτών δηλαδή οι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εθελοντικές οργανώσεις, που με αυτενέργεια εκφράζουν τη σύγχρονη κοινωνική δυναμική, εκεί που το κράτος αλλά και ο ιδιωτικός τομέας δεν επιθυμούν ή δεν μπορούν να δράσουν αποτελεσματικά. Διαπιστώνουμε σήμερα στον ευρωπαϊκό χώρο ότι οι παρεμβάσεις των μη κυβερνητικών οργανώσεων, αποτελούν την πιο ορατή έκφραση της κοινωνίας των

πολιτών που αφορούν όλους σχεδόν τους χώρους και κυρίως τον κοινωνικό και την προστασία του περιβάλλοντος (*President Prodi and Vice-President Kinnock, Commission discussion paper, The commission and non-governmental organizations: "Building a stronger partnership", 2000*).⁵⁶

Η Παγκόσμια Τράπεζα δίνει τον εξής ορισμό για τις ΜΚΟ: 'ιδιωτικές οργανώσεις που αναλαμβάνουν δράση σχετικά με την ανακούφιση όσων υποφέρουν, την προαγωγή των συμφερόντων των φτωχών, την προστασία του περιβάλλοντος, την παροχή βασικών κοινωνικών υπηρεσιών ή αναλαμβάνουν την προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης.

Η συνύπαρξη του κράτους, του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών δημιουργεί ένα δυναμικό τοπίο που εμπεριέχει σαφείς αλληλεξαρτήσεις, με τρεις σημαντικούς πόλους εξουσίας και όχι κατά ανάγκη συγκρουσιακούς ρόλους. Τόσο η κοινωνία πολιτών όσο και οι ΜΚΟ εκπονούν ένα ουσιαστικό έργο και αξιοποιούν την κοινωνική δυναμική με στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη. Βέβαια η κοινωνία των πολιτών αλλά και οι ΜΚΟ δεν μπορούν να αποκαταστήσουν το κράτος ή την αγορά αλλά η δράση τους εμπλουτίζει το κοινωνικό μοντέλο και ενισχύει τους μηχανισμούς ελέγχου όλων των εξουσιών. Ο ρόλος που διαδραματίζουν οι ΜΚΟ ενισχύουν την συμμετοχική δημοκρατία. Επιπλέον η διασύνδεση των ΜΚΟ σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο μπορεί να αποτελέσει μια δυναμική συνιστώσα που θα προβάλλει νέα πρότυπα δράσης (*Θεοδωράκης, 2003*).

Στο πλαίσιο της γενικότερης συζήτησης για το νέο μοντέλο διακυβέρνησης που προωθεί η ευρωπαϊκή επιτροπή η κοινωνία πολιτών έχει κληθεί να συμμετάσχει και να καταθέσει τις προτάσεις της σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης. Παράλληλα η ευρωπαϊκή επιτροπή έχει αναλάβει σειρά πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη του πλαισίου συνεργασίας με τις ΜΚΟ.

Οι κατευθυντήριες αρχές που πρέπει να διέπουν την διαχείριση των προγραμμάτων των ΜΚΟ είναι :

1. Ο σεβασμός της ποικιλομορφίας των ΜΚΟ.
2. Να ληφθεί υπόψη η αυτονομία και η ανεξαρτησία τους,
3. Η διαφάνεια στη διαχείριση κονδυλίων και επιδοτήσεων,
4. Η αναγνώριση των αναγκών αλλά και της εμπειρίας των ΜΚΟ.

Η ευρωπαϊκή επιτροπή έχει διαπιστωθεί πως έχει μια μακροχρόνια εμπειρία συνεργασίας με τις ΜΚΟ στο εσωτερικό της κοινότητας όσο και στον τομέα της αναπτυξιακής συνεργασίας με τις τρίτες χώρες. Στόχος είναι η υποβοήθηση του έργου των ΜΚΟ και η οικονομική ενίσχυση των πρωτοβουλιών τους διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα όμως την ανεξαρτησία τους. Στον χώρο της διεθνούς ανάπτυξης με εξαίρεση δράσεις επείγοντος χαρακτήρα και κάποια καινοτομικά προγράμματα η ΕΕ χρησιμοποιεί τη μέθοδο συγχρηματοδότησης (κατά 50%)

των ενεργειών και δράσεων εθελοντικών οργανώσεων. Επίσης κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες η εταιρική σχέση της ευρωπαϊκής επιτροπής με τις ΜΚΟ επεκτάθηκε σε όλους τους τομείς. Αυτή η εντατικοποίηση κάλυψε ένα μεγάλο φάσμα θεμάτων από τον πολιτικό διάλογο και την πολιτική πρακτική μέχρι την διαχείριση σχεδίων και προγραμμάτων τόσο μέσα στην ΕΕ όσο και στις χώρες εταίρους. Με την προοπτική διεύρυνσης της ΕΕ στο εγγύς μέλλον και το αυξημένο ενδιαφέρον που επιδεικνύει η κοινή γνώμη για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις η συνεργασία με τις ΜΚΟ θα αυξάνεται όλο και περισσότερο .

Από τις μέχρι σήμερα ενέργειες, η επιτροπή δείχνει την επιθυμία να ενισχύσει την εταιρική της σχέση με τις ΜΚΟ ενώ οι χρησιμοποιούμενες διαρθρώσεις και διαδικασίες δεν συμβαδίζουν με αυτήν.⁵⁷ Πολλές εκατοντάδες ΜΚΟ λαμβάνουν χρηματοδότηση από την ΕΕ. Η επιτροπή συνέβαλλε ουσιαστικά στην υποστήριξη του εθελοντικού τομέα.

Εντούτοις, η πολυπλοκότητα των πολιτικών της ευρωπαϊκής κοινότητας καθώς και ο αυξανόμενος αριθμός κανονισμών και πηγών χρηματοδότησης σε συνδυασμό με τα πρόσφατα προβλήματα δημοσιονομικής ασφάλειας δημιούργησαν μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις όσο αφορά την συνεργασία με την επιτροπή. Τόσο η επιτροπή όσο και οι ΜΚΟ επιθυμούν να θέσουν σε νέα βάση τις σχέσεις τους.

Μια νέα επιτροπή αποφασισμένη να προβεί σε αλλαγές και μεταρρυθμίσεις σημαίνει ότι ήρθε ο καιρός για την ανάληψη νέας πρωτοβουλίας.⁵⁶

Σύμφωνα με την Παναγιωτοπούλου (2005), η λογική που υπάρχει πίσω από την υφιστάμενη συνεργασία και την επιθυμία ενίσχυσης της βασίζεται σε πέντε βασικούς συλλογισμούς¹:

- Η προώθηση της συμμετοχικής διαδικασίας. Οι ΜΚΟ μπορούν να συμβάλλουν στην προώθηση περισσότερο συμμετοχικής δημοκρατίας τόσο στο εσωτερικό της ευρωπαϊκής ένωσης όσο και πέραν.² Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεμελιώνεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, αρχές οι οποίες είναι κοινές στα κράτη-μέλη. Το δικαίωμα των πολιτών να δημιουργούν ενώσεις παρέχει την ευκαιρία στους πολίτες να συμμετέχουν ενεργά με νέους τρόπους πέρα από την συμμετοχή τους σε πολιτικά κόμματα. Ολοένα και περισσότερο οι ΜΚΟ αναγνωρίζονται ως σημαντικά στοιχεία της κοινωνίας πολιτών και ως παρέχοντες σημαντικής υποστήριξης στο δημοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της διεύρυνσης. Σύμφωνα με τα κριτήρια της Κοπεγχάγης η συμμετοχή της ΕΕ προϋποθέτει ότι η υποψήφια χώρα έχει επιτύχει σταθερότητα των θεσμών που κατοχυρώνουν την δημοκρατία, τους κανόνες δικαίου κ.ά.
- Η εκπροσώπηση των απόψεων ειδικών ομάδων πολιτών στα ευρωπαϊκά όργανα. Ο ρόλος των ΜΚΟ είναι να εκπροσωπούν στα ευρωπαϊκά όργανα τις απόψεις ειδικών ομάδων πολιτών όπως τα μειονεκτούντα άτομα, εθνικές μειοψηφίες, άτομα με σοβαρά

προβλήματα υγείας κ.ά. Πολλοί ΜΚΟ μπορούν να δώσουν το δικαίωμα έκφρασης σε αυτούς που δεν ακούγονται.

- Συμβολή στην εφαρμογή πολιτικής. Η ειδική εμπειρογνωμοσύνη που διαθέτουν οι ΜΚΟ μπορεί να συμβάλλει στις συζητήσεις για την εφαρμογή των πολιτικών. Μπορούν να παρέχουν πληροφόρηση για την επιτυχία ειδικών πολιτικών συμβάλλοντας κατά αυτόν τον τρόπο στο καθήκον της επιτροπής να καθορίζει και να εφαρμόζει πολιτικές, λαμβάνοντας υπόψη τη συνολική ευθύνη για την δημόσια πολιτική.
- Συμβολή στη διαχείριση σχεδίων. Η ειδική εμπειρογνωμοσύνη των ΜΚΟ μπορεί να συμβάλλει στη διαχείριση, στον έλεγχο και στην αξιολόγηση σχεδίων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Η συμμετοχή των ΜΚΟ είναι σημαντική για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού και της διακριτικής μεταχείρισης και βοήθειας για την ανάπτυξη. Οι ΜΚΟ είναι εταίροι ζωτικής σημασίας για την επιτροπή τόσο μέσα στην ΕΕ όσο και πέρα αυτής.
- Συμβολή στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Ενθαρρύνοντας τους εθνικούς ΜΚΟ να εργάζονται από κοινού και να επιτυγχάνουν κοινούς στόχους συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία ευρωπαϊκής κοινής γνώμης που θεωρείται συνήθως προαπαιτούμενο για τη δημιουργία αληθινής ευρωπαϊκής πολιτικής ταυτότητας. Ταυτόχρονα αυτό συμβάλλει εξίσου στην προώθηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στην πράξη και συχνά στο επίπεδο του απλού λαού, ως εκ τούτου η ενίσχυση της σχέσης μεταξύ της επιτροπής και των ΜΚΟ μπορεί να βοηθήσει και τα δύο μέρη και να τους επιτρέψει να επιτύχουν καλύτερα τους αντίστοιχους στόχους τους. Παράλληλα η ευρωπαϊκή επιτροπή χρειάστηκε και αναγνώρισε την ανάπτυξη και την ανεξαρτησία τους.

Παρά τις διαφορετικές εκδηλώσεις και εκφράσεις του, ο εθελοντισμός διαδραματίζει έναν κρίσιμο ρόλο σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι εθελοντές συμμετέχουν σε ένα ποικίλο και ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, όπως η παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών, αμοιβαία βοήθεια και προσφορά ή 'αυτοβοήθεια', οργάνωση εκστρατειών, κοινοτικές και περιβαλλοντικές δράσεις.

Ο εθελοντισμός παρέχει ανεπίσημες και άτυπες εκπαιδευτικές ευκαιρίες μάθησης και είναι επομένως ένα βασικό εργαλείο που συμβάλλει στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τη δια βίου μάθηση.

Ο εθελοντισμός διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο στην εξεύρεση λύσεων για αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων. Οι εθελοντές βοηθούν στην ανάπτυξη και βελτίωση, τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά των προσφερόμενων υπηρεσιών και στη δημιουργία νέων προγραμμάτων. Κατ' αυτό τον τρόπο ο εθελοντισμός μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης.

Η εθελοντική δράση είναι επομένως ένα σημαντικό συστατικό του στρατηγικού στόχου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη,

οικονομία στον κόσμο...“ όπως υιοθετήθηκε από τα κράτη μέλη της στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνα τον Μάρτιο του 2000”.

Εθελοντισμός υπάρχει εκεί που δεν υπάρχει καταναγκασμός και συμφέρον. Διαπιστώνουμε ότι ο εθελοντισμός συνδέεται με την προσφορά χωρίς το κέρδος. Δεν παράγεται κέρδος, ενώ επίσης, δεν παράγεται εμπόρευμα για κέρδος. Ο εθελοντισμός υποστηρίζεται με πόρους, και με υποδομές. Ο εθελοντισμός είναι υπεράνω της στενής έννοιας του συμφέροντος και του καταναγκασμού καθώς και οποιασδήποτε μεταξύ τους διασύνδεσης. Στον εθελοντισμό ενίοτε υπάρχει μόνο η κάλυψη του κόστους.^{58,59}

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

1.1 Σκοπός της μελέτης

Η σχετική απουσία ερευνητικών δεδομένων από τον Ελλαδικό χώρο τα οποία να αφορούν τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των εθελοντών και τη σχέση τους τόσο με κοινωνικο-δημογραφικές μεταβλητές όσο και με ψυχολογικές- οικογενειακές παραμέτρους καθώς και η απουσία ερευνητικών ποσοτικών δεδομένων, διεθνώς, αναφορικά με την αξιολόγηση των εν λόγω μεταβλητών στην συγκεκριμένη αυτή ομάδα ανθρώπων έδωσαν το έναυσμα για το σχεδιασμό της παρούσας μελέτης.

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει τα κίνητρα που ωθούν τους επαγγελματίες υγείας στον εθελοντισμό. Πιο αναλυτικά, ο έλεγχος της διαφοροποίησης της στάσης και των αντιλήψεών τους απέναντι στον εθελοντισμό ανάλογα με την ηλικία, το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, την επαγγελματική κατάσταση και ορισμένων ψυχολογικών παραμέτρων (αλτρουισμός, ναρκισσισμός και προσωπικότητα). Οι ερευνητικές υποθέσεις ήταν οι ακόλουθες:

- Ο εθελοντισμός συνδέεται με συνθήκες που ενεργοποιούν αλτρουιστικά κίνητρα, τα οποία έχουν αποδειχθεί πυρηνικά στο να οδηγούν στην ανιδιοτελή κοινωνική προσφορά. Ως προς τον αλτρουισμό, λοιπόν, η υπόθεσή μας ήταν ότι οι εθελοντές θα παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα εθελοντισμού και υψηλότερα σε σχέση με τα άτομα που δεν είναι εθελοντές.
- Τα αποτελέσματα πολλών ποιοτικών μελετών έχουν δείξει ότι ο εθελοντισμός, αν και μπορεί να βασίζεται σε ένα μείγμα εγωιστικών και αλτρουιστικών αφετηριακών κινήτρων, σαν στάση ζωής, είναι ένα αντίδοτο στον ατομισμό και στην εσωστρέφεια γεγονός που συνδέεται με μετατόπιση της επικέντρωσης από τον ναρκισσιστικό εαυτό μας, δηλαδή στις επιθυμίες και τις ανάγκες μας, στην κοινωνική ευημερία μέσω της προσφοράς βοήθειας. Ο εθελοντισμός συνδέεται με ιδανικά και αξίες καθώς και την ποιότητα της ζωής, υπερβαίνει το άτομο και συνδέεται με την ενεργό συμμετοχή των ανθρώπων σε πράξεις και στάσεις που αφορούν στο κοινό καλό. Κατά συνέπεια και σύμφωνα με τις προαναφερθείσες μελέτες ως προς τον ναρκισσισμό, η υπόθεσή μας ήταν ότι οι εθελοντές θα παρουσίαζαν χαμηλά επίπεδα ναρκισσισμού και χαμηλότερα σε σχέση με τους μη εθελοντές.

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας και Διαχείριση Κρίσεων» του Τμήματος Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου από τον Ιούνιο του 2011 έως και τον Μάρτιο του 2012.

1.2. Πληθυσμός της μελέτης

Στη παρούσα έρευνα έλαβαν μέρος 110 επαγγελματίες υγείας του Γ.Ν. Σπάρτης, οι οποίοι αποτέλεσαν το συνολικό δείγμα της μελέτης. Ενημερώθηκαν για το σκοπό της έρευνας και υπέγραψαν γραπτή συγκατάθεση. Ένα σημαντικό ποσοστό (22%) δεν θέλησε να συμμετέχει στην μελέτη. Το δικαίωμα κάθε ανθρώπου για ιδιωτικότητα καθώς επίσης και το απόρρητο για πληροφορίες που αφορούν τον ίδιο προβάλλεται ως πρωταρχικό αίτιο για την άρνηση συμμετοχής σε έρευνες. Για αυτό σε κάθε περίπτωση, ο κάθε συμμετέχων στην έρευνα ενημερωνόταν για τον σκοπό της έρευνας, δινόταν περαιτέρω επεξήγηση όταν ήταν αναγκαίο και πληροφορίες για το που θα χρησιμοποιούνταν τα δεδομένα που συλλέγονταν. Στη συγκεκριμένη μελέτη, η φύση του θέματος φαίνεται ότι λειτούργησε θετικά βάση της άμεσης απάντησης και συλλογής των ερωτηματολογίων.

1.3. Διαδικασία

Χορηγήθηκαν αυτοσυμπληρούμενα ερωτηματολόγια της μελέτης εντός φακέλου από τον ερευνητή. Οι συμμετέχοντες παρέδιδαν κλειστό το φάκελο (αυτοπροσώπως) μετά την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων προκειμένου να διαφυλαχθεί το απόρρητο. Ο ερευνητής βρίσκονταν στη διάθεση των ατόμων για διευκρινιστικές ερωτήσεις.

Μετά την ολοκλήρωση της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων γινόταν από τον ίδιο τον ερευνητή η διαδικασία αξιολόγησης των ερωτηματολογίων και σε ειδικούς πίνακες καταγράφονταν και προσδιορίζονταν τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων ξεχωριστά για κάθε συμμετέχοντα.

1.4. Ερευνητικά εργαλεία

- **Ερωτηματολόγιο καταγραφής κοινωνικο-δημογραφικών στοιχείων.**
- **Κλίμακα Αλτρουισμού – Altruism Scale (Ahmed και Jackson, 1979) :** Για την μέτρηση της διάστασης του Αλτρουισμού χρησιμοποιήθηκε ειδικό ερωτηματολόγιο, το οποίο βασίστηκε στο ερωτηματολόγιο των Ahmed και Jackson, 1979) οι οποίοι ανέπτυξαν την κλίμακα “αποδοχής της πρόνοιας”. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από επτά δηλώσεις τύπου Likert (Διαφωνώ απολύτως 1 – 5 Συμφωνώ Απολύτως), που περιγράφουν την αλτρουιστική συμπεριφορά (προσαρμοσμένη στα ελληνικά, με βάση την υποκλίμακα του αλτρουισμού όπως αυτή αποτυπώνεται στο ερωτηματολόγιο των

Ahmed και Jackson, 1979) και ζητά από τους ερωτώμενους να δηλώσουν τον βαθμό στο οποίο συμφωνούν ή διαφωνούν. Η συνολική βαθμολογία προκύπτει από την άθροιση των βαθμών των απαντήσεων των ατόμων στις επτά ερωτήσεις, με τις υψηλότερες τιμές να αντιστοιχούν σε υψηλότερα επίπεδα αλτρουισμού. Ο δείκτης Cronbach's του ερωτηματολογίου στο ελληνικό δείγμα είναι 0,70.

- **Η κλίμακα της ναρκισσιστικής προσωπικότητας - Narcissistic Personality Inventory (NPI; Raskin & Hall 1979):** Η κλίμακα της ναρκισσιστικής προσωπικότητας (NPI) είναι ένα αυτοσυμπληρούμενο ερωτηματολόγιο το οποίο δημιουργήθηκε από τους Raskin & Hall το 1979, με σκοπό τη μελέτη των ατομικών διαφορών στο ναρκισσισμό ως σταθερού χαρακτηριστικού της προσωπικότητας, με βάση την απουσία της ναρκισσιστικής διαταραχής προσωπικότητας κατά DSM-III . Στην αρχική του μορφή το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 40 ζεύγη προτάσεων αναγκαστικής επιλογής, όπου από κάθε ζεύγος δυνατών απαντήσεων σε κάθε ερώτηση το άτομο επιλέγει εκείνη τη φράση που περιγράφει καλύτερα τον εαυτό του. Μπορούν, επίσης, οι προτάσεις να ενταχθούν σε επτά παράγοντες (εξουσιαστικότητα, αυτάρκεια, υπεροχή, επιδειξιμανία, τάση για εκμετάλλευση, ματαιοδοξία, απαιτητικότητα). Στην ελληνική εκδοχή, μετά από επιβεβαιωτική ανάλυση παραγόντων, απομακρύνθηκαν 10 ζεύγη προτάσεων έτσι ώστε η τελική μορφή του NPI να περιλαμβάνει 30 ζεύγη . Το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιείται ευρέως σε έρευνες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό καθώς παρουσιάζει σημαντικές συσχετίσεις με τις κλίμακες NPDS (Narcissistic Personality Disorder Scale) και του ερωτηματολογίου προσωπικότητας (MMPI) . Στην κωδικοποίηση των απαντήσεων και τη βαθμολόγησή τους από τους ερευνητές η επιλογή από το άτομο εκείνης της εναλλακτικής εκ των δύο σε κάθε ζεύγος προτάσεων ερωτημάτων, που υποδηλώνει την παρουσία στο άτομο του χαρακτηριστικού της ναρκισσιστικής προσωπικότητας, βαθμολογείται με 1 ενώ η επιλογή της άλλης εναλλακτικής, που αποτελεί ένδειξη της απουσίας του, βαθμολογείται με 0. Η συνολική βαθμολογία προκύπτει από την άθροιση των βαθμών στις προτάσεις που υποδηλώνουν την παρουσία του χαρακτηριστικού της ναρκισσιστικής προσωπικότητας και λαμβάνει τιμές από 0 έως 30. Η προσαρμογή της κλίμακας στον ελληνικό πληθυσμό παρουσίασε καλή εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής και ο δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's alpha για όλο το ερωτηματολόγιο των 40 ζευγών προτάσεων βρέθηκε ίσος με 0.85 Στην Ελλάδα έγινε προσπάθεια να διερευνηθεί η ύπαρξη ενός κοινού, γενικού παράγοντα ναρκισσισμού και όχι η ύπαρξη των επτά επιμέρους παραγόντων ναρκισσισμού .

1.5. Στοιχεία Δεοντολογίας

Η παρούσα ερευνητική μελέτη ανταποκρίθηκε στις θεμελιώδεις δεοντολογικές αρχές που διέπουν τη διεξαγωγή έρευνας. Ειδικότερα τηρήθηκε πλήρης εχεμύθεια ως προς τις

πληροφορίες που αφορούν τους συμμετέχοντες και διαφυλάχθηκε η ασφάλεια του σχετικού υλικού, κατοχυρώθηκε η ανωνυμία των συμμετεχόντων, τα αποτελέσματα που προέκυψαν χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά και μόνον για τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας και αποκλειστικά και μόνο από τη συγκεκριμένη ερευνητική μονάδα. Και η καταπόνηση ή η συγκίνηση των εξεταζομένων περιορίστηκε στο ελάχιστο.

Η αξιοπιστία των πορισμάτων που προέκυψαν διασφαλίστηκε με την ακριβή και πλήρη περιγραφή των μεθόδων, του δείγματος, του υλικού και των γενικότερων συνθηκών διεξαγωγής της έρευνας.

1.6. Στατιστική επεξεργασία

Εξετάστηκαν και αναλύθηκαν οι περιγραφικοί δείκτες των μεταβλητών. Έγινε χρήση των βασικών μέτρων θέσης και διασποράς, καθώς και των συχνοτήτων και σχετικών συχνοτήτων για την περιγραφή των δημογραφικών χαρακτηριστικών και των ερωτήσεων προσωπικότητας του ερωτηματολογίου. Στη συνέχεια, έγινε διερεύνηση για το αν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά επηρεάζουν τη στάση των επαγγελματιών υγείας απέναντι στον εθελοντισμό. Ακόμα, έγινε συσχέτιση των μεταβλητών που αναφέρονται στην προσωπικότητα των συμμετεχόντων και του εθελοντισμού.

Για τους παραπάνω σκοπούς εφαρμόστηκε ο έλεγχος χ^2 ή όπου δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις, ο έλεγχος του Fisher's exact test. Επίσης, έγινε χρήση του t-test για 2 ανεξάρτητα δείγματα προκειμένου να διερευνηθεί αν η μέση τιμή της ηλικίας και των ετών επαγγελματικής προϋπηρεσίας διαφέρει μεταξύ των ατόμων που συμμετείχαν σε κάποια εθελοντική προσπάθεια ή όχι. Για τη συσχέτιση των επιμέρους κλιμάκων προσωπικότητας με την εθελοντική συμμετοχή και με τα βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά, εφαρμόστηκε ο έλεγχος t-test για 2 ανεξάρτητα δείγματα και η ανάλυση διακύμανσης κατά μια κατεύθυνση (ANOVA). Επιπλέον, για τη διερεύνηση της εξάρτησης των 3 διαφορετικών κλιμάκων προσωπικότητας από την συμμετοχή σε κάποια εθελοντική προσπάθεια και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά εφαρμόστηκε μοντέλο πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης.

Τα p-value που αναφέρονται βασίζονται σε αμφίπλευρους ελέγχους. Τα p-value με τιμή χαμηλότερη από 0,05 θεωρήθηκαν ως στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα. Για την πραγματοποίηση της στατιστικής ανάλυσης χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό SPSS (18) (SPSS Inc., 2003, Chicago, USA).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Περιγραφή των δεδομένων του συνολικού δείγματος

• Δημογραφικά Στοιχεία

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα στατιστικά μέτρα των δημογραφικών χαρακτηριστικών των ατόμων του συνολικού δείγματος. Έτσι, από τον Πίνακα 1 προκύπτει πως το 35,8% των συμμετεχόντων είναι άντρες και το υπόλοιπο 64,2% γυναίκες. Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων είναι τα 36,1 έτη με σταθερή απόκλιση (ΣΑ) τα 9,10 έτη και ελάχιστη ηλικία τα 20 έτη και μέγιστη τα 57 έτη. Όσο αφορά στην οικογενειακή κατάσταση, το 57,3% των ατόμων είναι άγαμοι, το 38,2% έγγαμοι, ενώ το 2,7% και 1,8% διαζευγμένοι ή χήρος/α αντίστοιχα. Επιπλέον, το 21,8% του δείγματος έχει παιδιά, από τα οποία το 71,4% είναι ανήλικα. Το 100% αυτών που δήλωσαν ότι έχει παιδιά, είναι υπό την ευθύνη τους. Από τον Πίνακα 1 φαίνεται ότι το 35,9% και το 37,7% του δείγματος είναι άτομα με ανώτερη και ανώτατη μόρφωση, απόφοιτοι τριτοβάθμιου ΑΕΙ και ΤΕΙ αντίστοιχα. Παράλληλα, το 6,6% είναι απόφοιτοι ΤΕΕ/ΙΕΚ, το 17% κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο, ενώ το 2,8% διαθέτει διδακτορικό δίπλωμα. Επιπλέον, σημειώνεται ότι το 99,1% του δείγματος έχει ελληνική εθνικότητα. Σχετικά με την επαγγελματική κατάσταση, το 78,3% των συμμετεχόντων δηλώνει δημόσιος υπάλληλος, το 21,7% είναι συμβασιούχοι. Ο μέσος χρόνος προϋπηρεσίας είναι τα 10,2 έτη (7,77) και ελάχιστη τα 0,5 έτη και μέγιστη τα 31 έτη. Τέλος, όσο αφορά στην ερώτηση αν τα άτομα του δείγματος συμμετείχαν σε κάποια εθελοντική προσπάθεια, το 63,3% απαντά θετικά σε σχέση με το υπόλοιπο 36,7%. Ειδικότερα, από τα 69 άτομα που απάντησαν ότι έχουν συμμετάσχει σε εθελοντική προσπάθεια, το μεγαλύτερο ποσοστό (59%) αφορά σε εθελοντική παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, το 26,2% σε αθλητικές διοργανώσεις και το 14,8% στην προστασία του περιβάλλοντος. Τα παραπάνω περιγραφικά στατιστικά στοιχεία για τις ποιοτικές και ποσοτικές μεταβλητές παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 1 και 2 αντίστοιχα και απεικονίζονται γραφικά στο Σχήμα 1 και 2 αντίστοιχα.

Πίνακας 1. Περιγραφικά στατιστικά στοιχεία των ποιοτικών δημογραφικών χαρακτηριστικών για το σύνολο των 110 ατόμων που συμμετείχαν στην παρούσα μελέτη.

Δημογραφικά Στοιχεία	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
1. Φύλο		
Γυναίκα	40	35,8
Ανδρας	70	64,2
2. Οικογενειακή Κατάσταση		
Έγγαμος/η	63	57,3
Άγαμος/η	42	38,2
Διαζευγμένος/η	3	2,7
Χήρος/α	2	1,8

3. Επίπεδο Εκπαίδευσης		
Απόφοιτος ΤΕΕ/ΙΕΚ	7	6,6
Τριτοβάθμια ΤΕΙ	38	35,9
Τριτοβάθμια ΑΕΙ	40	37,7
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα	18	17,0
Διδακτορικό Δίπλωμα	3	2,8
4. Εθνικότητα		
Ελληνική	107	99,1
Άλλη	1	0,9
5. Επαγγελματικό προφίλ		
Δημόσιος Υπάλληλος	83	78,3
Συμβασιούχος Υπάλληλος	23	21,7
6. Θέση Εργασίας		
Ιατρός	28	27,7
Νοσηλεύτης/τρια	73	72,3
7. Συμμετοχή σε Εθελοντική Προσπάθεια		
Ναι	70	63,3
Όχι	40	36,7
<i>Αν ναι σε:</i>		
Ανθρωπιστική Βοήθεια	38	59,0
Αθλητικές Διοργανώσεις	16	26,2
Προστασία Περιβάλλοντος	7	14,8

Πίνακας 2. Περιγραφικά στατιστικά στοιχεία των ποσοτικών δημογραφικών χαρακτηριστικών για το σύνολο των 110 ατόμων που συμμετείχαν στην παρούσα μελέτη.

Δημογραφικά Στοιχεία	Μέση τιμή	ΣΑ	Ελάχιστη – Μέγιστη τιμή
Ηλικία (έτη)	36,1	9,10	20 - 57
Εργασιακή Προϋπηρεσία (έτη)	10,2	7,77	0,5 – 31

Ακολουθούν τα περιγραφικά στατιστικά στοιχεία των 8 επιμέρους ερωτημάτων/προτάσεων που αποτυπώνουν τον αλτρουισμό των συμμετεχόντων. Σύμφωνα με τις απαντήσεις, η πλειοψηφία των ατόμων «ούτε συμφωνεί, ούτε διαφωνεί» με την πρόταση πως οι άνθρωποι πρέπει να πληρώνουν φόρους πρόθυμα, επειδή τα χρήματα πηγαίνουν σε καλούς σκοπούς. Παράλληλα, η πλειοψηφία των ατόμων απαντά πως «συμφωνεί» στη γενναιόδωρη προσφορά σε οργανισμούς (φορείς) που έχουν ανάγκες. Το ίδιο δηλώνουν στην πρόταση που λέει ότι όλοι πρέπει να συνεισφέρουν γενναιόδωρα για να βοηθούν τους λιγότερο ευνοημένους και στην πρόταση που λέει πως οι άνθρωποι που έχουν αρκετά για τους εαυτούς τους, έχουν καθήκον να προσφέρουν στους άπορους. Από την άλλη, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων απαντά πως «διαφωνεί» με τις ακόλουθες προτάσεις: δεν πιστεύω στην οποιαδήποτε προσφορά χωρίς αντάλλαγμα, οι περισσότεροι φιλανθρωπικοί οργανισμοί είναι ανέντιμοι, τα χρήματα που δαπανώνται για κοινωνική πρόνοια θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να μειωθούν οι φόροι και τέλος, τα περισσότερα χρήματα που δίνονται στους άπορους είναι μια άσκοπη σπατάλη. Τα αποτελέσματα φαίνονται αναλυτικά στον Πίνακα 3(στο παράρτημα) και Σχήμα 3. Σημειώνεται ότι για τις επιμέρους που συνθέτουν την κλίμακα αλτρουισμού δίνεται ως περιγραφικό μέτρο θέσης η διάμεση τιμή και ως μέτρο διασποράς το 25^ο και 75^ο τεταρτημόριο, αφού λαμβάνουν απαντήσεις σε διατάξιμη 5-βάθμια κλίμακα

Πίνακας 4. Περιγραφικά στατιστικά στοιχεία για τις ερωτήσεις προσωπικότητας για τα 110 άτομα που συμμετέχουν στην παρούσα μελέτη (*απάντηση "ναι" στην ερώτηση).

Eysenck Personality Questionnaire	Συχνότητα*	%
1. Έχεις άλλα ενδιαφέροντα εκτός της εργασίας σου;	103	93,6
2.Πριν κάνεις κάτι, σταματάς να το ξανασκεφτείς;	82	74,5
3.Αλλάζει συχνά το κέφι σου;	59	53,6
4.Θεωρείς τον εαυτό σου ομιλητικό άτομο;	72	65,5
5. Θα σε στεναχωρούσε να έχεις χρέη;	86	78,2
6. Νοιώθεις ποτέ κακόκεφος;	98	89,1

7. Σου έτυχε ποτέ από πλεονεξία να πάρεις περισσότερα από όσα ανήκαν στο μερίδιό σου;	46	41,8
8. Θα έλεγες ότι είσαι ζωντανό άτομο;	92	83,6
9. Θα σε στεναχωρούσε πολύ να δεις ένα παιδάκι ή ένα ζώο να υποφέρει;	102	92,7
10. Στεναχωριέσαι συχνά για πράγματα που δεν θα έπρεπε να έχεις κάνει ή πει;	80	72,7
11. Κρατάς πάντα την υπόσχεσή σου άσχετα με το πόσο δύσκολο είναι να την εκτελέσεις;	80	72,7
12. Θα σε ευχαριστούσε η πτώση από αλεξίπτωτο;	52	47,3
13. Μπορείς εύκολα να αφήσεις τον εαυτό σου και να διασκεδάσεις σε ένα εύθυμο πάρτυ;	74	67,3
14. Είσαι ευέξαπτος;	45	40,9
15. Σου έτυχε ποτέ να ρίξεις το βάρος σε άλλον για δικά σου σφάλματα;	35	31,8
16. Σ' αρέσει να γνωρίζεις νέα πρόσωπα;	92	83,6
17. Πληγώνεσαι εύκολα;	74	67,3
18. Έχεις μόνο καλές και παραδεκτές συνήθειες;	38	34,5
19. Έχεις την τάση να μένεις στο περιθώριο όταν βρίσκεσαι σε κοινωνικές εκδηλώσεις;	38	34,5
20. Θα έπαιρνες φάρμακα που μπορεί να έχουν παράξενη ή επικίνδυνη ενέργεια;	17	15,5
21. Αισθάνεσαι συχνά μπουχτισμένος;	49	44,5
22. Έχεις ποτέ πάρει κάτι που ανήκει σε	32	29,1

άλλον;

23. Σου αρέσει να βγαίνεις συχνά έξω;	74	67,3
24. Σου αρέσει να πληγώνεις τους άλλους;	17	15,5
25. Ενοχλείσαι συχνά από αισθήματα ενοχής;	37	33,6
26. Μιλάς καμιά φορά για πράγματα για τα οποία δεν έχεις ιδέα;	28	25,5
27. Έχεις εχθρούς που θέλουν το κακό σου;	35	31,8
28. Θεωρείς τον εαυτό σου νευρικό άτομο;	39	35,5
29. Έχεις πολλούς φίλους;	56	50,9
30. Σου αρέσουν τα χοντρά αστεία που καμιά φορά μπορεί να πληγώσουν τους άλλους;	15	13,6
31. Είσαι στενάχωρος τύπος;	35	31,8
32. Όταν ήσουν παιδί έκανες αμέσως και χωρίς γκρίνια αυτό που σου έλεγαν;	54	49,1
33. Θα έλεγες ότι είσαι αμέριμος άνθρωπος;	32	29,1
34. Δίνεις μεγάλη σημασία στους καλούς τρόπους και στην καθαριότητα;	77	99,1
35. Ανησυχείς ότι μπορεί να σου συμβούν φοβερά πράγματα;	45	40,9
36. Έχεις καταστρέψει ή χαρίσει ποτέ κάτι που ανήκε σε άλλον;	31	28,2
37. Παίρνεις πρωτοβουλία για να κάνεις καινούργιους φίλους;	74	67,3
38. Μπορείς εύκολα να καταλάβεις πως αισθάνονται οι άνθρωποι όταν σου λένε τα	85	77,3

βάσανα τους;		
39. Θα έλεγες ότι είσαι άτομο που το χαρακτηρίζει η υπερένταση;	46	41,8
40. Μένεις τον περισσότερο χρόνο σιωπηλός, όταν βρίσκεσαι με τους άλλους ανθρώπους;	26	23,6
41. Νομίζεις ότι ο θεσμός του γάμου είναι παλιάς μόδας και θα έπρεπε να εγκαταλειφθεί;	33	30,0
42. Παινεύεσαι καμιά φορά;	47	42,7
43. Μπορείς να δώσεις κάποια ζωή σε ένα ανιαρό πάρτυ;	57	51,8
44. Σε ενοχλούν οι άνθρωποι που οδηγούν προσεκτικά;	36	32,7
45. Ανησυχείς για την υγείας σου;	70	99,1
46. Έχεις ποτέ πει κάτι κακό ή άσχημο για κάποιο άλλον;	77	70,0
47. Σου αρέσει να λες αστεία και ανέκδοτα στους φίλους σου;	82	74,5
48. Νομίζεις ότι τα περισσότερα πράγματα έχουν την ίδια γεύση για σένα;	33	30,0
49. Σου αρέσει να ανακατεύεσαι με τους ανθρώπους;	80	72,7
50. Σε στεναχωρεί όταν ξέρεις ότι υπάρχουν λάθη στη δουλειά σου;	82	74,5
51. Υποφέρεις από αϋπνία;	36	32,7
52. Πλένεσαι πάντα πριν φας;	80	72,7
53. Έχεις πάντα σχεδόν μια έτοιμη	52	47,3

απάντηση όταν σε ρωτούν κάτι;

54. Έχεις συχνά αισθανθεί άτονος και κουρασμένος χωρίς να υπάρχει λόγος;	56	50,9
55. Έχεις ποτέ κλέψει σε παιχνίδι;	51	46,4
56. Σου αρέσουν οι καταστάσεις που πρέπει να ενεργείς γρήγορα;	77	70,0
57. Είναι η μητέρα σου μια καλή γυναίκα;	85	77,3
58. Βρίσκεις ότι συχνά η ζωή είναι χωρίς ενδιαφέρον;	34	30,9
59. Σου έτυχε ποτέ να εκμεταλλευτείς κάποιον;	54	49,1
60. Αναλαμβάνεις ποτέ περισσότερες δραστηριότητες από όσες σου επιτρέπει ο χρόνος σου;	65	59,1
61. Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που προσπαθούν να σε αποφύγουν;	16	14,5
62. Ανησυχείς πολύ για την εμφάνισή σου;	41	37,3
63. Ευχήθηκες ποτέ να ήσουν νεκρός;	38	34,5
64. Θα απόφευγες να πληρώσεις τους φόρους, αν ήξερες ότι δεν θα έβρισκαν ποτέ;	54	49,1
65. Μπορείς να ζωντανέψεις ένα πάρτι;	69	62,7
66. Φροντίζεις να μην είσαι αγενής με τους ανθρώπους;	91	63,6
67. Βρίσκεις ότι μένεις για πολύ ώρα στεναχωρημένος μετά από μια δυσάρεστη εμπειρία;	70	63,6
68. Σου έτυχε ποτέ να επιμείνεις να γίνει το δικό σου;	67	60,9

69. Υποφέρεεις από τα νεύρα σου;	29	26,4
70. Χαλάνε εύκολα οι φιλίες σου;	27	24,5
71. Αισθάνεσαι συχνά μοναξιά;	41	37,3
72. Κάνεις πάντα αυτό που διδάσκεις στους άλλους;	48	43,6
73. Σ' ευχαριστεί καμιά φορά να πειράζεις τα ζώα;	33	30,0
74. Πληγώνεσαι εύκολα όταν οι άνθρωποι βρίσκουν λάθη σε εσένα ή στη δουλειά σου;	87	79,1
75. Έχεις αργήσει ποτέ στη δουλειά σου ή σε ένα ραντεβού σου;	76	69,1
76. Σου αρέσει να βρίσκεσαι σε περιβάλλον με ζωηρή κίνηση και ενθουσιασμό;	73	66,4
77. Θα σου άρεσε να σε φοβούνται οι άλλοι άνθρωποι;	37	33,6
78. Είσαι άλλοτε γεμάτος ενεργητικότητα και άλλοτε νωθός;	64	58,2
79. Αναβάλλεις καμιά φορά για αύριο αυτό που θα έπρεπε να κάνεις σήμερα;	72	65,5
80. Σε θεωρούν οι άλλοι άνθρωποι πολύ ζωντανό άτομο;	66	60,0
81. Σου λένε οι άνθρωποι πολλά ψέματα;	13	22,0
82. Είσαι πολύ ευαίσθητος για ορισμένα πράγματα;	82	74,5
83. Είσαι πάντα πρόθυμος να το ομολογήσεις, όταν έχεις κάνει ένα λάθος;	80	72,7
84. Θα αισθανόσουν μεγάλη λύπη για ένα ζώο που πιάστηκε σε παγίδα;	99	90,0

Πίνακας 5. Περιγραφικά στατιστικά στοιχεία των διαφόρων κλιμάκων προσωπικότητας για το σύνολο των 110 ατόμων που συμμετέχουν στην παρούσα μελέτη.

Κλίμακα	Μέση τιμή (ΣΑ)	Διάμεση τιμή	25ο - 75ο τεταρτημόριο	Ελάχιστη - Μέγιστη τιμή
Αλτρουισμού	28,7 (4,45)	29	26-31	16-40
Ναρκισσιστικής Προσωπικότητας	11,7(5,72)	5,5	9-15	0-30
Τεστ Προσωπικότητας	48(16,26)	50	43-57	23-72

Περιγραφή των Δεδομένων ανά Εθελοντική Προσπάθεια

- **Δημογραφικά Στοιχεία**

Στη συνέχεια, δίνονται τα περιγραφικά μέτρα θέσης και διασποράς των δημογραφικών χαρακτηριστικών των ατόμων που συμμετείχαν στη μελέτη ανάλογα με το αν συμμετείχαν ποτέ σε κάποια εθελοντική προσπάθεια. Ειδικότερα, ως «Ομάδα Α» ορίζεται η ομάδα των ατόμων που δήλωσαν ότι συμμετείχαν σε κάποια εθελοντική προσπάθεια και ως «Ομάδα Β» αυτή των συμμετεχόντων που δεν έχουν υπάρξει εθελοντές. Στον Πίνακα 6 παρουσιάζονται τα περιγραφικά στατιστικά που αφορούν στα δημογραφικά στοιχεία. Προκειμένου να ελεγχθούν τυχόν διαφορές των δημογραφικών χαρακτηριστικών ανάμεσα στα άτομα των 2 ομάδων εφαρμόστηκαν οι κατάλληλοι στατιστικοί έλεγχοι.

Έτσι, στην περίπτωση σύγκρισης της ηλικίας, προκύπτει πως δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά της μέσης ηλικίας των ατόμων της ομάδας Α και της ομάδας Β (t -test= 1,351 και p -value= 0,180). Όμοια, δεν προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά της μέσης τιμής των ετών εργασιακής εμπειρίας των ατόμων με εθελοντική συμμετοχή ή όχι (t -test= 1,536 και p -value= 0,128). Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε έλεγχος της αναλογίας των αντρών/γυναικών μεταξύ των 2 ομάδων. Προκύπτει ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση του ποσοστού των αντρών/γυναικών μεταξύ των 2 ομάδων (X^2 = 0,034 και p -value= 0,854). Παρακάτω, από τον στατιστικό έλεγχο δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση της οικογενειακής κατάστασης (X^2 =3,247 p -value= 0,072), καθώς και του επιπέδου εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάστασης μεταξύ των 2 ομάδων ατόμων (Fisher's exact p -value= 0,433 & X^2 =0,024 και p -value=0,87 αντίστοιχα).

Ακόμα όσο αφορά στο είδος της εργασίας δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά των αναλογιών των διαφορετικών κατηγοριών επαγγέλματος μεταξύ των 2 ομάδων ($\chi^2= 3,479$ και $p\text{-value}= 0,176$) Τα παραπάνω αποτελέσματα απεικονίζονται και γραφικά στο Σχήμα 6.

Πίνακας 6. Περιγραφικά στατιστικά δημογραφικά στοιχεία των 110 ατόμων που συμμετέχουν στην παρούσα μελέτη, ανάλογα με τον αν συμμετείχαν ποτέ σε κάποια εθελοντική προσπάθεια.

Δημογραφικά Στοιχεία	Ομάδα Α (n=69)	Ομάδα Β (n=39)	Σύνολο	Στατιστικός Έλεγχος
Ηλικία (έτη: μέση τιμή, SD)	37,1(8,99)	34,6(9,11)	36,1(9,10)	t-test= 1,351 p= 0,180
Εργασιακή Προϋπηρεσία (έτη: μέση τιμή, SD)	11,4(8,32)	8,9(6,64)	10,4(7,79)	t-test= 1,536 p= 0,128
Φύλο (n, %)				
<i>Γυναίκα</i>	43(63,2)	26(65,0)	69	$\chi^2= 0,034$
<i>Άντρας</i>	25(36,8)	14(35,0)	39	p= 0,854
Οικογεν. Κατάσταση (n, %)				
<i>Άγαμος ή Διαζ.-Χήρος</i>	38(55,1)	29(72,5)	68	$\chi^2= 3,247$
<i>Έγγαμος</i>	31(44,9)	11(27,5)	42	p= 0,072
Επίπεδο Εκπαίδευσης (n, %)				
ΤΕΕ/ΙΕΚ	6(9,1)	1(2,6)	7	Fisher's exact
ΤΕΙ	20(30,3)	17(43,6)	37	p= 0,433
ΑΕΙ	26(39,4)	14(35,9)	40	
Μεταπτυχιακό	14(21,2)	7(17,9)	21	
Επαγγελματική Κατάσταση (n, %)				
<i>Δημόσιος Υπάλληλος</i>	52(78,8)	31(77,5)	83	$\chi^2= 0,024$
<i>Άλλη Ιδιότητα</i>	14(21,2)	9(22,5)	23	p= 0,876

Αποτελέσματα

Για τη συσχέτιση των επιμέρους κλιμάκων προσωπικότητας με την εθελοντική συμμετοχή και με τα βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά, εφαρμόστηκε ο έλεγχος t-test για 2 ανεξάρτητα δείγματα και η ανάλυση διακύμανσης κατά μια κατεύθυνση (ANOVA). Επιπλέον, για τη διερεύνηση της εξάρτησης των 3 διαφορετικών κλιμάκων προσωπικότητας από την συμμετοχή σε κάποια εθελοντική προσπάθεια και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά εφαρμόστηκε μοντέλο πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης.

Παρακάτω, παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης. Όσο αφορά στη συσχέτιση της κλίμακας αλτρονισμού με τους παράγοντες υπό διερεύνηση προκύπτουν τα ακόλουθα:

- Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της κλίμακας αλτρονισμού και της ηλικίας ($r= 0,057$ & $p\text{-value}= 0,559$). Δηλαδή, το αίσθημα αλτρονισμού των ατόμων προκύπτει ανεξάρτητο από την ηλικία τους.
- Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της κλίμακας αλτρονισμού και των ετών της εργασιακής προϋπηρεσίας ($r= -0,016$ & $p\text{-value}= 0,879$). Δηλαδή, το αίσθημα αλτρονισμού των ατόμων προκύπτει ανεξάρτητο από τα χρόνια της επαγγελματικής προϋπηρεσίας τους.
- Η μέση τιμή της κλίμακας αλτρονισμού στις γυναίκες δε διαφέρει στατιστικά σημαντικά από τη μέση τιμή της κλίμακας αλτρονισμού στους άντρες ($t\text{-test}= 0,246$ & $p\text{-value}= 0,806$). Δηλαδή, το φύλο δεν φαίνεται να παίζει κάποιο ρόλο στο αίσθημα αλτρονισμού των συμμετεχόντων.
- Η μέση τιμή της κλίμακας αλτρονισμού στα άτομα που είναι έγγαμα δεν διαφέρει από την αντίστοιχη μέση τιμή αλτρονισμού στους άγαμους, διαζευγμένους ή χήρους ($t\text{-test}= 0,476$ & $p\text{-value}= 0,635$).
- Όσο αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης, η μέση τιμή της κλίμακας αλτρονισμού στα άτομα που είναι απόφοιτοι ΤΕΕ/ΙΕΚ φαίνεται να είναι χαμηλότερη (27,9) σε σύγκριση με την αντίστοιχη τιμή των υπολοίπων κατηγοριών εκπαίδευσης, υποδηλώνοντας πως τα άτομα με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, υποδεικνύουν και υψηλότερα μέσα επίπεδα αλτρονισμού. Ωστόσο, οι διαφορές αυτές δεν προκύπτουν στατιστικά σημαντικές ANOVA $F= 1,554$ & $p\text{-value}= 0,205$).
- Η μέση τιμή της κλίμακας αλτρονισμού στα άτομα που είναι δημόσιοι υπάλληλοι (29,7) φαίνεται να είναι ελαφρώς υψηλότερη από την αντίστοιχη μέση τιμή αλτρονισμού για τα άτομα που είναι σε διαφορετική επαγγελματική κατάσταση

(28,7). Ωστόσο, η διαφορά αυτή δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική (t-test= 0,018, & p-value= 0,985).

- Αναφορικά με τη θέση εργασίας, η μέση τιμή της κλίμακας αλτρουισμού για τους ιατρούς φαίνεται να είναι υψηλότερη (29,4), υποδηλώνοντας πως οι ιατροί υποδεικνύουν και υψηλότερα μέσα επίπεδα αλτρουισμού. Ωστόσο, οι διαφορές αυτές δεν προκύπτουν στατιστικά σημαντικές (ANOVA F= 0,973 & p-value= 0,382).
- Όσο αφορά στον εθελοντισμό, η μέση τιμή της κλίμακας αλτρουισμού στα που άτομα απάντησαν θετικά είναι υψηλότερη (29,1) σε σύγκριση με όσους δεν έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια (28,5). Δηλαδή, το αίσθημα του αλτρουισμού σε όσους έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια είναι υψηλότερο σε σχέση με όσους δεν έχουν. Η διαφορά αυτή δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική (t-test= 0,612 & p-value= 0,542).

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα και γραφικά στο Σχήμα 7.

Πίνακας 7. Αποτελέσματα των συσχετίσεων των δημογραφικών χαρακτηριστικών και της εθελοντικής συμμετοχής για το σύνολο των 110 ατόμων που συμμετέχουν στην παρούσα μελέτη, με την κλίμακα του αλτρουισμού.

Συσχέτιση Κλίμακας Αλτρουισμού με:	Συντελεστής Συσχέτισης (r)	p-value
1. Ηλικία	0,057	0,559
2. Εργασιακή Προϋπηρεσία	-0,016	0,879
Συσχέτιση Κλίμακας Αλτρουισμού μέση τιμή (ΣΑ), με:		
3. Φύλο		Στατιστικός Έλεγχος
<i>Γυναίκα</i>	28,8(4,39)	t-test= 0,246
<i>Αντρας</i>	28,6(4,54)	p= 0,806
4. Οικογεν. Κατάσταση		
<i>Άγαμος ή Διαζ.-Χήρος</i>	28,8 (4,19)	t-test= 0,476
<i>Έγγαμος</i>	28,4(4,88)	p= 0,635
5. Επίπεδο Εκπαίδευσης		
ΤΕΕ/ΙΕΚ	27,9 (2,41)	ANOVA F=1,554 p=0,205
ΤΕΙ	28,0(3,91)	
ΑΕΙ	29,8(4,97)	

6. Επαγγελματική Κατάσταση			
	<i>Δημόσιος Υπάλληλος</i>	29,7(4,88)	t-test= 0,018
	<i>Άλλη Ιδιότητα</i>	28,7(2,33)	p= 0,985
7. Θέση εργασίας			
	<i>Ιατρός</i>	29,4(5,14)	ANOVA F=0,973 p=0,382
	<i>Νοσηλεύτης/τρια</i>	27,9(4,66)	
	<i>Άλλη</i>	28,7(3,50)	
8. Συμμετοχή σε εθελοντική προσπάθεια			
	<i>Όχι</i>	28,5(4,02)	t-test= 0,612
	<i>Ναι</i>	29,1(5,13)	p= 0,542

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα όσο αφορά στη συσχέτιση της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας με τους παράγοντες υπό διερεύνηση προκύπτουν τα ακόλουθα:

- Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας και της ηλικίας ($r = -0,102$ & $p\text{-value} = 0,339$). Δηλαδή, ο ναρκισσισμός των ατόμων προκύπτει ανεξάρτητος από την ηλικία τους.
- Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας και των ετών της εργασιακής προϋπηρεσίας ($r = -0,052$ & $p\text{-value} = 0,646$). Δηλαδή, ο ναρκισσισμός των ατόμων προκύπτει ανεξάρτητος από τα χρόνια της επαγγελματικής προϋπηρεσίας τους.
- Η μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας στις γυναίκες (7,8) διαφέρει στατιστικά σημαντικά από τη μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας στους άντρες (11,4). Ειδικότερα, φαίνεται να είναι σημαντικά υψηλότερος στους άντρες ($t\text{-test} = 2,470$ & $p\text{-value} = 0,017$) σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Δηλαδή, το φύλο φαίνεται να παίζει κάποιο ρόλο στο αίσθημα ναρκισσισμού των συμμετεχόντων.
- Η μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας στα άτομα που είναι έγγαμα φαίνεται να είναι χαμηλότερη (11,3) από την αντίστοιχη μέση τιμή ναρκισσισμού στους άγαμους, διαζευγμένους ή χήρους (12,0). Ωστόσο, η διαφορά αυτή δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική ($t\text{-test} = 0,529$ & $p\text{-value} = 0,598$).
- Όσο αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης, η μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας στα άτομα που είναι απόφοιτοι ΤΕΕ/ΙΕΚ φαίνεται να είναι

υψηλότερη (13,1) σε σύγκριση με την αντίστοιχη τιμή των υπολοίπων κατηγοριών εκπαίδευσης, υποδηλώνοντας πως τα άτομα με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, υποδεικνύουν χαμηλότερα μέσα επίπεδα ναρκισσισμού. Ωστόσο, οι διαφορές αυτές δεν προκύπτουν στατιστικά σημαντικές ANOVA $F= 1,197$ & $p\text{-value}= 0,316$).

- Η μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας στα άτομα που είναι δημόσιοι υπάλληλοι (11,6) φαίνεται να είναι ελαφρώς χαμηλότερη από την αντίστοιχη μέση τιμή ναρκισσισμού για τα άτομα που είναι σε διαφορετική επαγγελματική κατάσταση (12,2). Ωστόσο, η διαφορά αυτή δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική ($t\text{-test}= 0,432$ & $p\text{-value}= 0,667$).
- Όσο αφορά στον εθελοντισμό, η μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας διαφέρει στατιστικά σημαντικά μεταξύ των ατόμων που έχουν ή όχι συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια. Δηλαδή, το αίσθημα του ναρκισσισμού φαίνεται να παίζει κάποιο σημαντικό ρόλο αναφορικά με τον εθελοντισμό και ειδικότερα, τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια έχουν χαμηλότερη μέση τιμή ναρκισσιστικής προσωπικότητας σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάνει κάποια εθελοντική προσπάθεια ($t\text{-test}= 2,2927$ & $p\text{-value}= 0,004$).

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 8 και γραφικά στο Σχήμα 8.

Πίνακας 8. Αποτελέσματα των συσχετίσεων των δημογραφικών χαρακτηριστικών και της εθελοντικής συμμετοχής για το σύνολο των 110 ατόμων που συμμετέχουν στην παρούσα μελέτη, με την κλίμακα της Ναρκισσιστικής Προσωπικότητας.

Συσχέτιση Κλίμακας Ναρκισσιστικής Προσωπικότητας με:	Συντελεστής Συσχέτισης (r)	p-value
1. Ηλικία	-0,102	0,339
2. Εργασιακή Προϋπηρεσία	-0,052	0,646
Συσχέτιση Κλίμακας Ναρκισσιστικής Προσωπικότητας μέση τιμή (ΣΑ), με:	Στατιστικός Έλεγχος	
3. Φύλο		
<i>Γυναίκα</i>	7,8 (4,94)	t-test= 2,470
<i>Άντρας</i>	11,4 (5,25)	p= 0,017**
4. Οικογεν. Κατάσταση		
<i>Άγαμος ή Διαζ.-Χήρος</i>	12,0 (5,12)	t-test= 0,529
<i>Έγγαμος</i>	11,3 (6,71)	p= 0,598
5. Επίπεδο Εκπαίδευσης		
<i>ΤΕΕ/ΙΕΚ</i>	13,1 (1,95)	ANOVA F=1,197 p=0,316
<i>ΤΕΙ</i>	12,7(6,02)	
<i>ΑΕΙ</i>	11,7(5,27)	
<i>Μεταπτυχιακό</i>	9,5(7,41)	
6. Επαγγελματική Κατάσταση		
<i>Δημόσιος Υπάλληλος</i>	11,6(6,43)	t-test= 0,432
<i>Άλλη Ιδιότητα</i>	12,2(2,86)	p= 0,667
7. Θέση εργασίας		
<i>Ιατρός</i>	7,0(4,02)	ANOVA F=3,492 p=0,040**
<i>Νοσηλεύτης/τρια</i>	7,0 (4,64)	
<i>Άλλη</i>	11,3(5,82)	
8. Συμμετοχή σε εθελοντική προσπάθεια		
<i>Όχι</i>	13,9(4,96)	t-test= 2,927
<i>Ναι</i>	10,4(6,26)	p= 0,004**

**στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%

Ακολουθούν τα αναλυτικά αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, όσο αφορά στη συσχέτιση της κλίμακας προσωπικότητας με τους υπό διερεύνηση παράγοντες και προκύπτουν τα ακόλουθα:

- Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της κλίμακας προσωπικότητας και της ηλικίας ($r = -0,010$ & $p\text{-value} = 0,922$). Δηλαδή, η προσωπικότητα των ατόμων προκύπτει ανεξάρτητη από την ηλικία τους.
- Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της κλίμακας προσωπικότητας και των ετών της εργασιακής προϋπηρεσίας ($r = 0,058$ & $p\text{-value} = 0,609$). Δηλαδή, η προσωπικότητα των ατόμων προκύπτει ανεξάρτητη από τα χρόνια της επαγγελματικής προϋπηρεσίας τους.
- Η μέση τιμή της κλίμακας προσωπικότητας στις γυναίκες (46,6) δε διαφέρει στατιστικά σημαντικά από τη μέση τιμή της κλίμακας προσωπικότητας στους άντρες (50,8). Παρόλο που φαίνεται ότι οι άντρες έχουν υψηλότερη τιμή στην κλίμακα προσωπικότητας, η διαφορά δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική ($t\text{-test} = 1,161$ & $p\text{-value} = 0,249$).
- Η μέση τιμή της κλίμακας προσωπικότητας στα άτομα που είναι έγγαμα φαίνεται να είναι υψηλότερη (55,6) από την αντίστοιχη μέση τιμή στους άγαμους, διαζευγμένους ή χήρους (49,6). Η διαφορά αυτή προκύπτει στατιστικά σημαντική, αλλά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% ($t\text{-test} = 1,927$ & $p\text{-value} = 0,071$).
- Όσο αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης, η μέση τιμή της κλίμακας προσωπικότητας στα άτομα που είναι απόφοιτοι ΤΕΕ/ΙΕΚ φαίνεται να είναι χαμηλότερη (49,7) σε σύγκριση με την αντίστοιχη τιμή των υπολοίπων κατηγοριών εκπαίδευσης. Επίσης, προκύπτει πως τα άτομα με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, παρουσιάζουν και υψηλότερο μέσο στην κλίμακα προσωπικότητας. Ωστόσο, οι διαφορές αυτές δεν προκύπτουν στατιστικά σημαντικές ANOVA $F = 0,418$ & $p\text{-value} = 0,741$).
- Η μέση τιμή της κλίμακας προσωπικότητας στα άτομα που είναι δημόσιοι υπάλληλοι (48,5) φαίνεται να είναι ελαφρώς υψηλότερη από την αντίστοιχη μέση τιμή για τα άτομα που είναι σε διαφορετική επαγγελματική κατάσταση (45,0). Ωστόσο, η διαφορά αυτή δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική ($t\text{-test} = 0,898$ & $p\text{-value} = 0,684$).
- Όσο αφορά στον εθελοντισμό, η μέση τιμή της κλίμακας προσωπικότητας στα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια (49,8) φαίνεται να είναι υψηλότερη από την αντίστοιχη μέση τιμή για τα άτομα που δεν έχουν σχέση με τον εθελοντισμό (44,8). Ωστόσο, η διαφορά αυτή δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική ($t\text{-test} = 1,428$ & $p\text{-value} = 0,157$).

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 9 και γραφικά στο Σχήμα 9.

Πίνακας 9. Αποτελέσματα των συσχετίσεων των δημογραφικών χαρακτηριστικών και της εθελοντικής συμμετοχής για το σύνολο των 110 ατόμων που συμμετέχουν στην παρούσα μελέτη, με την κλίμακα προσωπικότητας.

Συσχέτιση Κλίμακας Προσωπικότητας με:	Συντελεστής Συσχέτισης (r)	p-value
1. Ηλικία	-0,010	0,922
2. Εργασιακή Προϋπηρεσία	0,005811	0,609
Συσχέτιση Κλίμακας Προσωπικότητας μέση τιμή (ΣΑ), με:		
3. Φύλο		Στατιστικός Έλεγχος
<i>Γυναίκα</i>	46,6(17,61)	t-test= 1,161
<i>Άντρας</i>	50,8(13,05)	p= 0,249
4. Οικογεν. Κατάσταση		
<i>Άγαμος ή Διαζ.-Χήρος</i>	49,5(16,55)	t-test= 1,927
<i>Έγγαμος</i>	55,6(12,72)	p= 0,071*
5. Επίπεδο Εκπαίδευσης		
ΤΕΕ/ΙΕΚ	49,7 (10,32)	ANOVA F=0,418 p=0,741
ΤΕΙ	50,2(7,89)	
ΑΕΙ	45,9(10,49)	
Μεταπτυχιακό	46,7(8,53)	
6. Επαγγελματική Κατάσταση		
<i>Δημόσιος Υπάλληλος</i>	53,2 (10,72)	t-test= 0,898
<i>Άλλη Ιδιότητα</i>	45,0(9,49)	p= 0,684
7. Θέση εργασίας		
<i>Ιατρός</i>		ANOVA F=2,677
<i>Νοσηλεύτριας/τρια</i>		p=0,077*
8. Συμμετοχή σε εθελοντική προσπάθεια		
<i>Όχι</i>	44,8(12,66)	t-test= 1,428
<i>Ναι</i>	49,78(12,98)	p= 0,157

*στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%

Προκειμένου να γίνει συνολική αξιολόγηση της εξάρτησης των επιμέρους κλιμάκων προσωπικότητας από το αίσθημα εθελοντισμού και από τα βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά, εφαρμόστηκε μοντέλο γραμμικής πολλαπλής παλινδρόμησης. Εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου είναι κάθε φορά η υπό μελέτη κλίμακα προσωπικότητας και τις ανεξάρτητες μεταβλητές αποτελούν η συμμετοχή σε εθελοντική προσπάθεια, το φύλο, η οικογενειακή κατάσταση, το επίπεδο εκπαίδευσης και η θέση εργασίας.

Από την εφαρμογή του μοντέλου με εξαρτημένη μεταβλητή την κλίμακα αλτρουισμού, προκύπτουν τα εξής:

- Τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν υψηλότερη κλίμακα αλτρουισμού κατά 2,6 μονάδες σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάποια εθελοντική συμμετοχή με 95% Δ.Ε. (-0,2 έως 4,6), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Το αποτέλεσμα είναι στατιστικά σημαντικό, αλλά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% (p-value= 0,076).
- Οι γυναίκες αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν υψηλότερη κλίμακα αλτρουισμού κατά 0,5 μονάδες σε σύγκριση με τους άντρες με 95% Δ.Ε. (-2,0 έως 1,7), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,874).
- Οι έγγαμοι αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν υψηλότερη κλίμακα αλτρουισμού κατά 0,6 μονάδες σε σύγκριση με τους άγαμους, διαζευγμένους ή χήρους με 95% Δ.Ε. (-2,6 έως 3,7), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,540).
- Για αύξηση του μορφωτικού επιπέδου των ατόμων, αναμένεται κατά μέσο όρο αύξηση της κλίμακας αλτρουισμού κατά 0,5 μονάδες με 95% Δ.Ε. (-1,8 έως 0,8), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,463).
- Οι νοσηλευτές αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν χαμηλότερη κλίμακα αλτρουισμού κατά 2,3 μονάδες σε σύγκριση με τους ιατρούς με 95% Δ.Ε. (-5,0 έως 0,40), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,094).
- Οι συμμετέχοντες με κάποια άλλη θέση εργασίας, αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν χαμηλότερη κλίμακα αλτρουισμού κατά 0,9 μονάδες σε σύγκριση με τους ιατρούς με 95% Δ.Ε. (-3,5 έως 1,8), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,871).

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 10.

Πίνακας 10. Αποτελέσματα μοντέλου πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης (εξαρτημένη μεταβλητή: κλίμακα αλτρουισμού).

	Συντελεστής Εξάρτησης	p-value	95% Δ.Ε.
Εθελοντική Προσπάθεια			
<i>Όχι</i>		Κατηγορία Αναφοράς	
<i>Ναι</i>	2,6	0,076*	(-0,2 - 4,6)
Φύλο			
<i>Άντρες</i>		Κατηγορία Αναφοράς	
<i>Γυναίκες</i>	0,5	0,874	(-2,0 – 1,7)
Οικογενειακή Κατάσταση			
<i>Άγαμος/Διαζ./Χήρος</i>		Κατηγορία Αναφοράς	
<i>Εγγαμος</i>	0,6	0,540	(-2,6 - 3,7)
Επίπεδο Εκπαίδευσης	0,5	0,463	(-1,8 – 0,8)
Θέση Εργασίας			
<i>Ιατρός</i>		Κατηγορία Αναφοράς	
<i>Νοσηλεύτης</i>	-2,3	0,094	(-5,0-0,4)
Σταθερά	31,6	<0,001	(26,9-36,3)

*στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%

Από την εφαρμογή του μοντέλου με εξαρτημένη μεταβλητή την κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας, προκύπτουν τα εξής:

- Τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν χαμηλότερη κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας κατά 3,7 μονάδες σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάποια εθελοντική συμμετοχή με 95% Δ.Ε. (-6,5 έως -1,01), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές.
- Οι γυναίκες αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν χαμηλότερη κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας κατά 0,4 μονάδες σε σύγκριση με τους άντρες με

- 95% Δ.Ε. (-2,4 έως 3,2), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,781).
- Οι έγγαμοι αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν χαμηλότερη κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας κατά 0,2 μονάδες σε σύγκριση με τους άγαμους, διαζευγμένους ή χήρους με 95% Δ.Ε. (-3,0 έως 2,6), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,875).
  - Για αύξηση του μορφωτικού επιπέδου των ατόμων, αναμένεται κατά μέσο όρο μείωση της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας κατά 1,2 μονάδες με 95% Δ.Ε. (-3,0 έως 0,6), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Το αποτέλεσμα είναι στατιστικά σημαντικό, αλλά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% (p-value= 0,085).
  - Οι νοσηλευτές αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν χαμηλότερη κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας κατά 0,5 μονάδες σε σύγκριση με τους ιατρούς με 95% Δ.Ε. (-3,9 έως 3,8), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,980). Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 11.

Πίνακας 11. Αποτελέσματα μοντέλου πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης (εξαρτημένη μεταβλητή: κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας).

	Συντελεστής Εξάρτησης	p-value	95% Δ.Ε.
Εθελοντική Προσπάθεια			
<i>Οχι</i>		Κατηγορία Αναφοράς	
<i>Ναι</i>	-3,7	0,008**	(-6,5-1,01)
Φύλο			
<i>Αντρες</i>		Κατηγορία Αναφοράς	
<i>Γυναίκες</i>	-0,4	0,781	(-2,4-3,2)
Οικογενειακή Κατάσταση			
<i>Άγαμος/Διαζ./Χήρος</i>		Κατηγορία Αναφοράς	
<i>Εγγαμος</i>	-0,2	0,781	(-2,4-3,2)
Επίπεδο Εκπαίδευσης	-1,2	0,085*	(-3,0-0,6)
Θέση Εργασίας			
<i>Ιατρός</i>		Κατηγορία Αναφοράς	
<i>Νοσηλεύτης</i>			
Σταθερά	17,4	<0,001	(10,4-23,7)

*στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%

Από την εφαρμογή του μοντέλου με εξαρτημένη μεταβλητή την κλίμακα προσωπικότητας, προκύπτουν τα εξής:

- Τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν υψηλότερη κατά 6,1 μονάδες σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάποια εθελοντική συμμετοχή με 95% Δ.Ε. (-1,4 έως 13,6), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Το αποτέλεσμα ωστόσο δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,110).

- Οι γυναίκες αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν χαμηλότερη κατά 3,3 μονάδες σε σύγκριση με τους άντρες με 95% Δ.Ε. (11,0 έως 4,5), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,403).
- Οι έγγαμοι αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν υψηλότερη τιμή στην κλίμακα προσωπικότητας κατά 5,3 μονάδες σε σύγκριση με τους άγαμους, διαζευγμένους ή χήρους με 95% Δ.Ε. (-12,6 έως 2,0), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,154).
- Για αύξηση του μορφωτικού επιπέδου των ατόμων, αναμένεται κατά μέσο όρο αύξηση της κλίμακας προσωπικότητας κατά 1,5 μονάδες με 95% Δ.Ε. (-6,2 έως 3,2), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,524).
- Οι νοσηλευτές αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν χαμηλότερη τιμή στην κλίμακα προσωπικότητας κατά 0,8 μονάδες σε σύγκριση με τους ιατρούς με 95% Δ.Ε. (-10,6 έως 9,11), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Ωστόσο, το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p-value= 0,877).

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 12.

Πίνακας 12. Αποτελέσματα μοντέλου πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης (εξαρτημένη μεταβλητή: κλίμακα προσωπικότητας).

	Συντελεστής Εξάρτησης	p-value	95% Δ.Ε.
Εθελοντική Προσπάθεια			
<i>Όχι</i>		Κατηγορία Αναφοράς	
<i>Ναι</i>	6,1	0,110	(-1,4-13,6)
Φύλο			
<i>Αντρες</i>		Κατηγορία Αναφοράς	
<i>Γυναίκες</i>	-3,3	0,403	(-11,0-4,5)
Οικογενειακή Κατάσταση			
<i>Άγαμος/Διαζ./Χήρος</i>		Κατηγορία Αναφοράς	
<i>Εγγαμος</i>	-5,3	0,154	(-12,6-2,0)
Επίπεδο Εκπαίδευσης			
	1,5	0,524	(-6,2-3,2)
Θέση Εργασίας			
<i>Ιατρός</i>	-0,8	0,877	(-10,6-9,1)
<i>Νοσηλεύτης</i>	4,4	0,357	(-5,0-13,9)
Σταθερά	51,5	<0,001	(34,9 - 68,8)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Στην παρούσα έρευνα έλαβαν μέρος 110 άτομα τα οποία αποτελούν το συνολικό δείγμα της μελέτης. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει τα κίνητρα που ωθούν τους επαγγελματίες υγείας στον εθελοντισμό. Πιο αναλυτικά, ο έλεγχος της διαφοροποίησης της στάσης και των αντιλήψεών τους απέναντι στον εθελοντισμό ανάλογα με την ηλικία, το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, την επαγγελματική κατάσταση και ορισμένων ψυχολογικών παραμέτρων (αλτρουισμός, ναρκισσισμός και προσωπικότητα). Τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν υψηλότερη τιμή στην κλίμακα προσωπικότητας κατά 6,1 μονάδες σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάποια εθελοντική συμμετοχή με 95% Δ.Ε. (-1,4 έως 13,6).

Στοιχεία βασισμένα σε αυτοαναφορές

Όπως σε όλες τις έρευνες, τα αποτελέσματα που στηρίζονται σε αυτοαναφορές πιθανόν να μην είναι ακριβή καθώς δεν μπορεί ο ερευνητής να είναι σίγουρος ότι οι συμμετέχοντες στη μελέτη αισθάνονται και πράττουν με τον τρόπο που λένε ότι το κάνουν ή ότι θυμούνται με ακρίβεια γεγονότα του παρελθόντος.

Στην Ελλάδα υπάρχουν στοιχεία ερευνών για τον εθελοντισμό και αφορούν τα άτομα που μετέχουν εθελοντικά σε μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και σε άτομα που δεν έχουν καμία συμμετοχή. Η διαπίστωση είναι η δυο ομάδες διέφεραν πάρα πολύ σημαντικά ως προς τον αλτρουισμό. Επίσης, διέφεραν σημαντικά και ως προς τον ναρκισσισμό ($P=0,027$). Ως προς την διάσταση της ευτυχίας δεν παρατηρήθηκε καμία στατιστική σημαντική διαφορά ανάμεσα στους εθελοντές και στους μη εθελοντές ($P=0,517$).

- Στην παρούσα έρευνα διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν κάποιες ενδείξεις ότι τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια, είναι άτομα με υψηλό αίσθημα αλτρουισμού, έχουν χαμηλή τιμή στην κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας και υψηλή τιμή στην κλίμακα προσωπικότητας.
- Όσον αφορά στον εθελοντισμό, η μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας διαφέρει στατιστικά σημαντικά μεταξύ των ατόμων που έχουν ή όχι συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια. Δηλαδή, το αίσθημα του ναρκισσισμού φαίνεται να παίζει κάποιο σημαντικό ρόλο αναφορικά με τον εθελοντισμό και ειδικότερα, τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια έχουν

χαμηλότερη μέση τιμή ναρκισσιστικής προσωπικότητας σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάνει κάποια εθελοντική προσπάθεια (t -test= 2,927 & p -value= 0,004).

- Όσο αφορά στον εθελοντισμό, η μέση τιμή της κλίμακας προσωπικότητας στα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια (49,8) φαίνεται να είναι υψηλότερη από την αντίστοιχη μέση τιμή για τα άτομα που δεν έχουν σχέση με τον εθελοντισμό (44,8). Ωστόσο, η διαφορά αυτή δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική (t -test= 1,428 & p -value= 0,157).
- Τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν υψηλότερη κλίμακα αλτρουισμού κατά 2,6 μονάδες σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάποια εθελοντική συμμετοχή με 95% Δ.Ε. (-0,2 έως 4,6), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Το αποτέλεσμα είναι στατιστικά σημαντικό, αλλά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% (p -value= 0,076).
- Τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια αναμένεται κατά μέσο όρο να έχουν υψηλότερη τιμή στην κλίμακα προσωπικότητας κατά 6,1 μονάδες σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάποια εθελοντική συμμετοχή με 95% Δ.Ε. (-1,4 έως 13,6), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Το αποτέλεσμα ωστόσο δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p -value= 0,110).

Σύγκριση με παρόμοιες έρευνες

Η παραπάνω μελέτη μας οδηγεί σε μια σειρά από συμπεράσματα τόσο από την υπάρχουσα έρευνα όσο και από διάφορες πηγές σχετικές με το θέμα του εθελοντισμού. Είδαμε λοιπόν, ότι ο εθελοντισμός υφίσταται ήδη από την αρχαιότητα και ο ρόλος του ήταν και παραμένει πολύ διευρυμένος. Βέβαια με το πέρασμα του χρόνου παρατηρούνται διάφορες διακυμάνσεις που οφείλονται σε διάφορους κοινωνικο-οικονομικούς παράγοντες που υπάρχουν κάθε φορά. Ο εθελοντισμός έχει μια έντονη παρουσία μέσα σε διάφορες ιστορικές και μη περιόδους εντούτοις δεν υπήρξε έντονο ενδιαφέρον για τη μελέτη του εθελοντισμού, παρά μόνο πρόσφατα γίνονται κάποιες προσπάθειες.

Στην ελληνική βιβλιογραφία έχουν καταγραφεί δυο έρευνες σχετικά με τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας (αλτρουισμός, ευτυχία, ναρκισσισμός, θρησκευτικότητα και γενικότερα οικογενειακό περιβάλλον) που σχετίζονται με τον εθελοντισμό στην παροχή πρωτοβάθμιων νοσηλευτικών υπηρεσιών. Η έρευνα της *Κούλιου και συν. (2012)* σχεδιάστηκε με σκοπό να διερευνήσει ορισμένα ψυχολογικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας (αλτρουισμός, ευτυχία, ναρκισσισμός, θρησκευτικότητα και γενικότερο οικογενειακό περιβάλλον) που σχετίζονται με τον εθελοντισμό στην παροχή πρωτοβάθμιων νοσηλευτικών υπηρεσιών.⁶⁰ Πιο συγκεκριμένα, επιχειρήθηκε: α) η σύγκριση της ομάδας των εθελοντών και μη εθελοντών ως προς τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, β) η συσχέτιση των

επιμέρους υποκλιμάκων κάθε μεταβλητής τόσο για το σύνολο του δείγματος όσο και για κάθε ομάδα ξεχωριστά. Το δείγμα της μελέτης ήταν 121 άτομα, εθελοντές στην νοσηλευτική της ΜΚΟ του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και μη –εθελοντές, μέλη υγιούς πληθυσμού του ευρύτερου χώρου της υγείας. Η ομάδα των εθελοντών αποτελούνταν από 63 άτομα (ποσοστό 52,1%), ενώ η ομάδα ελέγχου αποτελούνταν από 58 άτομα (ποσοστό 47,9%) που ανέφεραν ότι δεν έχουν ασχοληθεί ποτέ με τον εθελοντισμό. Η συγκέντρωση των δεδομένων έγινε με συμπλήρωση γραπτού ερωτηματολογίου σε πλαίσιο και ώρα επιλογής των συμμετεχόντων. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: (α) Ερωτηματολόγιο κοινωνικο-δημογραφικών χαρακτηριστικών, (β) Η υπο-κλίμακα του Αλτρουισμού, (γ) Η κλίμακα υποκειμενικής ευτυχίας, (δ) Η κλίμακα της ναρκισσιστικής προσωπικότητας και (ε) Η κλίμακα μέτρησης του οικογενειακού περιβάλλοντος. Από την στατιστική ανάλυση προέκυψε ότι οι δύο ομάδες διέφεραν πάρα πολύ σημαντικά ως προς τον αλτρουισμό ($P=0,000$). Επίσης, διέφεραν σημαντικά ως προς τον ναρκισσισμό ($P=0,012$) και ως προς την ηθική και θρησκευτική έμφαση του οικογενειακού περιβάλλοντος ($P=0,027$). Τέλος, ως προς την διάσταση της ευτυχίας δεν παρατηρήθηκε καμία στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στους εθελοντές και μη εθελοντές ($P=0,517$). Από τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης αναδεικνύεται η σχέση των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της προσωπικότητας με τον εθελοντισμό.

Η δεύτερη έρευνα αφορά στην εκτενή καταγραφή των ΜΚΟ και των φορέων παροχής εθελοντικής εργασίας επιχειρεί η *Ε. Παναγιωτίδου* κατά το χρονικό διάστημα 1997 έως 1999.⁶¹ Ο συνολικός αριθμός των εθελοντικών ΜΚΟ ανήλθε σύμφωνα με υπολογισμούς της συγγραφέως στις 2.400 οργανώσεις και ταξινομήθηκε σε δώδεκα κατηγορίες, ανάλογα με το σκοπό δράσης τους. Σύμφωνα με την ανάλυση των στοιχείων της δειγματοληπτικής έρευνας (585 περιπτώσεις), γύρω στο 14,0% των μελών δηλώνουν ενεργά μέλη, ενώ το 0,2% των μελών κατέχουν αμειβόμενη θέση. Από το σύνολο των οργανώσεων, το 79,3% προσφέρει υπηρεσίες σε τοπικό, το 10,7% σε περιφερειακό και το 10% σε πανελλαδικό ή/και διεθνές επίπεδο. Αν από το δείγμα επιλεχθούν οι "αμιγώς" εθελοντικές οργανώσεις (135 περιπτώσεις), τότε τα ενεργά μέλη αποτελούν περίπου το 30% του συνόλου των μελών, τα αμειβόμενα το 0,3% και οι υπηρεσίες προσφέρονται σε ποσοστό 41,5% σε τοπικό, 30,5% σε περιφερειακό και 28,0% σε πανελλαδικό ή/και διεθνές επίπεδο.

Σε αυτή την έρευνα διαπιστώθηκε ότι οι οργανώσεις που προσανατολίζονται κατά κύριο λόγο σε εθελοντική προσφορά εργασίας παρουσιάζουν αυξημένη συμμετοχή των ενεργών μελών και ασχολούνται με προβλήματα και ελλείψεις που αφορούν, εκτός από το άμεσο τοπικό ή εθνικό περιβάλλον, και τα διεθνή κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα.

Η μη ύπαρξη ερευνών έχει ως αποτέλεσμα να επικρατεί ασάφεια και κενά όσο αφορά τους ορισμούς που σχετίζονται με τον εθελοντισμό, καθώς γίνονται πολλές παρερμηνείες κατά

την μετάφραση από ξενόγλωσσα άρθρα ή βιβλία στα ελληνικά. Όταν δεν υπάρχουν ορισμοί και η γνώση δεν στηρίζεται σε σωστή βάση δεν μπορεί να παραχθεί καινούρια γνώση.⁶²⁻⁶⁸

Όσον αφορά στη σχέση εθελοντικών οργανώσεων και κράτους θα λέγαμε ότι από πλευράς κράτους χαρακτηρίζεται από αποσπασματικότητα η οποία δεν βοηθά αλλά δημιουργεί καινούρια προβλήματα. Επικρατεί μια έλλειψη θεσμικού πλαισίου και δυστυχώς δεν υπάρχει συνεννόηση μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων για το τι θα πρέπει να γίνει. Επομένως είναι αναγκαίο να υπάρξουν αμοιβαίες συζητήσεις για την δημιουργία όχι μόνο θεσμικού πλαισίου αλλά και της ύπαρξης διαφάνειας, λογοδοσίας, αποδοτικότητας και συνεργατικής δημοκρατίας. Όμως δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί μια συνεργασία για την μετατόπιση των κρατικών βαρών στους εθελοντές οι οποίοι είναι ένα απλήρωτο εργατικό δυναμικό (που συμβάλλει στην εξοικονόμηση πόρων για το κράτος). Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι ο εθελοντισμός είναι απλά μια άποψη για την ζωή που δεν επιβάλλεται και δεν πληρώνεται. Αυτό που είναι επιθυμητό είναι μια μεικτή συνεργασία που θα συμμετέχουν και θα ανταλλάσσουν απόψεις όλοι οι φορείς κρατικοί και μη, με στόχο το κοινωνικό καλό. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να εμπλέκονται προσωπικά συμφέροντα και να υπάρχει ανταγωνισμός, στόχος είναι η *συνεργασία*.⁶⁹⁻⁷⁵

Μέχρι σήμερα λίγες μελέτες έχουν πραγματοποιηθεί γύρω από το θέμα του εθελοντισμού. Στην χώρα μας υπάρχει απουσία ερευνητικών δεδομένων τα οποία να αφορούν τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των εθελοντών και τη σχέση τους τόσο με κοινωνικοδημογραφικές μεταβλητές όσο και με ψυχολογικές-οικογενειακές παραμέτρους καθώς και η απουσία ερευνητικών ποσοτικών δεδομένων, διεθνώς, αναφορικά με την αξιολόγηση των εν λόγω μεταβλητών στην συγκεκριμένη αυτή ομάδα ανθρώπων έδωσαν το έναυσμα για το σχεδιασμό της παρούσας μελέτης.

Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

- Αν το γεγονός ότι οι εθελοντικές οργανώσεις ιδρύονται από άτομα με κύρος και πλαισιώνονται από άτομα του ίδιου περίγυρου σχετίζεται με την όλο και αυξανόμενη αυτοπροβολή και ικανοποίηση προσωπικών αναγκών των οργανώσεων.
- Οι σχέσεις με το κράτος είναι αντιφατικές και κατακερματισμένες : σε ποια σημεία το θεσμικό πλαίσιο ενθαρρύνει την συνεργασία και σε ποια την αποτρέπει.
- Ποια είναι τα κίνητρα της εθελοντικής εργασίας και πως συνδέονται με το φαινόμενο της ανεργίας.
- Οι γυναίκες έχουν διαμορφώσει ένα σύγχρονο κίνημα υγείας και έχουν καθιερώσει καινοτόμες κοινωνικές δράσεις, όμως είναι έντονη η απουσία τους από τα κέντρα λήψης αποφάσεων στο χώρο της υγείας. Ποιοι είναι οι λόγοι;

- Ο εθελοντισμός στον χώρο της εκπαίδευσης, οι μορφές που παίρνει και τα αίτια ανάπτυξης του.
- Η μη οικονομική ενίσχυση από το κράτος μήπως αναγκάζει τις εθελοντικές οργανώσεις να οδηγούνται στην αυτοπροβολή.
- Αν η πολιτική ιδεολογία επηρεάζει τις σχέσεις τόσο μεταξύ των εθελοντικών οργανώσεων όσο και μεταξύ τους με το κράτος.⁷⁶⁻⁸⁸

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Παναγιωτοπούλου, Ρ. (2002) : *Η έννοια του εθελοντισμού στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία και η πρόκληση των ολυμπιακών αγώνων, τμήμα επικοινωνίας και ΜΜΕ*: 19-21.
2. Ανθόπουλος, Χ. (2000). Αθήνα : *Εθελοντισμός, αλληλεγγύη και δημοκρατία*,31-33.
3. Αντωνόπουλος, Ν (2000).*Ο κοινωνικός εθελοντισμός στην Ελλάδα*.
4. Βουτσάκης, Β. (2004). *Εθελοντές και κράτος, οι σειρήνες της σύμφυσης*.
5. Benjamin, G., Kramer, R.M., Lester, M. S. (1992). *Government and third sector, Jossey –Bass publishers, San Francisco*.
6. Ετζιόνι, Α. (1999). *Η κοινωνία της υπευθυνότητας*, Αθήνα.

7. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2002α). *‘Η Επιτροπή και οι Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί: Οικοδόμηση Ισχυρότερης Εταιρικής Σχέσης- Έγγραφο Εργασίας της Επιτροπής.*
8. Ζάννης, Π. (2002). *Τρίτος τομέας και κοινωνία πρόνοιας*, Αθήνα, Τμήμα κοινωνιολογίας.
9. Kokkinaki, F. (2006). *Social Psychology*. Dardanos: Athens.
10. Κορασίδου ,Μ.(1997). *Η οργανωμένη φιλανθρωπία στην Αθήνα του 19^{ου} αιώνα*. Στο Ο. Στασινοπούλου (επιμ.),Ελληνικές εθελοντικές οργανώσεις. Μια πρώτη προσέγγιση μέσα από το ερευνητικό πρόγραμμα Volmed-Hellas : Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
11. Λαμπροπούλου, Κ.(1993). Αθήνα: *Ο ρόλος των γυναικών ως φορέων φροντίδας*.
12. Λιοναράκης, Ν.(2004). *Ο θαυμαστός, καινούργιος κόσμος των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Ο Κόσμος του Επενδυτή. Α.Φ. 63, σ. 38.*
13. Μαργαριτίδου, Β. (1994). *Η άτυπη φροντίδα υγείας μέσα στην οικογένεια και οι γυναίκες*, στο Κυριακόπουλος κ.α, (επιμ),Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών Υγείας και Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας.
14. Μαστρογιάννης, Ι. (1960). Αθήνα: *Ιστορία της κοινωνικής πρόνοιας της Νεωτέρας Ελλάδος*.
15. Οικονόμου, Χ. (2000). Αθήνα: *Πολιτικές για την αναμόρφωση της διοίκησης διαχείρισης του συστήματος υπηρεσιών υγείας*.
16. Stacey, M.(1998). *The sociology of health, A text book*.
17. Πολυζωίδης, Π. (2004).*Κοινωνική φροντίδα στην Ελλάδα, ο ρόλος των ΜΚΟ. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο*.
18. Πολυζωίδης, Π. (2006). Αθήνα: *Εθελοντισμός στην κοινωνική προστασία, Ελληνικά Γράμματα*.
19. Σωτηρόπουλος Δ. (2004). *Η άγνωστη κοινωνία των πολιτών: κοινωνικές κινητοποιήσεις, εθελοντισμός και κράτη στην σύγχρονη Ελλάδα, Εκδόσεις Ποταμός:74-78.*
20. Ahmed, S. A. & Jackson, D. N. (1979). “Psychographics for Social Policy Decisions: Welfare Assistance, *Journal of Consumer research*, 5:229-239.
21. Amato, P. (1990). Personality and social network involvement as predictors of helping behaviour in everyday life. *Social Psychology Quarterly* 53(1): 31–34.
22. Association of voluntary service organizations (AVSO) and European volunteer center (CEV) (2003), “*Legal status of volunteers: country report Greece*”, AVSO & CEV project: *legal status of volunteers* [[http://www.avso.org/en/activities/research/country-reports /Greece final.](http://www.avso.org/en/activities/research/country-reports/Greece-final)].
23. Allen, N.S. & Rushton, S.P. (1983). Personality characteristics of community Mental Health volunteers: A Review. *Nonprofit and voluntary Sector Quarterly* 12; 36.

24. Πολυχρονίου, Χ. (2002) «Η ιδεολογία του εθελοντισμού. Μια κριτική», *Θέσεις* 77.
25. Apostolidis, L., & Papaspyropoulos, S. (2002). The volunteering movement in Greece and the civil society. Athens: Greek Letters.
26. Australian Bureau of Statistics. (2007). Voluntary Work, Australia (Catalogue no. 4441.0)
27. Barnard, C.P. & Corrales, R.G. (1979). *The theory and techniques of family therapy*. Springfield, IL: Charles C. Thomas.
28. Benabou, R. & Tirole, J. (2004). *Incentives and Prosocial Behavior*. Available in: <ftp://ftp.iza.org/dps/dp1695.pdf>
29. Hurley, G. (2003). “*The Information society, volunteerism and europe: Perspectives and outlook*”, *world wide volunter* [http://www.isv2001.org/en/library/documents/show_text.cfm?document_id=949]
30. Δημούλης, Δ.(2002). *Κοινωνία πολιτών και κοινωνικός μετασχηματισμός, από την φιλανθρωπία στον αντικαπιταλισμό*, θέσεις 77.
31. Bennett, R., & Kottasz, R. (2000). Advertisement style and the recruitment of charity volunteers. *Journal of Nonprofit and Public Sector Marketing* 8(2):45–63.
32. Berger, I. E. (2006). The Influence of Religion on Philanthropy in Canada. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 17(2):115-132.
33. Bussell, H., & Forbes, D. (2002). Understanding the volunteer market: The what, where, who and why of volunteering. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing* 7(3):244–257.
34. Clary, E. G., Snyder, M., & Ridge, R. (1992). Volunteers' Motivations: A Functional Strategy for the Recruitment, Placement, and Retention of Volunteers. *Nonprofit Management and Leadership*, 2(4), 333-350.
35. Coccosis, M., Vaslamatzis, G., Anagnostopoulos, Ph. & Markidis, M. (1998) The Narcissistic Personality Inventory: Psychometric properties of the Greek version. *Psychiatriki*, 9:119-133.
36. Kernberg, O. (2008) The destruction of time in pathological narcissism. *The International Journal of Psychoanalysis*, 89:299-312.
37. Dávila de León, M.C. & Chacón Fuertes, F. (2007). Prediction of Longevity of Volunteer Service: A Basic Alternative Proposal. *The Spanish Journal of Psychology*, 1, 115-121.
38. Dolnicar S. & Randle, M. (2007). *What motivates which volunteers psychographic heterogeneity among volunteers in Australia*. *voluntas*, 18:135-155.
39. Dolnicar, S. & Randle, M. (2007). What motivates which volunteers? Psychographic heterogeneity among volunteers in Australia. *Voluntas*, 18:135-155.

40. Einolf, C. (2009). *Does extensivity form part of the altruistic personality. An empirical test of Oliner and Oliner's theory. Social Science Research*, 39:142–151.
41. Elshaug, C. & Metzger, J. (2001). *Personality attributes of volunteers and paidworkers engaged in similar occupational tasks. journal of social psychology* 14:752-763.
42. Emmons, R. A. (1981) *Relationship between narcissism and sensation seeking, psychological reports*, 48:247–250.
43. Fritschie, R. (2009). *personality traits and motives for volunteering of volunteers vs Non-volunteers* available in:http://www.dominican.edu/query/ncur/display_ncur.php?id=759
44. Funes, M.J. (1999). *Jovenes y accion voluntaria: la edad como factor condicionante en la acion participative. est udios de jevuntud*, 45(99):87-92.
45. Giddens A, (1988): *O Τρίτος δρόμος, Η αναθεώρηση της σοσιαλδημοκρατίας, Αθήνα.*
46. Gidron, B. (1983). *Sources of job satisfaction among service volunteers. Journal of voluntary action research*, 12(1): 20–35.
47. Karlis, G. (2003). “*Volunteerism and multiculturalism: A linkage for future olympics*”, *The sport journal*, Vol. 6
48. Holahan, C., Moos J, H., Holahan, C. K. & Brennan, P. L. (1997.) *Social context, coping strategies, and depressive symptoms: an expanded model with cardiac patients. journal of personality and social ppsychology*, 72:918-928.
49. Holahan, C. J., Moos, R. H., Holahan, C. K. & Brennan, P. L.(1995). *Social support, coping, and depressive symptoms in a late-middle-aged sample of patients reporting cardiac illness. health psychology*, 14:152-163.
50. Independent Sector and United Nations Volunteers. (2001). “*Measuring volunteering: A practical tool kit*”, *independent sector research program* [http://www.unv.org/infobase/articles/2001/01_02_t.pdf]
51. Ioannidis, J. P. A. (2000). *Principles of Evidence-based medicine- Epidemiology- Public Health-Statistical Methods*. Athens: Medical Publications Litsas.
52. Johnson, M.K. (2009). *Religiosity and helping: do religious individuals volunteer more help to religious organizations than non-religious organizations? Baylor Electronically Accessible Research Documents* 18(47):01Z.
53. Jon Van Til. (1988). *Mapping the third sector. voluntarism in a changing social economy, New York :The foundation Center.*
54. Kendall, J. & Knapp. M. (1995). *A loose and buggy monster, Boundaries definitions and typologies, London: Boutledge.*
55. Kernberg, O. (1975). *Borderline conditions and pathological narcissism*. New York: Jason Aronson.

56. Prodi, R. and Kinnock, N., The Commission and Non-Governmental Organizations Building a Stronger Partnership, presented on 18 January 2000, pp. 3 ff., available at www.ec.europa.eu (November 2006) and www.europeanhouse.hu/e/integration/discussion_paper.shtml (November 2006), Official Journal, serie C, n. 268, 19 September 2000. Dafermos, B. (2005) *Social Statistics with SPSS*. Thessaloniki: Ziti Publications.
57. Θεοδωράκης, Α. (2003). Αθήνα: *Η κοινωνία των πολιτών, νέα συνισταμένη του κοινωνικού μοντέλου*, Παπαζήση.
58. Lambropoulos, N., Pouliou, A. & Sirakoulis, K.(2005). "Third – sector in greece: A managerial perspective based on field research results" .*Centre de recherche et d' Information sur la Democratie et l' Autonomie (CRIDA)*[[http://www.crida-fr.org/03actualites/stream Lampropoulos.rtf](http://www.crida-fr.org/03actualites/stream_Lampropoulos.rtf)]
59. Lewig, K.A., Xantopoulou, D., Bakker, A.B., Dollard, MF., Metzger, JC. (2007). Burnout and connectedness among Australian volunteers: A test of the Job Demands-Resources model. *Journal Vocational Behaviour*, 71:429-445.
60. Kouliou, F., Dragioti, E., Kotrotsiou, E., Gouva, M (2012). A quantitative investigation of personality and psychological characteristics on volunteers in the humanitarian non government organizations . *Interscientific Health Care*, 4 (1) :34-42.
61. Παναγιωτίδου, Ε.(1999). Αθήνα: *Η κοινωνία εθελοντών. Ένωση πολιτών για την παρέμβαση*.
62. Lyubomirsky, S., & Lepper, H. (1999). A measure of subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation, *Social Indicators Research*, 46:137-155.
63. Matsa, K. (1997) *Comparative study of life events and psychological characteristics in family*. Doctoral Thesis (submitted to the Medical School of University of Ioannina).
64. Moos, R. & Moos, B. (1986). *Family environment Scale Manual*. Second Editions. Inc., CA: Consulting Psychologists press.
65. Moos, R. (1990). Conceptual and empirical approaches to developing family - based assessment procedures: Resolving the case of the family environment scale. *Family Process*, 29:199-208.
66. Muller P. (2000). «L' analyse cognitive des politiques, vers une sociologie politique de l' action publique», *Revue Française de Science Politique*, 50: 210-213.
67. Okun, M.A., & Schultz, A. (2003). Age and motives for volunteering: Testing hypotheses derived from socioemotional selectivity theory. *Psychology and Aging*, 18(2):231-239.

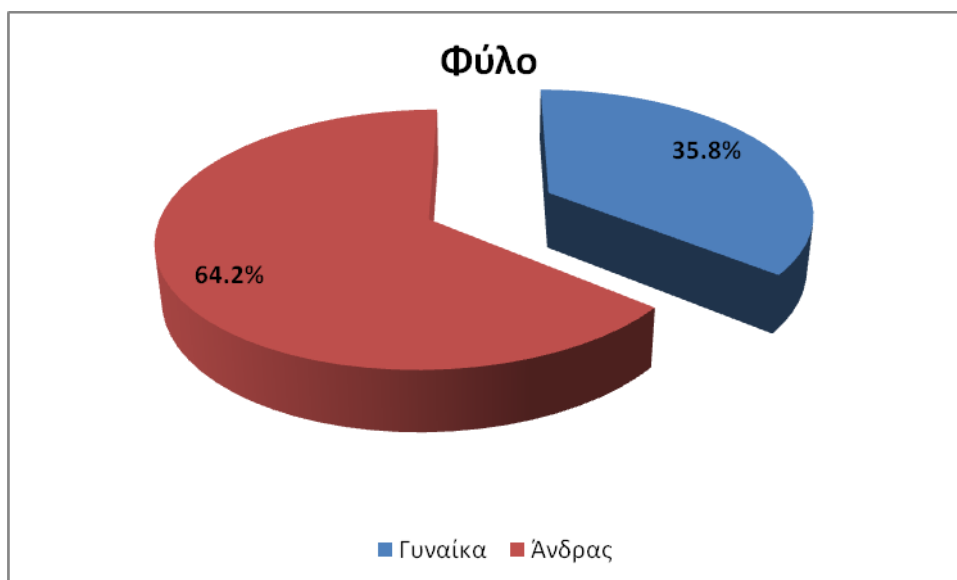
68. Omoto, A., & Snyder, M. (1995). Sustained helping without obligation: Motivation, longevity of service, and perceived attitude change among AIDS volunteers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(4):671–686.
69. Panteion university of social and political sciences: *final report, Athens (1997)*.
70. Papageorgiou, D. (2009). *Investigation of the attitudes of Greek Citizens against the Welfare State*. Master Thesis (submitted to the Business Administration of University of Macedonia).
71. Peloza, J., Hudson S., & Hassay D. (2009). The Marketing of Employee Volunteerism. *Journal of Business Ethics*, 85:371-386.
72. Petras J. (2005). «Μη κυβερνητικές οργανώσεις και κυρίαρχη πολιτική», The monthly review imprint, Αθήνα.
73. Piliavin, J.A. & Callero, P. (1991). *Giving blood: The development of an altruistic identity*. Baltimore, Johns Hopkins University Press.
74. Raskin, R. & Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54:890-902.
75. Raskin, R. N. & Hall, C. S. (1979.) A narcissistic personality inventory. *Psychological Reports*, 45:590.
76. Rifkin, J.(1995) : *Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της*, Λιβάνη.
77. Ross, M. W., Greenfield SA., Bennett L. (1999). Predictors of dropout in AIDS volunteers. A longitudinal study. *AIDS Care* 11:723-732.
78. Salamon, L. & Anheier, H. (1997). *Social origins of civil explaining the nonprofit sector, voluntas* 3,9.
79. Salamon, L. & Anheier, H. (1992a) : *In search of the non profit sector, Voluntas*
80. Skordilis, E. K. & Stavrou, N. A. (2005). Sport orientation model for wheelchair basketball athletes. *Perceptual and Motor Skills*, 100:1081-1096.
81. Sotiropoulos, D. (2004) *Unknown Citizens Welfare State*. Potamos: Athens.
82. Stacey, M. : *The sociology of health, A text book, 1998*.
83. Starnes, B. & Wymer, W. (2001). Demographics, personality traits, roles, motivations, and attrition rates of hospice volunteers. *Journal of Nonprofit and Public Sector Marketing* 7(2):61–76.
84. Tsakraklides, S.,(1999): *The case of Greek third sector organizations in health related policy domains, yale university*.
85. United Nations, (1999): *International year of the volunteer 2001, international journal of voluntary and non profit organizations, plenum Press*.
86. Volunteer Centre Network in Scotland: www.volunteerscotland.org.uk (σκοτσέζικη βάση δεδομένων για τον εθελοντισμό).

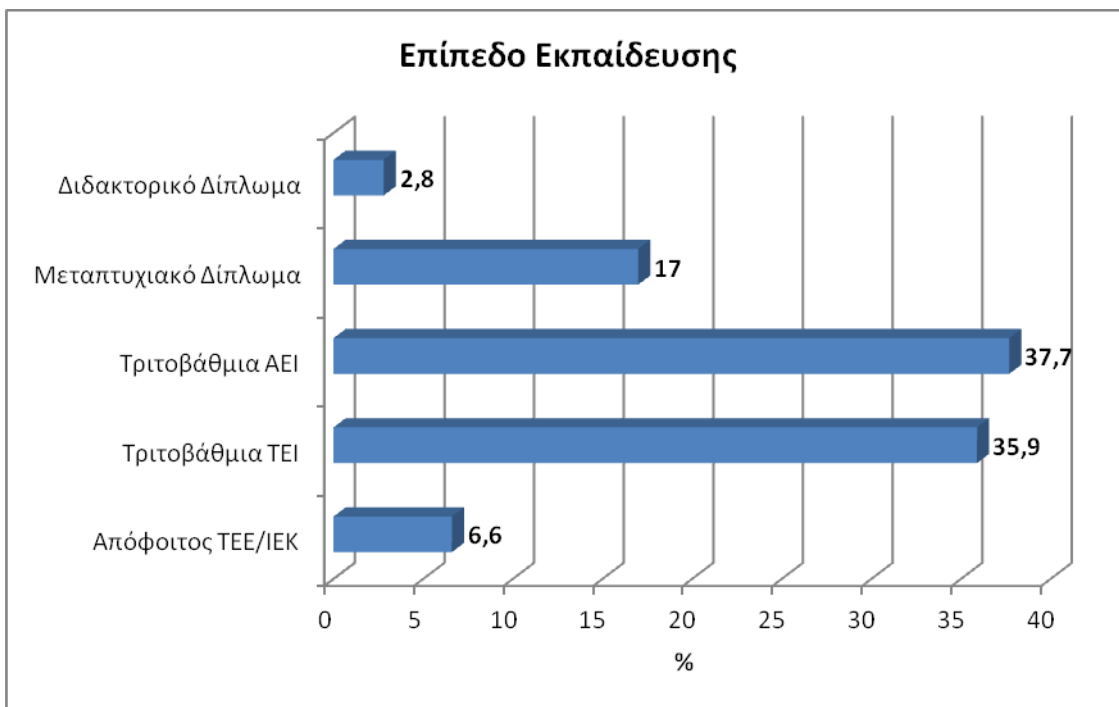
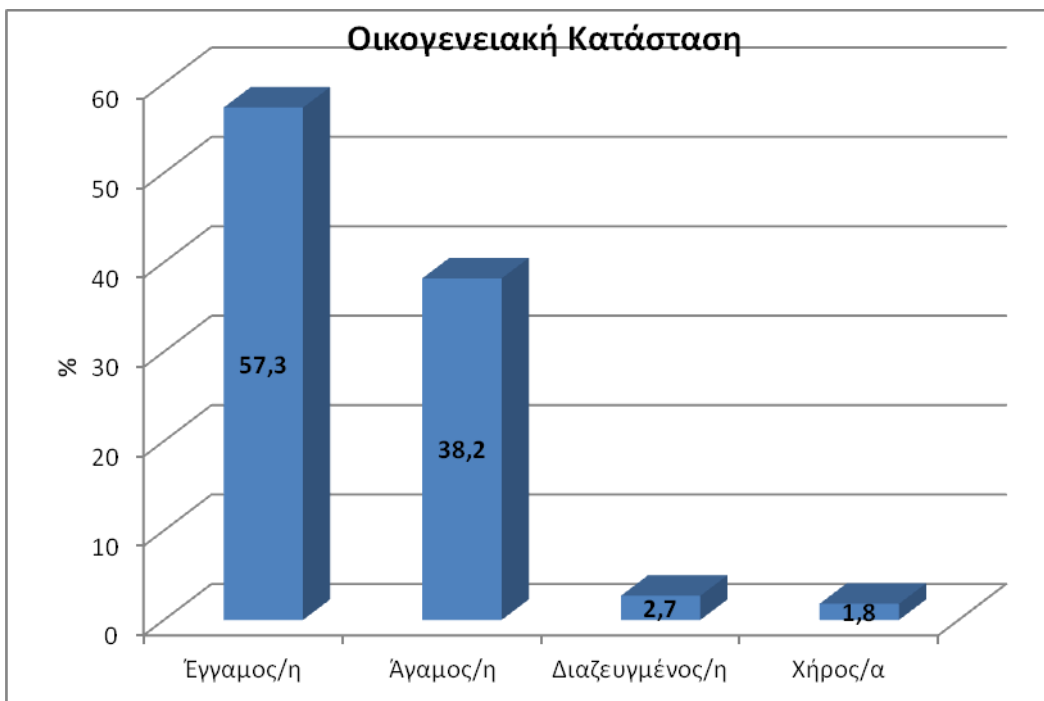

87. Voutsakis, V.(2004). Volunteers and the State. *In Sotiropoulos D. (2004). Unknown Citizens Welfare State*. Potamos: Athens.
88. Ziemek, S.(2002). “*The volume and economic value of volunteering in four countries of differing income levels – volume 1: conceptual framework and methodology*”, ZEF Bonn, Bonn University [[http://www.worldvolunteerweb.org/research/toolkits/ZEF study methodology](http://www.worldvolunteerweb.org/research/toolkits/ZEF_study_methodology)].
89. Lodi-Smith J., & Roberts B.W. (2007). Social investment and personality: a meta-analysis of the relationship of personality traits to investment in work, family, religion and volunteerism. *Pers Soc Psychol Rev* 11; 68-86.

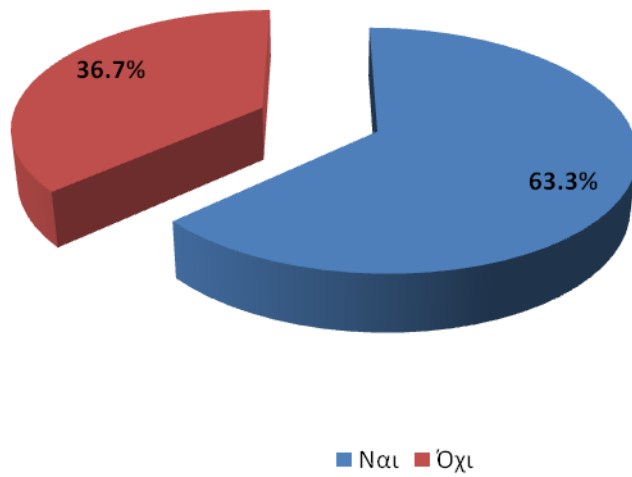
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σχήμα 1. Γράφημα των ποιοτικών δημογραφικών χαρακτηριστικών για το σύνολο των 110 ατόμων που συμμετείχαν στην παρούσα μελέτη.

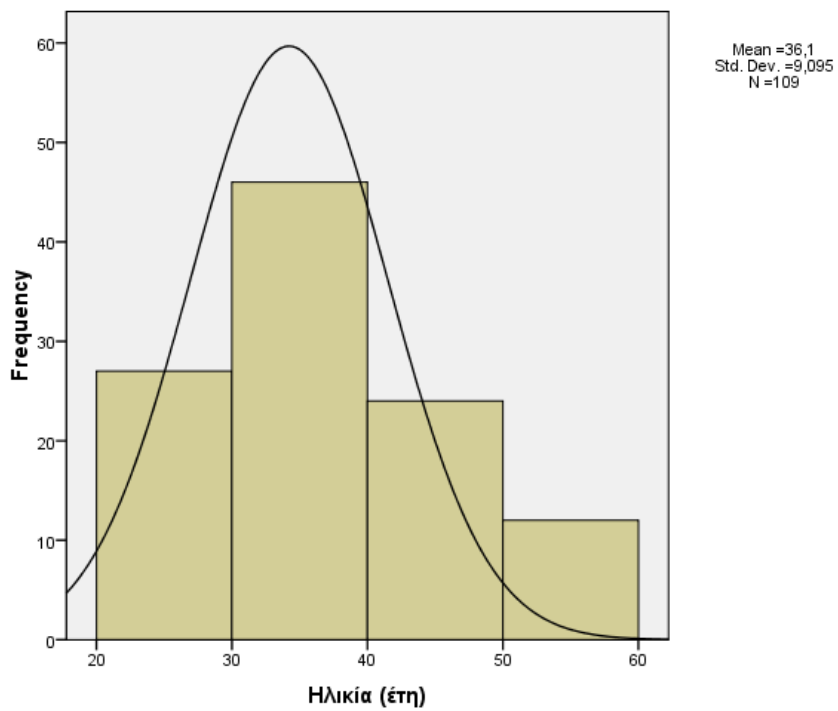

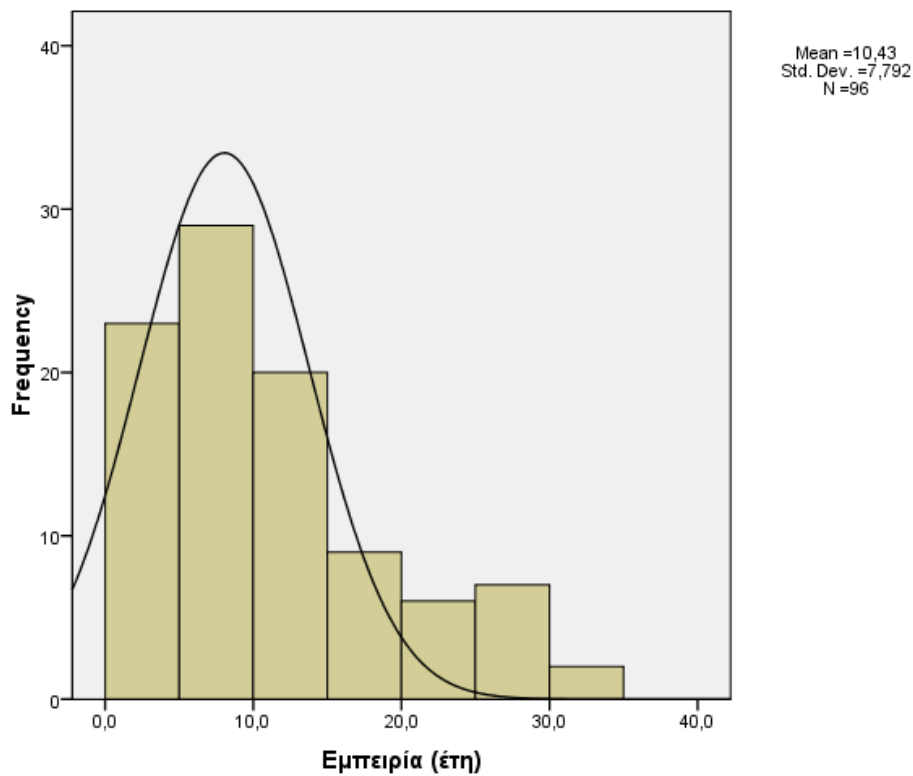

Συμμετοχή σε Εθελοντική Προσπάθεια

Σχήμα 2. Γράφημα των ποσοτικών δημογραφικών χαρακτηριστικών για το σύνολο των 110 ατόμων που συμμετείχαν στην παρούσα μελέτη.

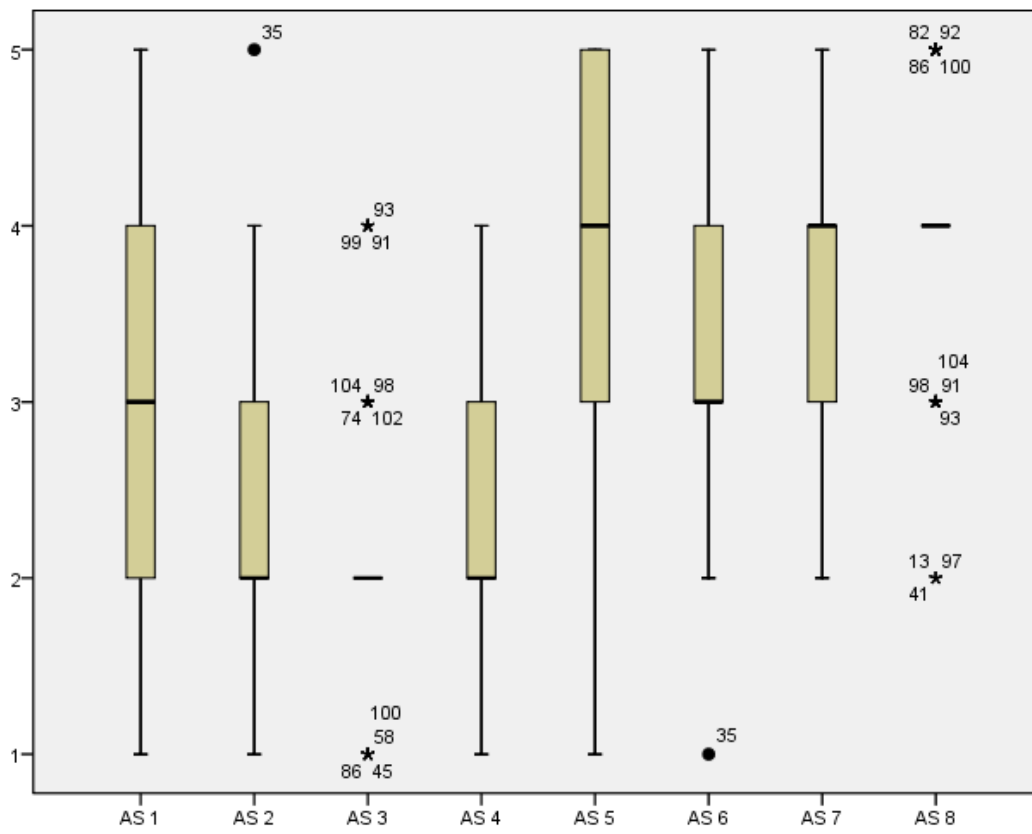

Πίνακας 3. Περιγραφικά στατιστικά στοιχεία για τις προτάσεις που συνθέτουν το σκορ «αλτρουισμού» για τα 110 άτομα που συμμετέχουν στην παρούσα μελέτη.

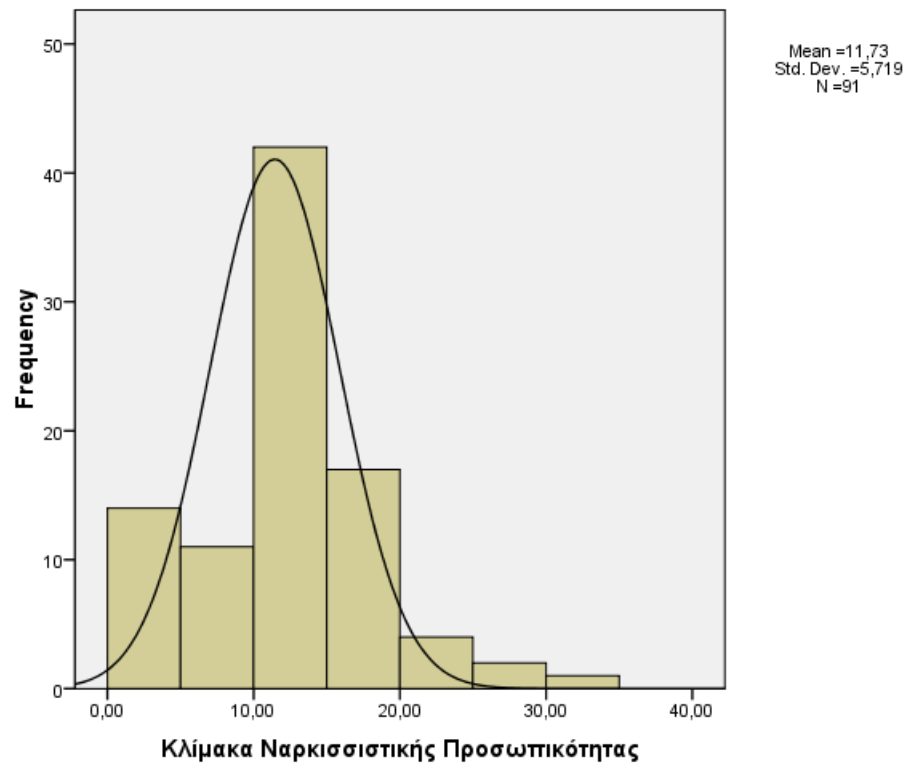
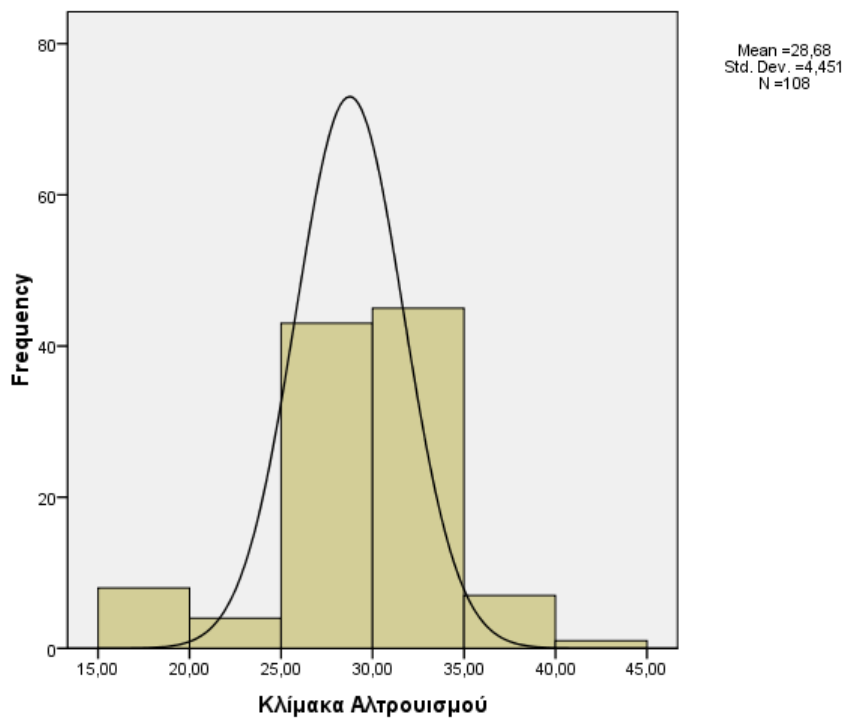
Πρόταση	Διάμεση τιμή	25 ^ο – 75 ^ο τεταρτημόριο	Ελάχιστη – Μέγιστη τιμή
1. Οι άνθρωποι πρέπει να πληρώνουν φόρους πρόθυμα, επειδή τα χρήματα πηγαίνουν σε καλούς σκοπούς	3	2 - 4	1 - 5
2. Πιστεύετε στη γενναιόδωρη προσφορά σε οργανισμούς (φορείς) που έχουν ανάγκες	2	2 - 3	1 - 5

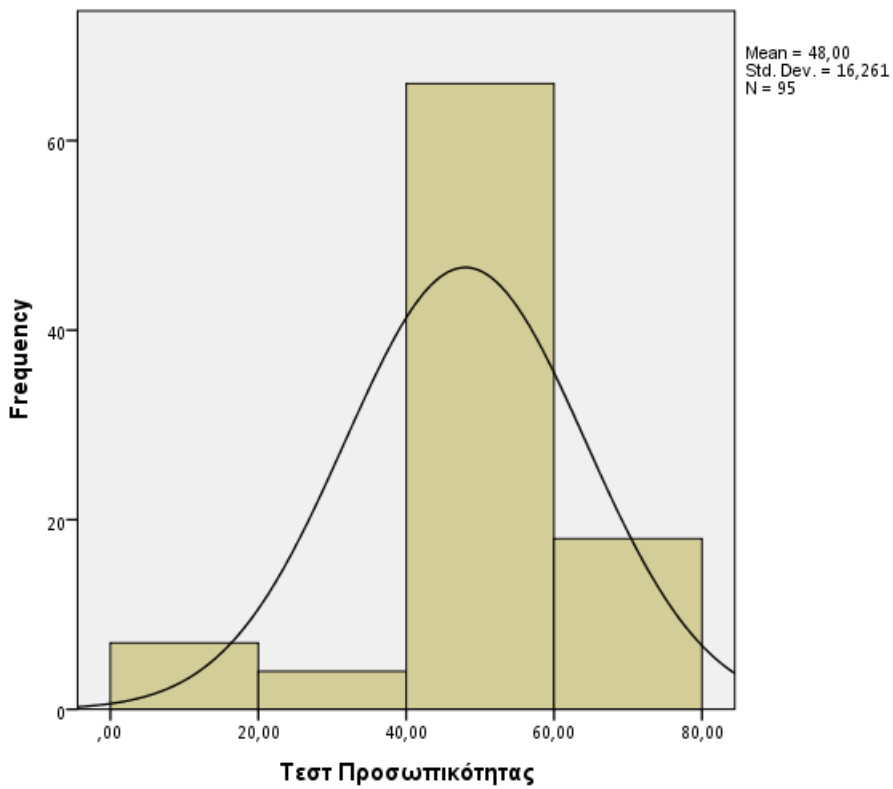
3. Θα πρέπει όλοι να συνεισφέρουν γενναιόδωρα για να βοηθούν τους λιγότερο ευνοημένους	2	2 - 2	1 - 4
4. Οι άνθρωποι που έχουν αρκετά για τους εαυτούς τους, έχουν καθήκον να προσφέρουν στους απόρους	2	2 - 3	1 - 4
5. Δεν πιστεύω στην οποιαδήποτε προσφορά χωρίς αντάλλαγμα	4	3 - 5	1 - 5
6. Οι περισσότεροι φιλανθρωπικοί οργανισμοί είναι ανέντιμοι	3	3 - 4	1 - 5
7. Τα χρήματα που δαπανώνται για κοινωνική πρόνοια θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να μειωθούν οι φόροι	4	3 - 4	2 - 5
8. Τα περισσότερα χρήματα που δίνονται στους απόρους είναι μια άσκοπη σπατάλη	4	4 - 5	2 - 5

Σχήμα 3. Γράφημα των 8 προτάσεων που συνθέτουν το σκορ του αλτρουισμού.

Σχήμα 5. Γραφήματα που απεικονίζουν τα περιγραφικά στοιχεία των διαφόρων κλιμάκων προσωπικότητας για το σύνολο των 110 ατόμων που συμμετέχουν στην παρούσα μελέτη.

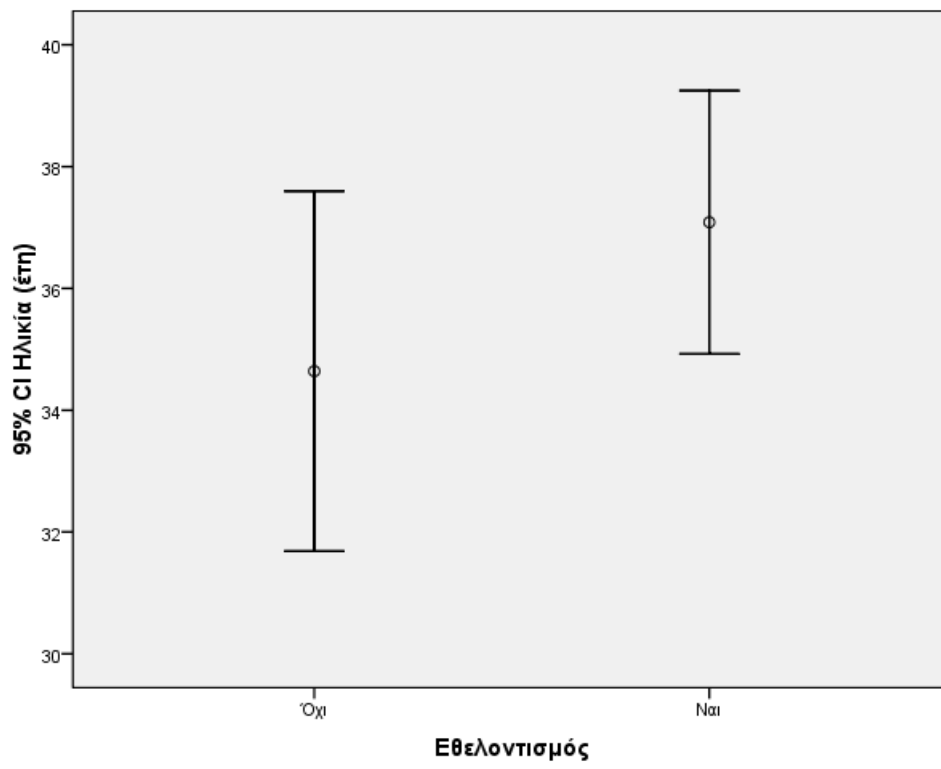

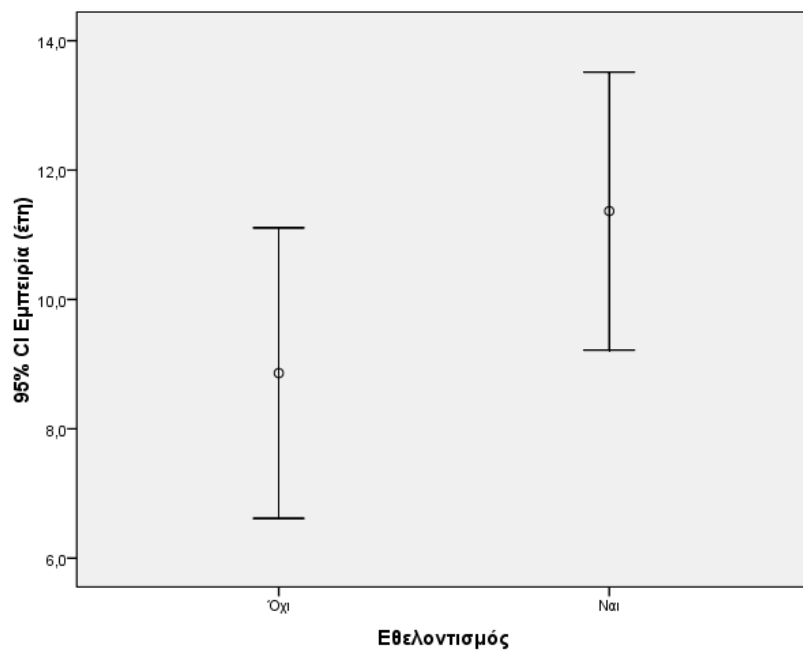
Σχήμα 6. Γραφήματα που απεικονίζουν τα περιγραφικά στοιχεία των δημογραφικών χαρακτηριστικών ανά ομάδα ατόμων (Ομάδα Α: συμμετοχή σε εθελοντική προσπάθεια και Ομάδα Β: μη συμμετοχή στον εθελοντισμό).

Α. Γράφημα της μέσης ηλικίας με το 95% διάστημα εμπιστοσύνης, ανά ομάδα.

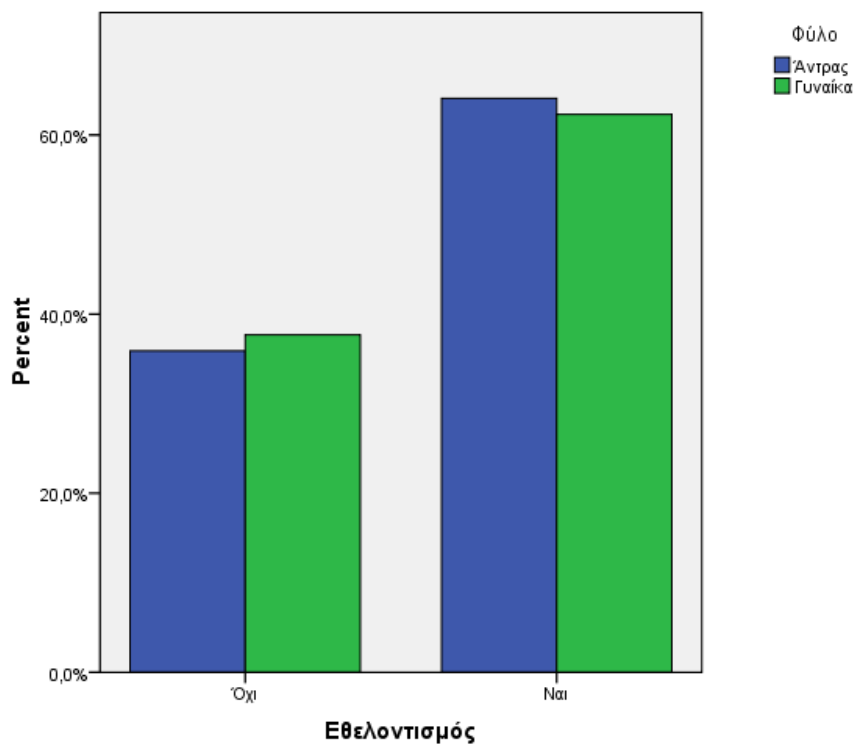

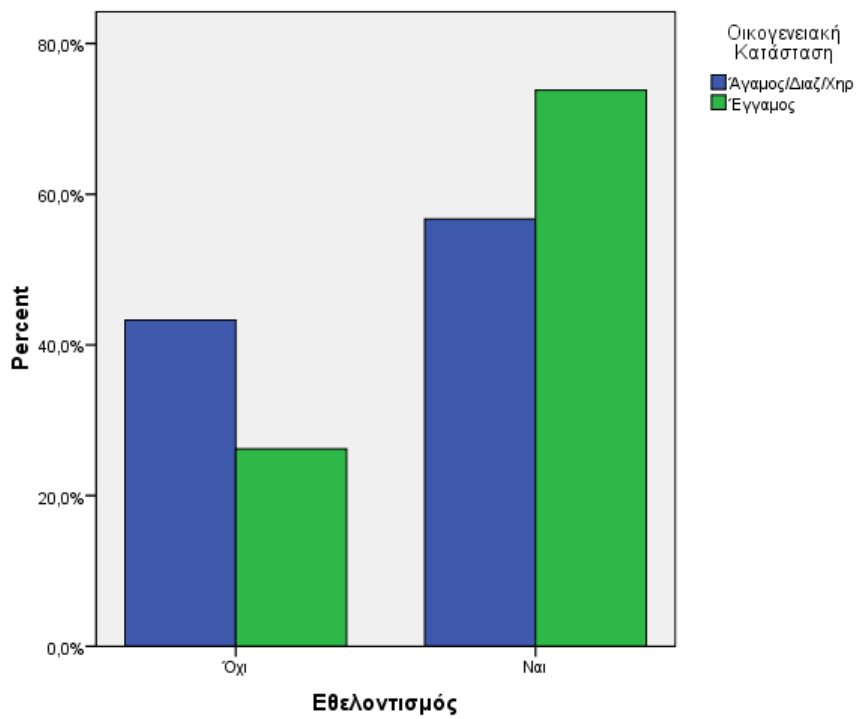
Β. Γράφημα της μέσης εργασιακής εμπειρίας με το 95% διάστημα εμπιστοσύνης, ανά ομάδα.

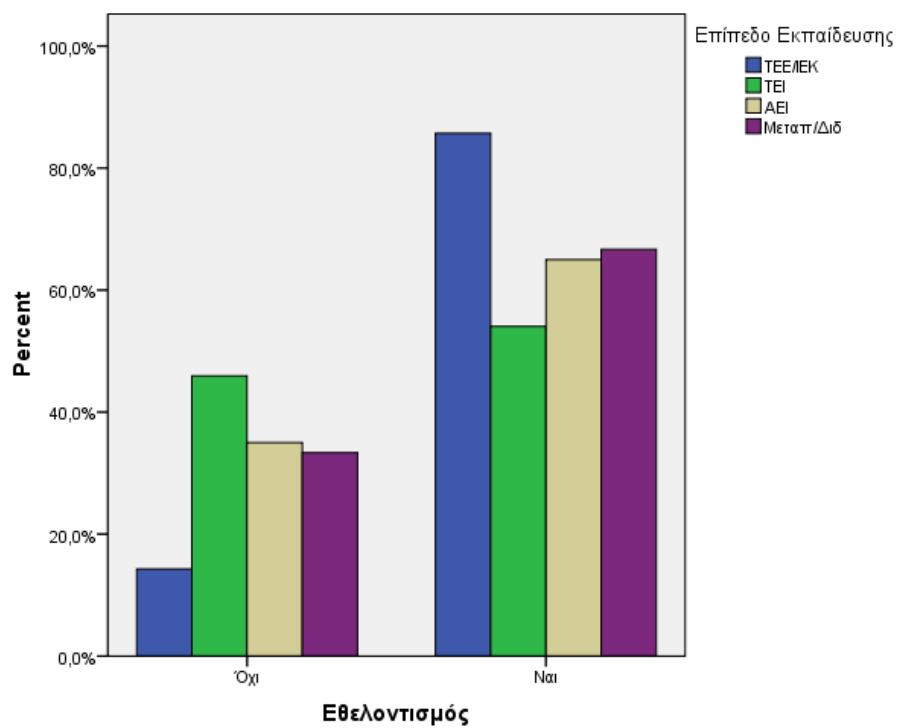
Γ. Γράφημα της κατανομής του φύλου ανά ομάδα.

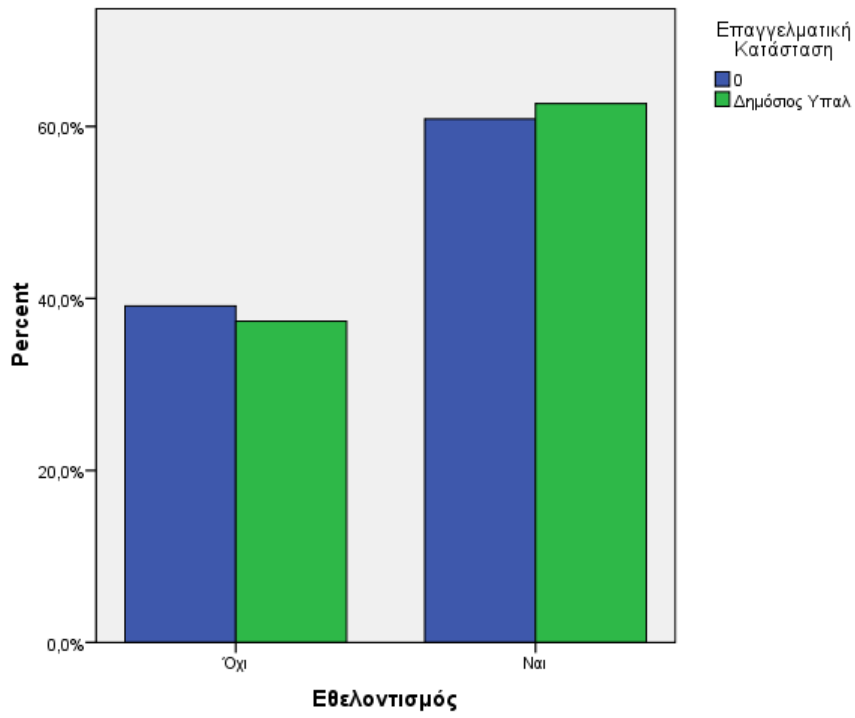
Δ. Γράφημα της κατανομής της οικογενειακής κατάστασης ανά ομάδα.

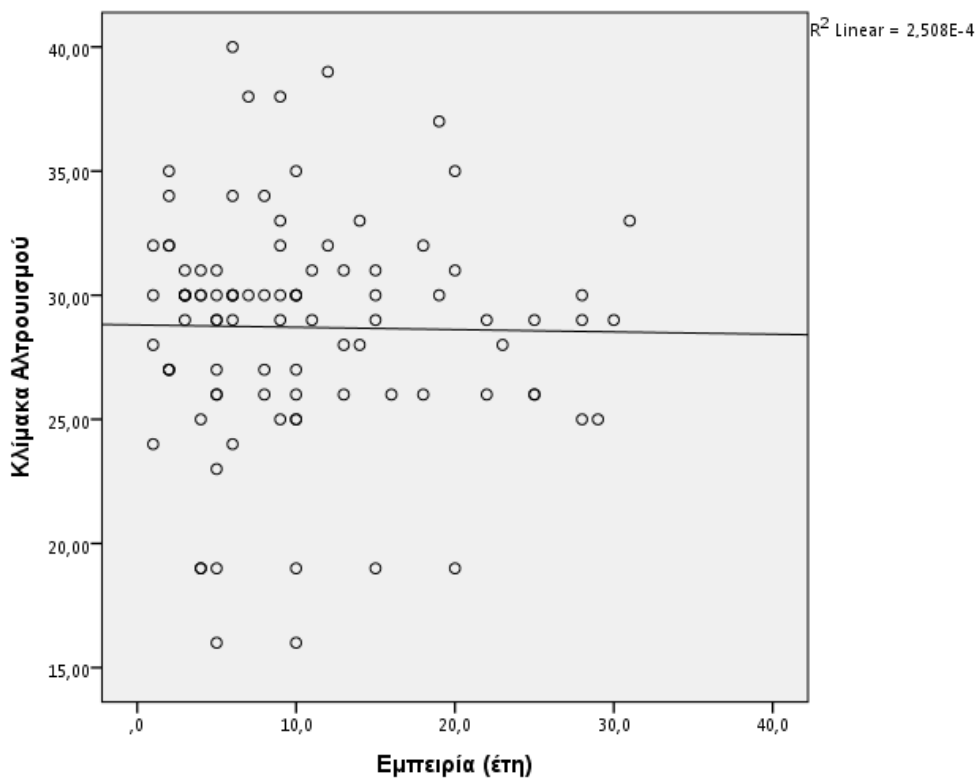
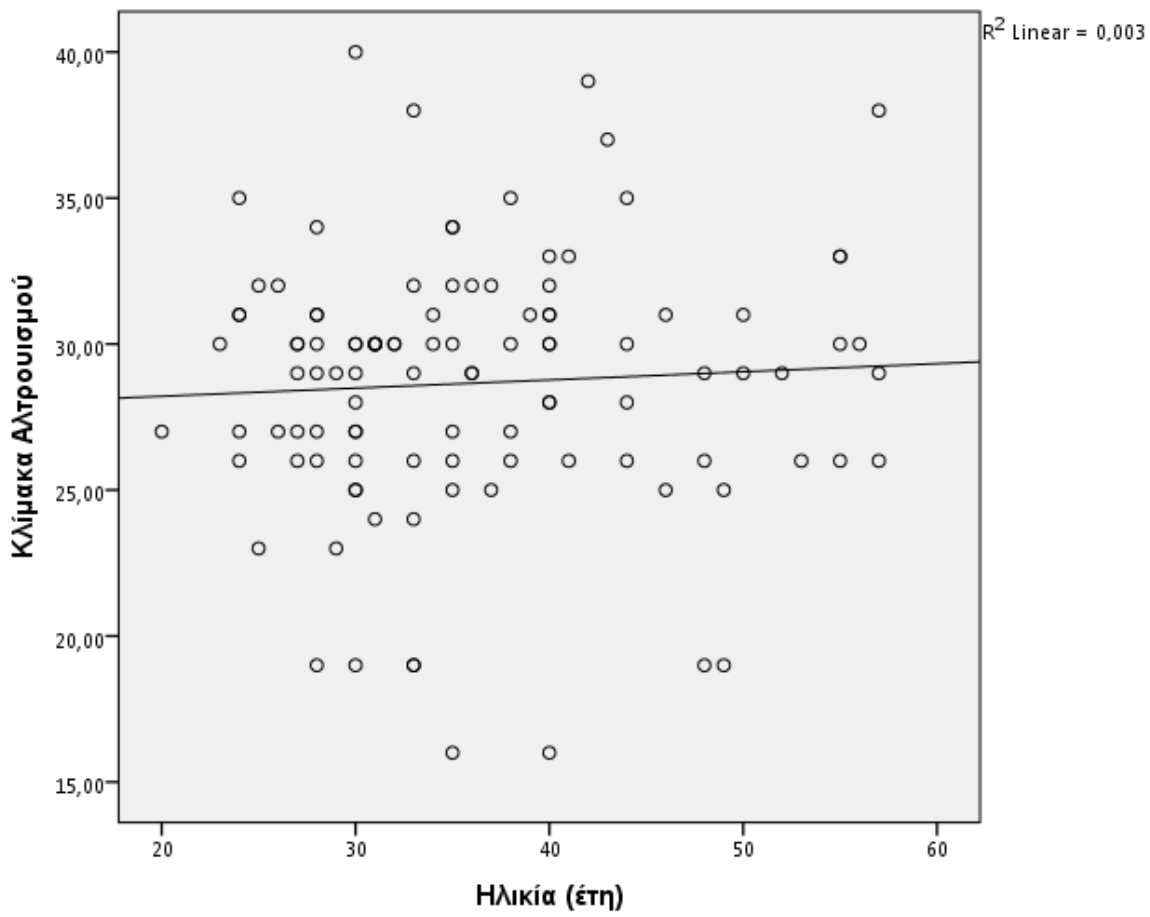
Ε. Γράφημα της κατανομής του εκπαιδευτικού επιπέδου ανά ομάδα.

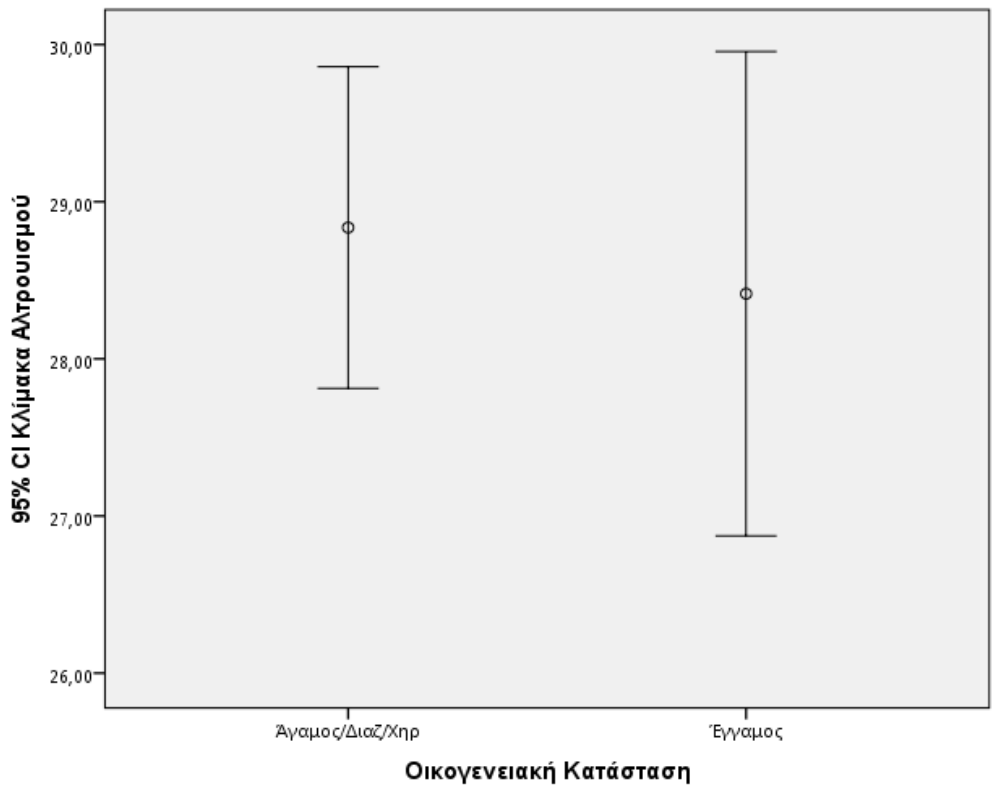
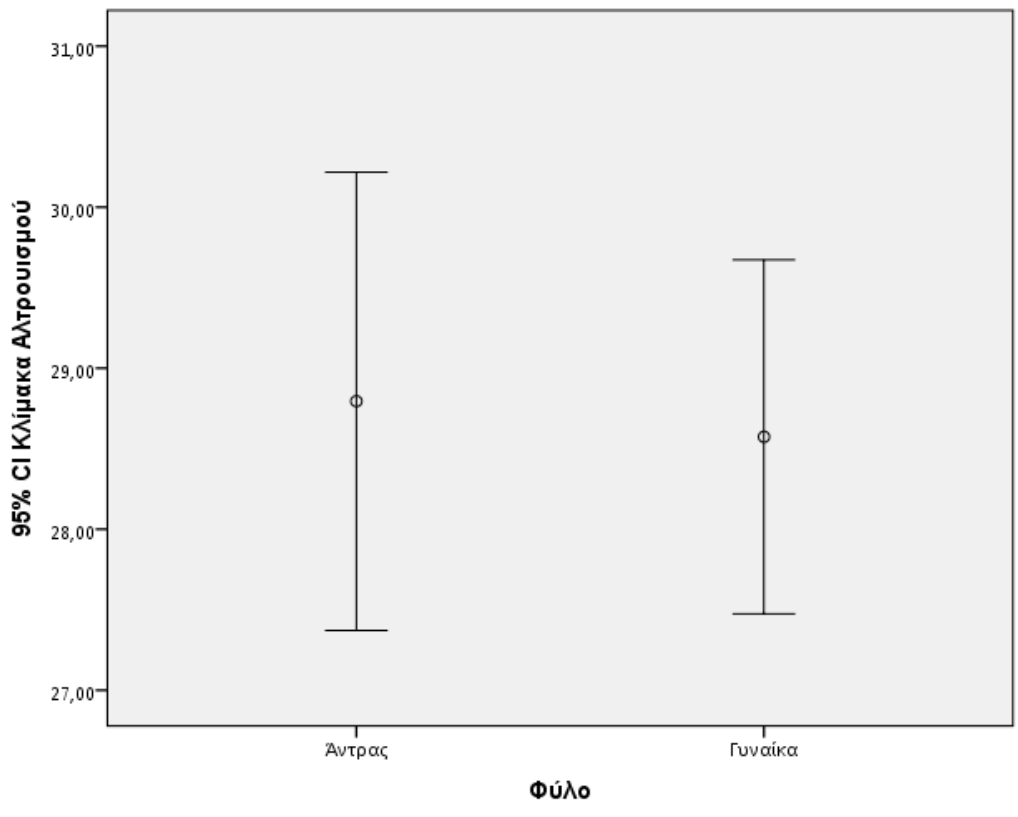

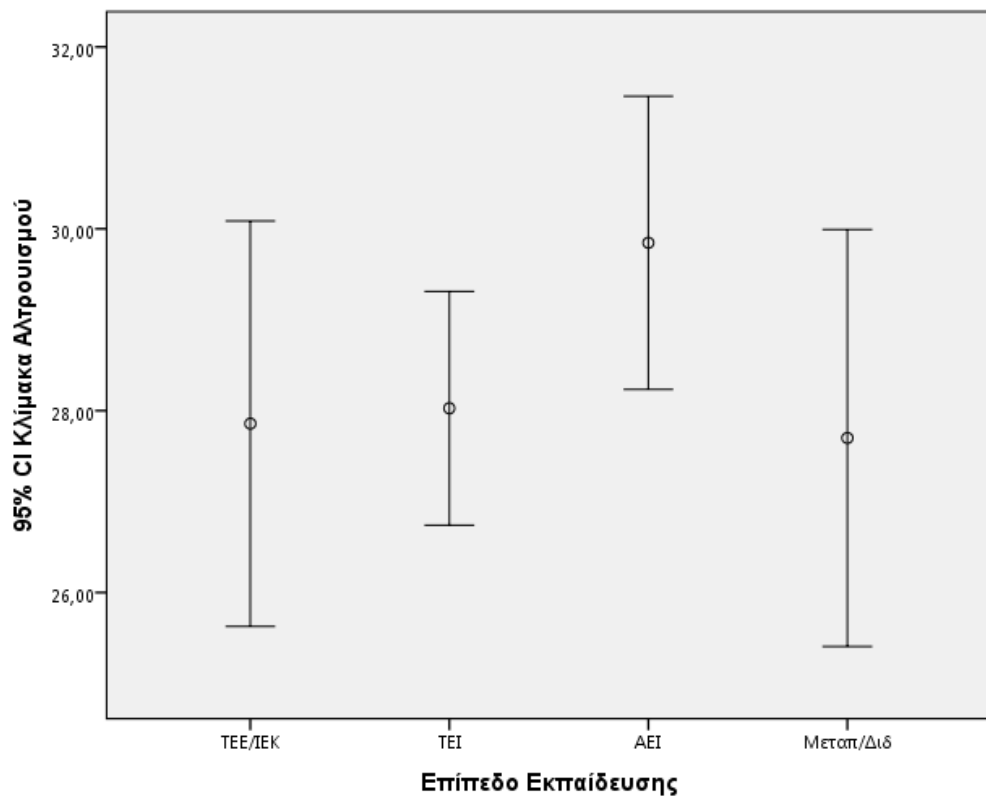
ΣΤ. Γράφημα της κατανομής της επαγγελματικής κατάστασης ανά ομάδα

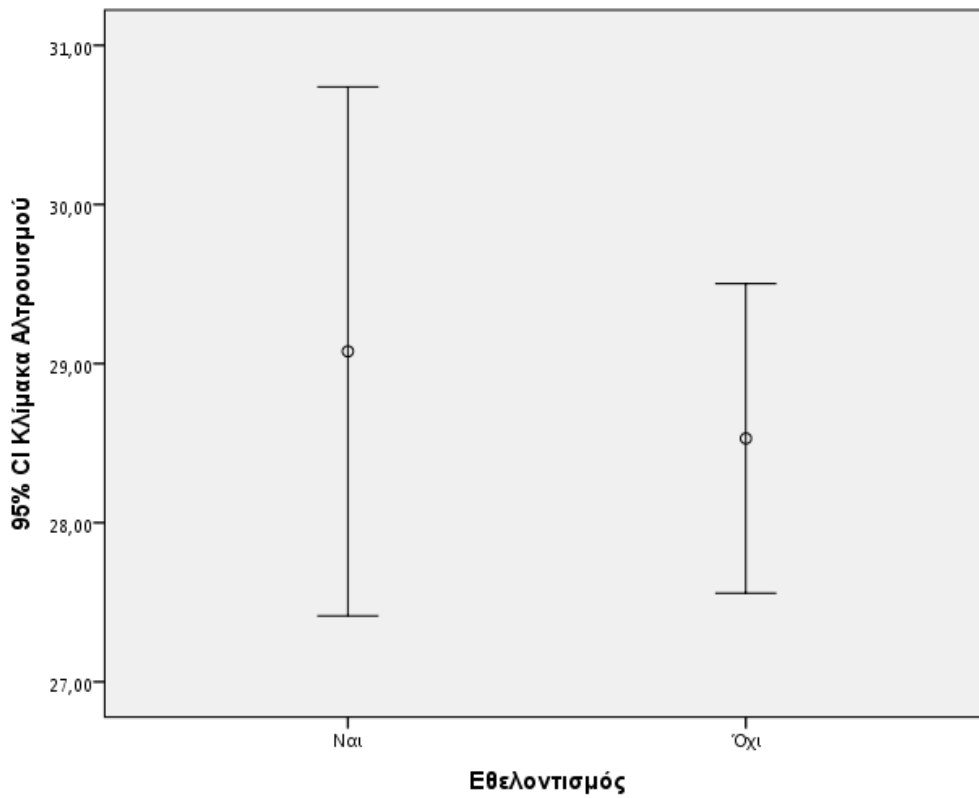
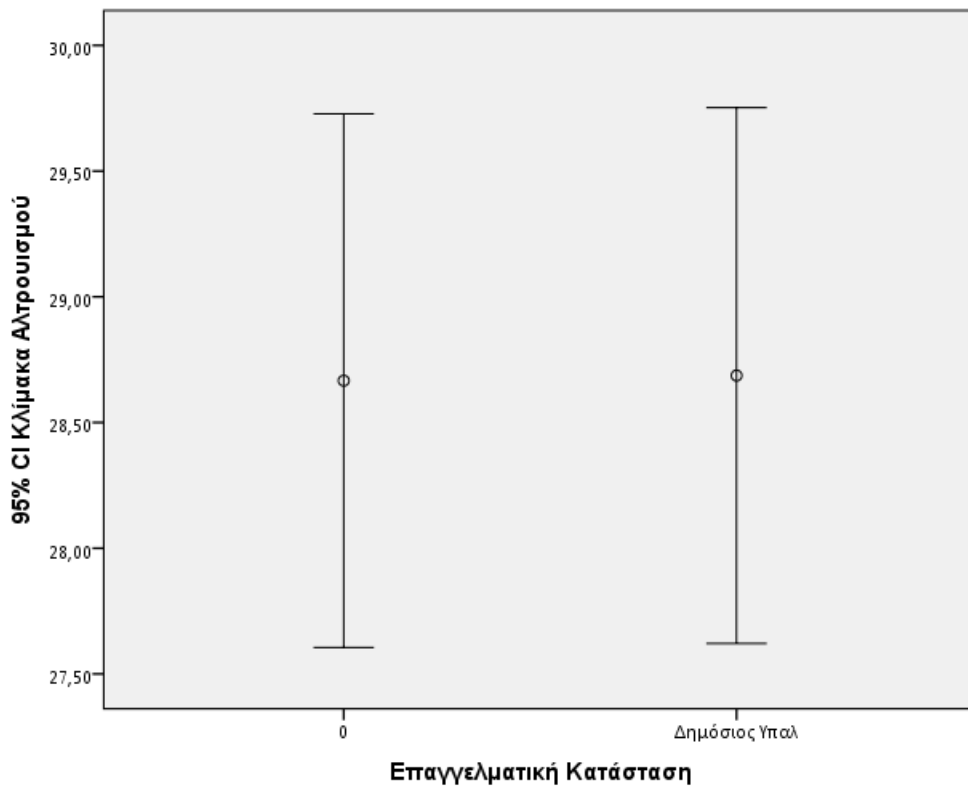
Γράφημα των συσχετίσεων των δημογραφικών χαρακτηριστικών και της εθελοντικής συμμετοχής για το σύνολο των 110 ατόμων που συμμετέχουν στην παρούσα μελέτη με τη κλίμακα αλτρουισμού.

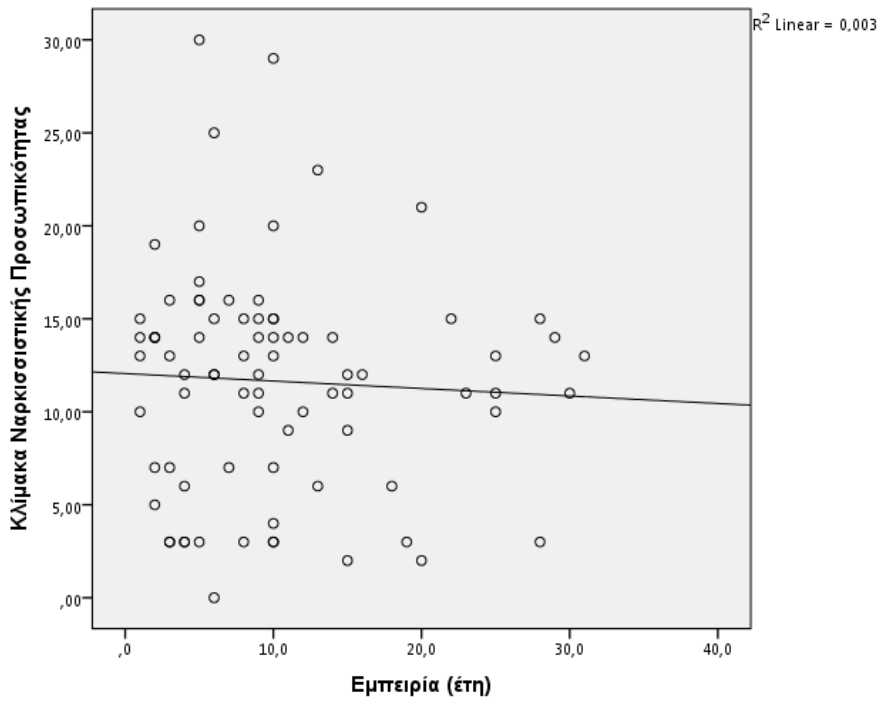
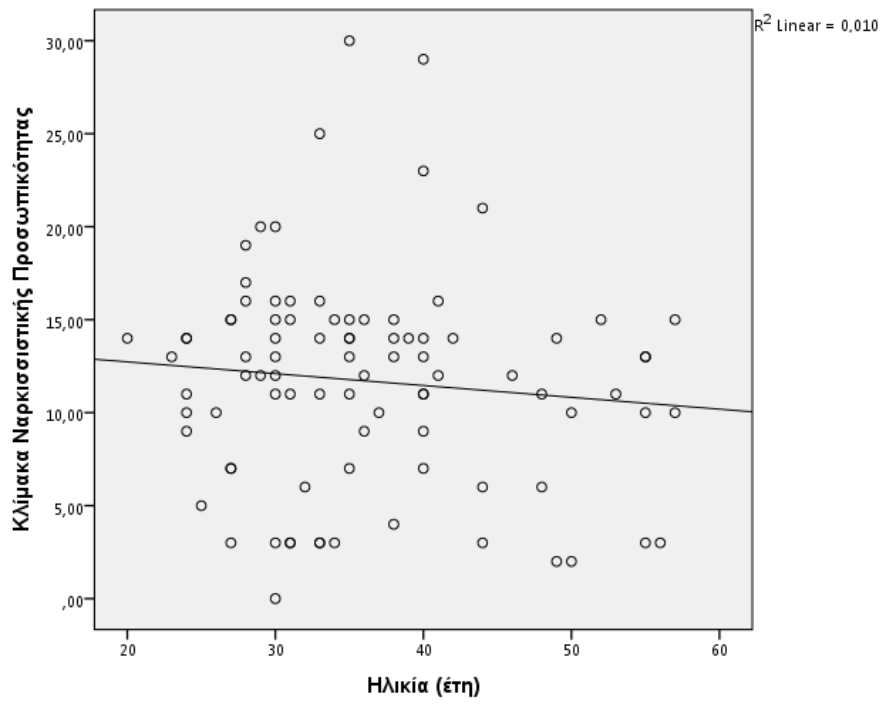

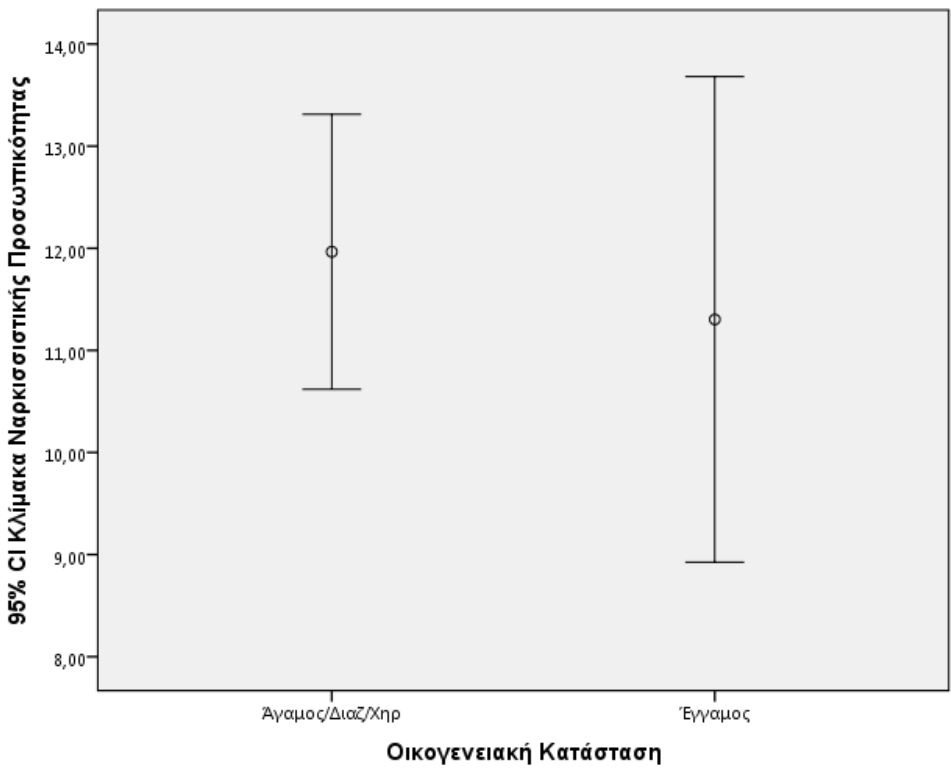
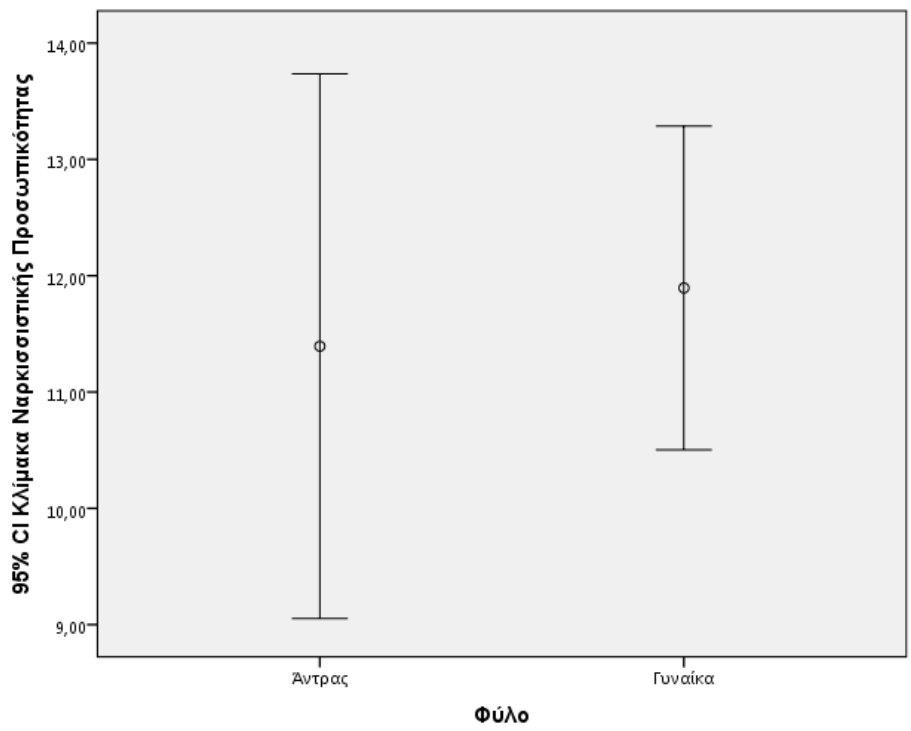

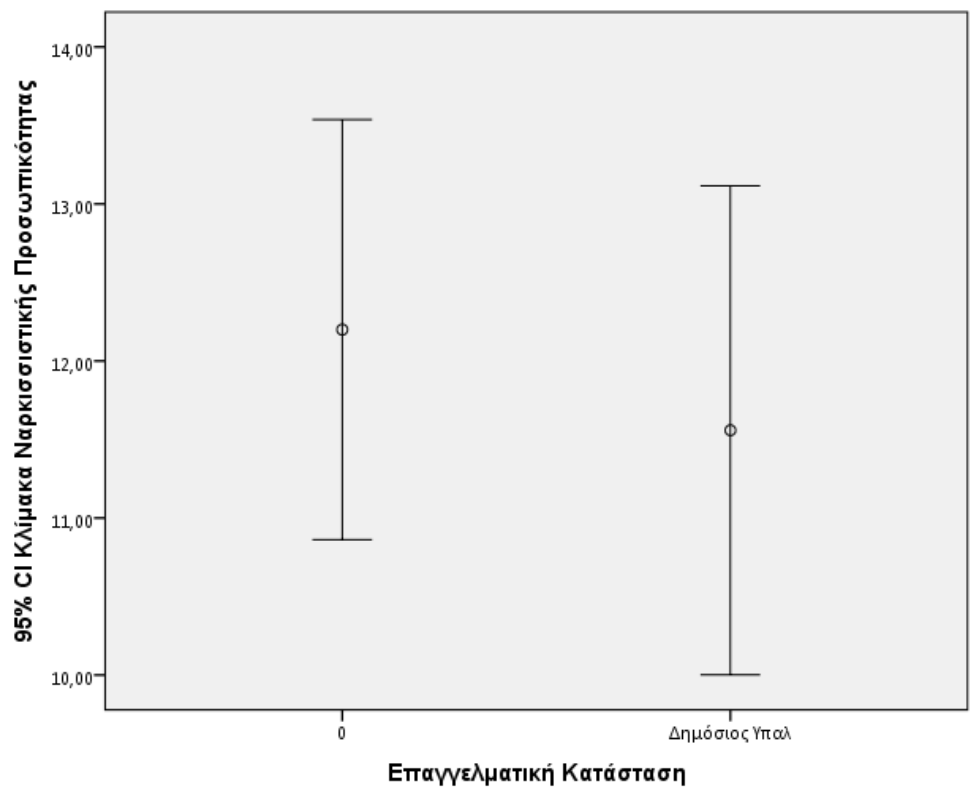
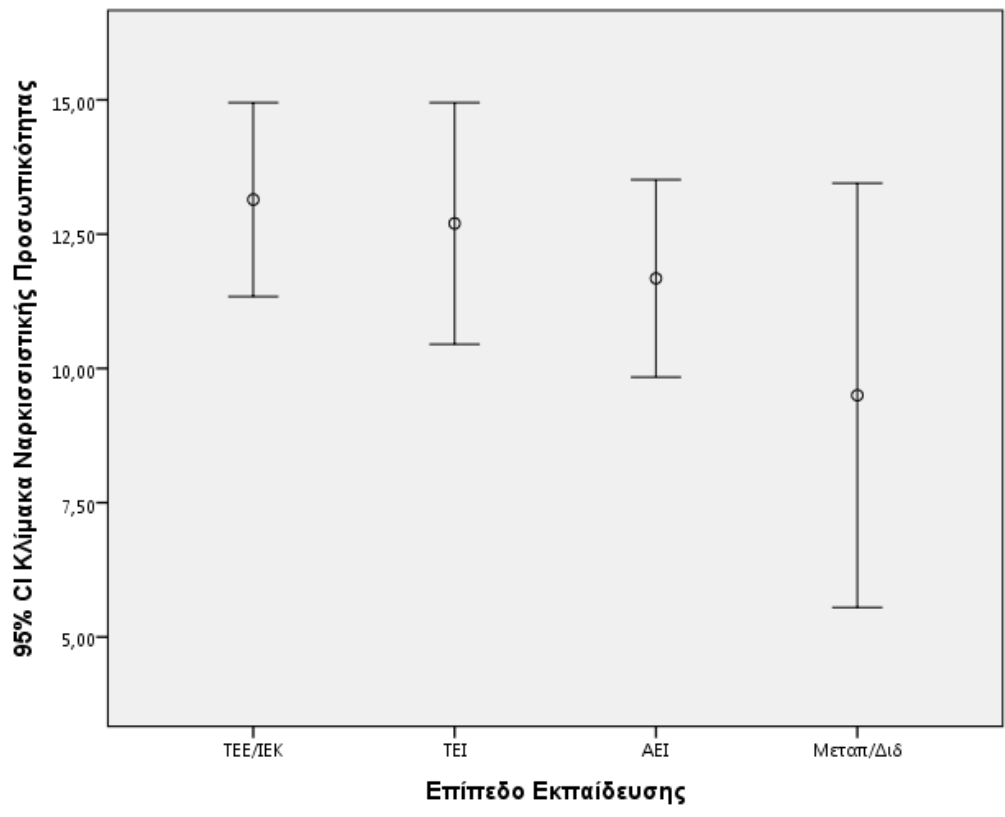

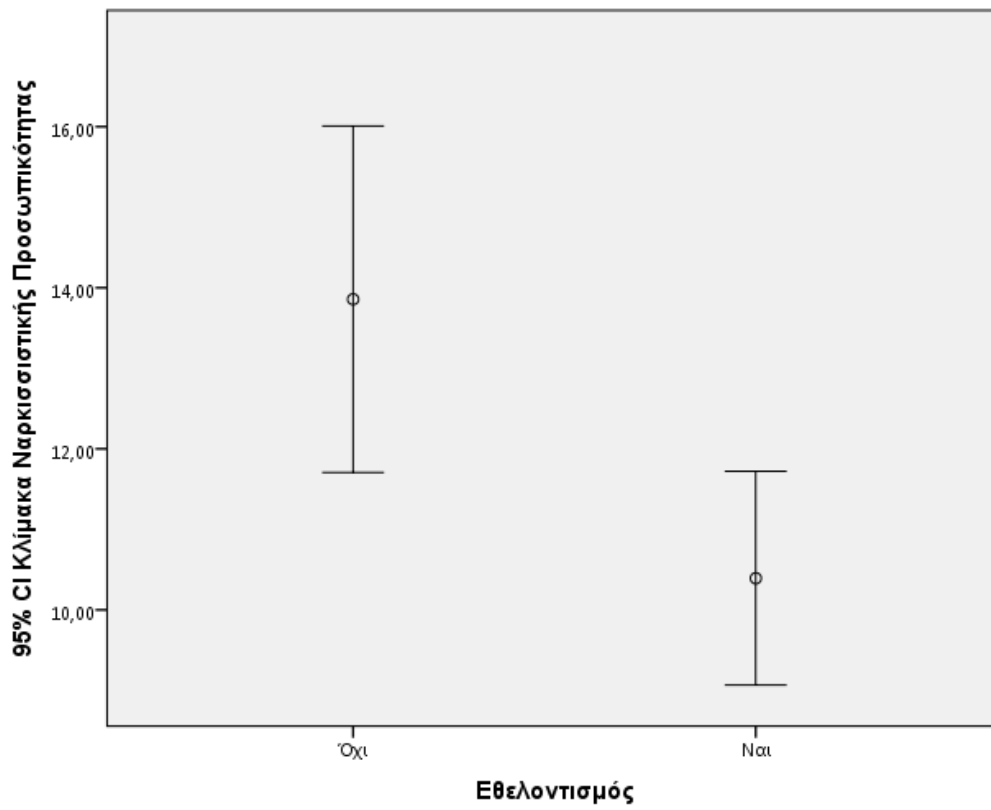

Σχήμα 8. Γραφήματα που απεικονίζουν τη μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας, ανά των δημογραφικών χαρακτηριστικών και της εθελοντικής προσπάθειας.

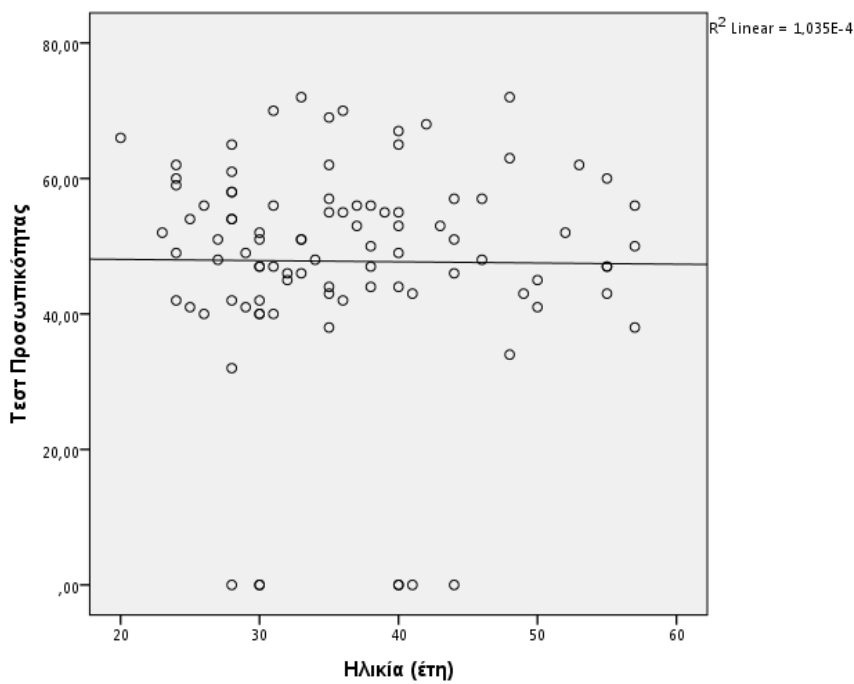

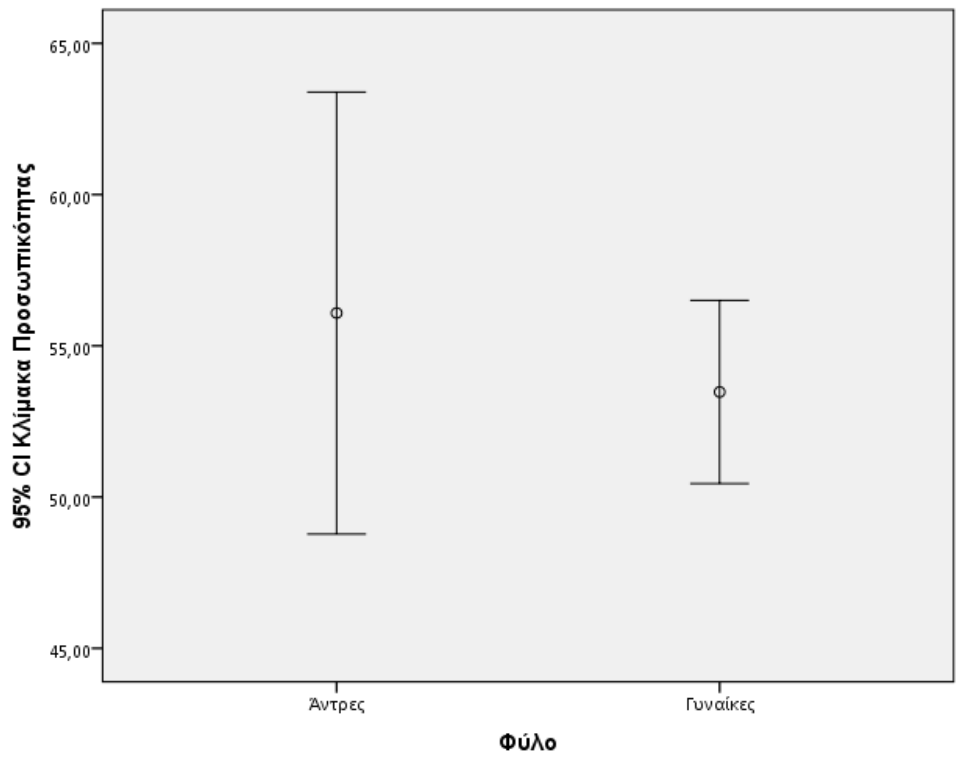
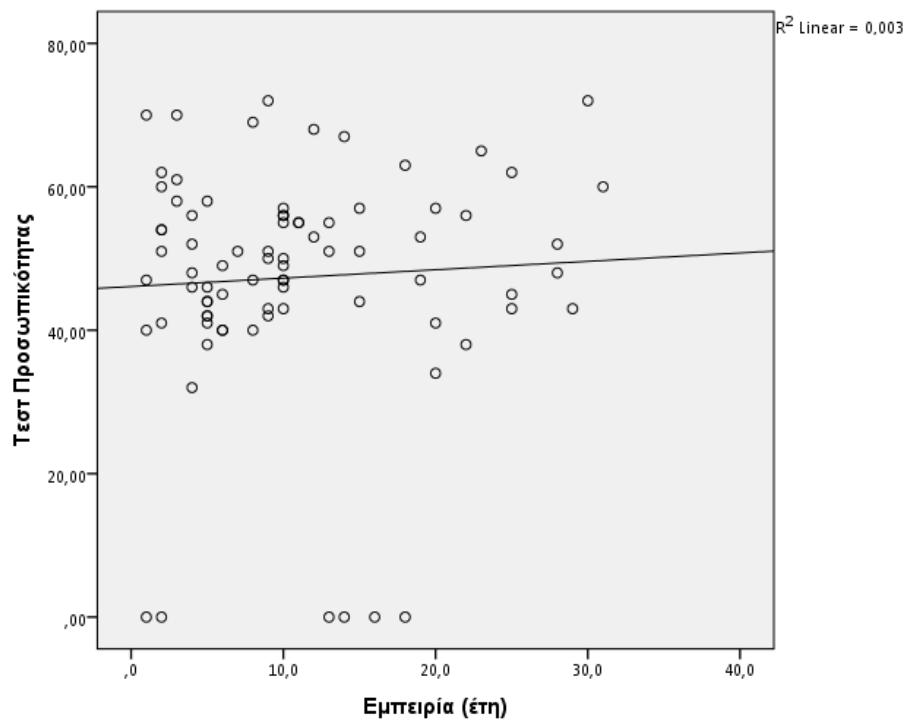

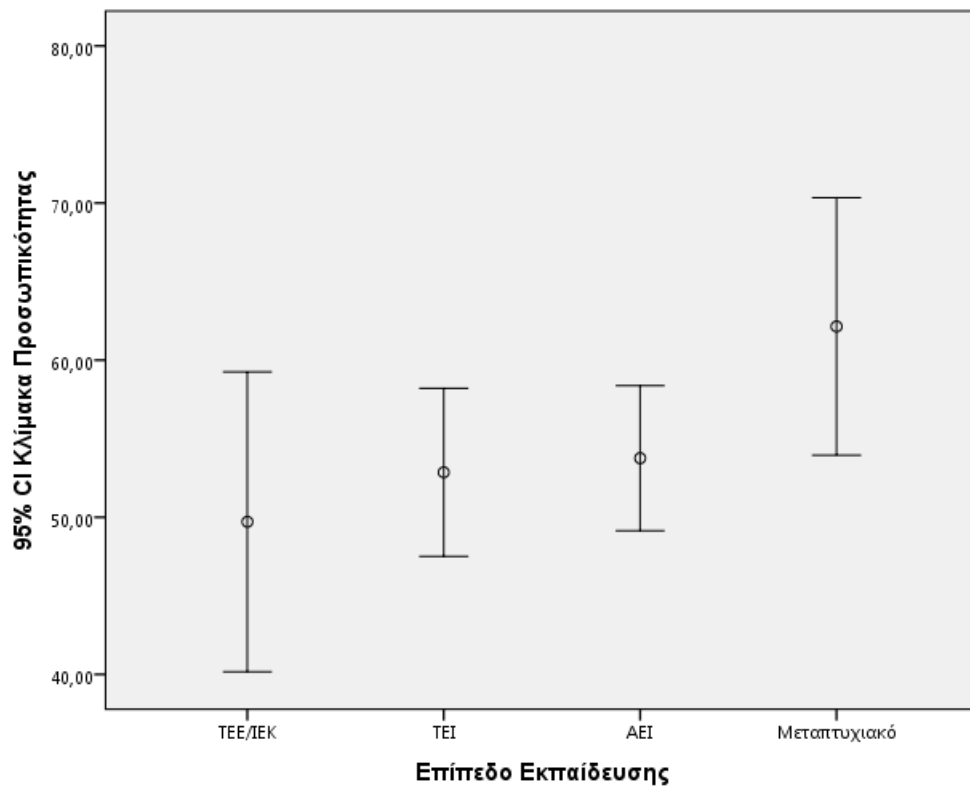
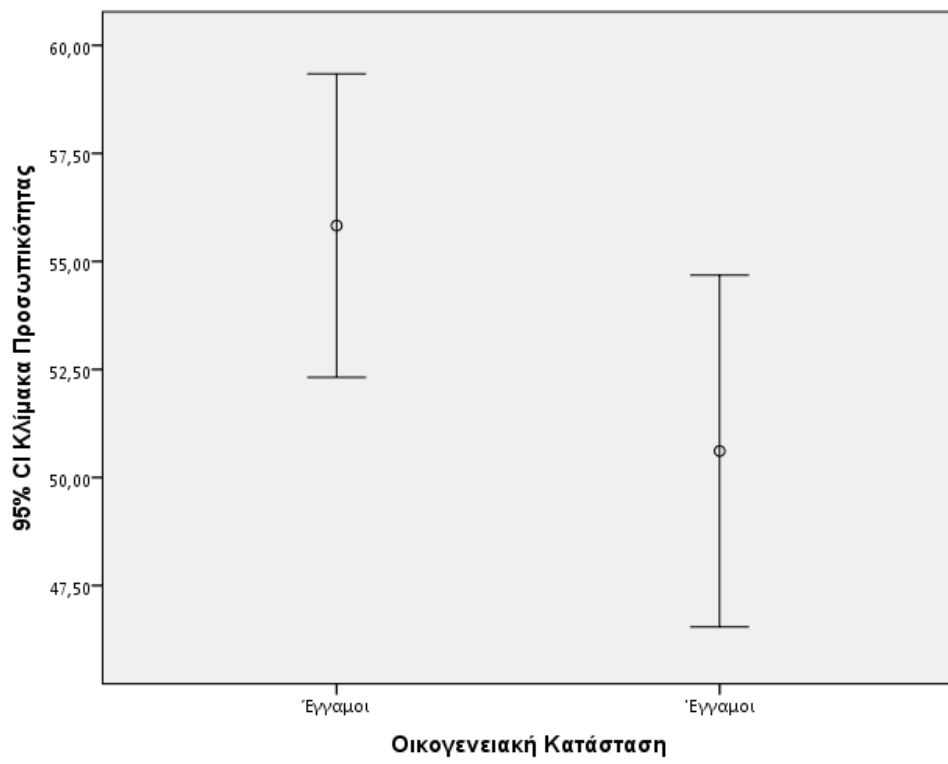

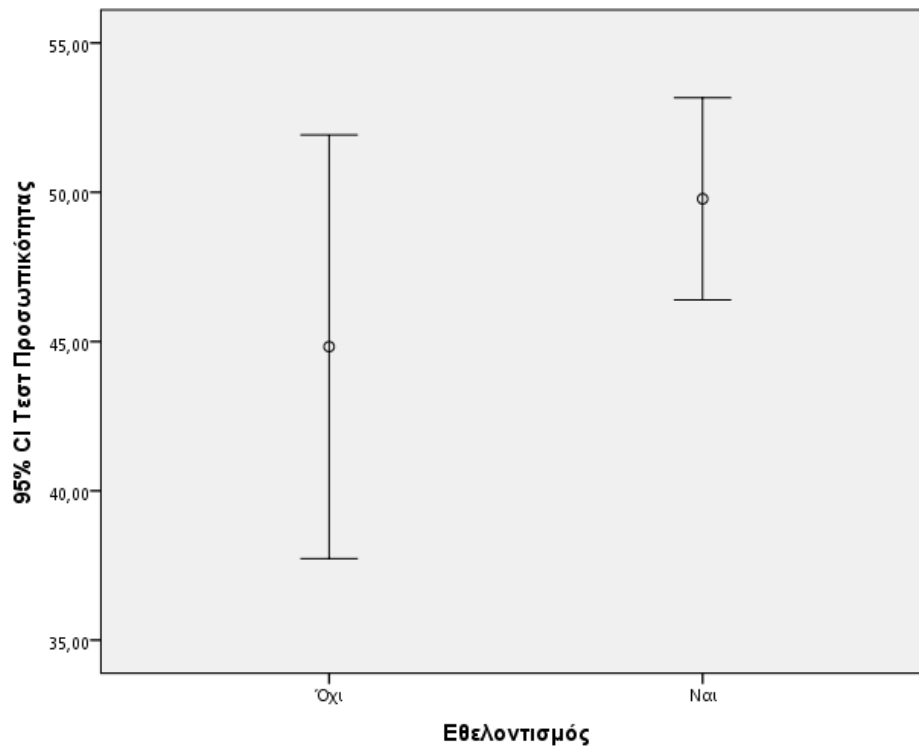
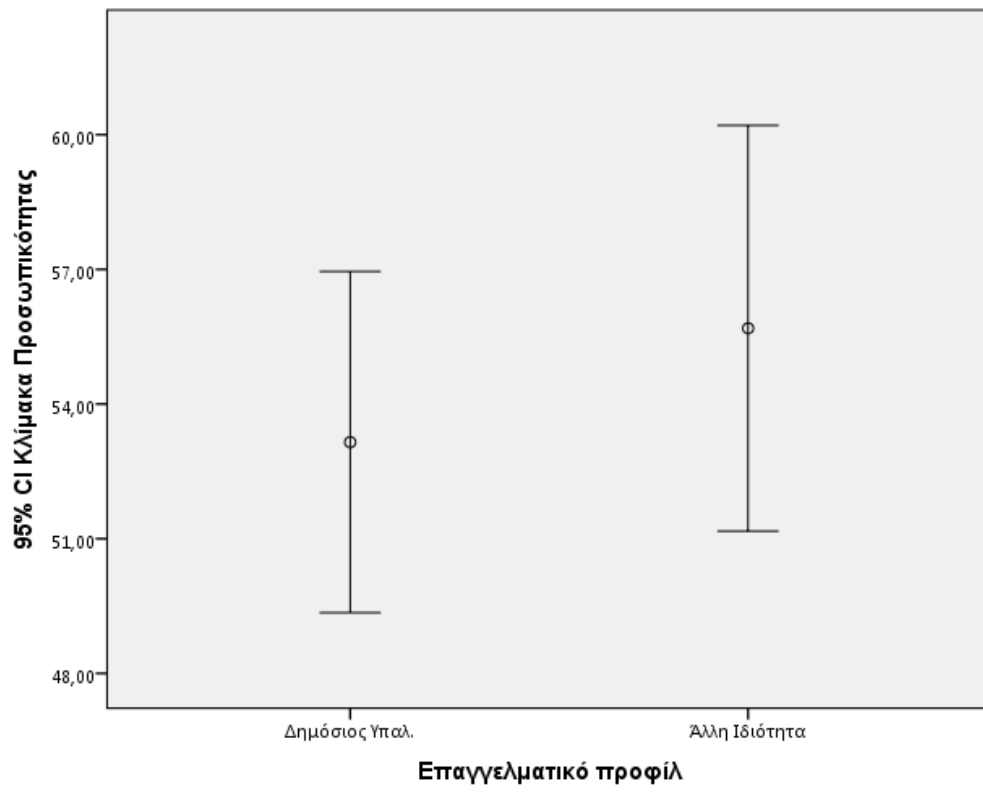

Σχήμα 9. Γραφήματα που απεικονίζουν τη μέση τιμή της κλίμακας προσωπικότητας, ανά των δημογραφικών χαρακτηριστικών και της εθελοντικής προσπάθειας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Η παρούσα μελέτη αφορά τα κίνητρα που ωθούν τους επαγγελματίες υγείας στον εθελοντισμό. Η μελέτη είναι ανώνυμη και δεν ζητούνται προσωπικά στοιχεία των συμμετεχόντων. Είναι σαφές ότι δεν πρόκειται να δημοσιοποιηθούν προσωπικά στοιχεία των συμμετεχόντων και επιπλέον κανείς δεν γνωρίζει τους συμμετέχοντες εκτός από τους ερευνητές.

Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας και για τον χρόνο σας!

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Παρακαλούμε πολύ, συμπληρώστε τα παρακάτω στοιχεία:

Ατομικά χαρακτηριστικά:

ΦΥΛΟ : Άντρας Γυναίκα

ΗΛΙΚΙΑ: .....

Οικογενειακή κατάσταση:

Σημειώστε ποιο από τα παρακάτω ισχύει:

Άγαμος/η .....

Έγγαμος/η .....

Διαζευγμένος/η .....

Χήρος/α .....

Αριθμός παιδιών (αν υπάρχουν): .....

Τα παιδιά είναι ανήλικα; .....

Έχετε εσείς την ευθύνη των παιδιών; .....

Εκπαιδευτικό προφίλ:

Σημειώστε ποιο από τα παρακάτω ισχύει με **ΝΑΙ** ή **ΟΧΙ**

Είμαι απόφοιτος ΤΕΕ/ΙΕΚ: .....

Είμαι απόφοιτος/η ΤΕΙ: .....

Είμαι απόφοιτος/η ΑΕΙ: .....

Διαθέτω Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης: .....

Διαθέτω Διδακτορικό Δίπλωμα: .....

Διαθέτω τίτλο ειδικότητας. Αν ναι, σημειώστε ποιον .....

Διαθέτω δεύτερο πτυχίο. Αν ναι, σημειώστε ποιο .....

Εθνικότητα Ελληνική: Άλλη. Σημειώστε χώρα .....

Επαγγελματικό προφίλ:

Σημειώστε ποια είναι η επαγγελματική σας κατάσταση:

Δημόσιος Υπάλληλος: .....

Συμβασιούχος Υπάλληλος: .....

Σημειώστε ποια είναι η θέση εργασίας που κατέχετε την παρούσα στιγμή:

.....

Σημειώστε πόσα είναι τα έτη προϋπηρεσία

σας:.....

Σημειώστε το Τμήμα, στο οποίο εργάζεστε τώρα:

.....

Συμμετείχατε ποτέ σε κάποια εθελοντική προσπάθεια; ΝΑΙ - ΟΧΙ

Αν ΝΑΙ προσδιορίστε .....

Παρακαλώ βάλτε σε κύκλο μόνο μία απάντηση

ΚΛΙΜΑΚΑ ΑΛΤΡΟΥΙΣΜΟΥ (ALTRUISM SUBSCALE)

1. Οι άνθρωποι πρέπει να πληρώνουν φόρους πρόθυμα, επειδή τα χρήματα πηγαίνουν σε καλούς σκοπούς				
Συμφωνώ Απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ Απόλυτα
1	2	3	4	5
2. Πιστεύετε στη γενναιόδωρη προσφορά σε οργανισμούς (φορείς) οι οποίοι έχουν ανάγκες				
Συμφωνώ Απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ Απόλυτα
1	2	3	4	5
3. Θα πρέπει όλοι να συνεισφέρουν γενναιόδωρα για να βοηθήσουν τους λιγότερο ευνοημένους				
Συμφωνώ Απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ Απόλυτα
1	2	3	4	5
4. Οι άνθρωποι οποίοι έχουν αρκετά για τους εαυτούς τους, έχουν καθήκον να προσφέρουν στους άπορους				
Συμφωνώ Απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ Απόλυτα
1	2	3	4	5
5. Δεν πιστεύω στην οποιαδήποτε προσφορά χωρίς αντάλλαγμα				
Συμφωνώ Απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ Απόλυτα
1	2	3	4	5
6. Οι περισσότεροι φιλανθρωπικοί οργανισμοί είναι ανέντιμοι				
Συμφωνώ Απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ Απόλυτα
1	2	3	4	5
7. Τα χρήματα που δαπανώνται για κοινωνική πρόνοια θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να μειωθούν οι φόροι				
Συμφωνώ Απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ Απόλυτα
1	2	3	4	5
8. Τα περισσότερα χρήματα που δίνονται στους άπορους είναι μια άσκοπη σπατάλη				
Συμφωνώ Απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ Απόλυτα
1	2	3	4	5

ΟΔΗΓΙΕΣ: Ο παρακάτω πίνακας, αποτελείται από 30 ζεύγη προτάσεων /ερωτημάτων *αναγκαστικής επιλογής*, όπου από κάθε ζεύγος δυνατών απαντήσεων σε κάθε ερώτηση το άτομο επιλέγει εκείνη τη φράση που περιγράφει καλύτερα τον εαυτό του. Σας παρακαλούμε, **κυκλώστε** μία πρόταση (α ή β) για το κάθε ένα από τα παρακάτω ζεύγη.

1. α. Έχω το ταλέντο να ασκώ επιρροή στους άλλους.	β. Δεν είμαι καλός στο να επηρεάζω τους άλλους.
2. α. Η μετριοφροσύνη είναι κάτι που δε με χαρακτηρίζει	β. Ουσιαστικά είμαι ένας μετριοφρων χαρακτήρας
3. α. Στις πράξεις μου είμαι σχεδόν πάντα τολμηρός	β. Συνήθως, είμαι αρκετά προσεκτικός
4. α. Όταν μου κάνουν φιλοφρονήσεις, αισθάνομαι μερικές φορές αμηχανία	β. Ξέρω ότι είμαι καλός διότι όλοι μου το λένε
5. α. Η ιδέα ότι θα μπορούσα να κυβερνήσω με τρομάζει πολύ	β. Αν ήμουν εγώ στα πράγματα, όλα θα ήταν πιο σωστά.
6. α. Συνήθως, μπορώ να πείσω τους άλλους ότι εγώ δεν φταίω	β. Γενικά, αποδέχομαι τις συνέπειες των πράξεων μου
7. α. Ξέρω να διεκδικώ	β. Μακάρι να ήμουν πιο διεκδικητικός
8. α. Είναι εύκολο για μένα να μεταχειρίζομαι του άλλους	β. Δε μου αρέσει να ανακαλύπτω ότι μεταχειρίζομαι τους άλλους
9. α. Δε μου αρέσει ιδιαίτερα να επιδεικνύω το σώμα μου	β. Μου αρέσει να επιδεικνύω το σώμα μου
10. α. Διαβάζω τους ανθρώπους σαν ανοικτό βιβλίο	β. Είναι δύσκολο να καταλάβεις τους άλλους
11. α. Μόνον όταν αισθάνομαι ικανός, αναλαμβάνω την ευθύνη να παίρνω αποφάσεις	β. Μου αρέσει να παίρνω την ευθύνη των αποφάσεων
12. α. Μου αρκούν απλά πράγματα στη ζωή, για να είμαι ικανοποιημένος	β. Θέλω να είμαι κάποιος στα μάτια των άλλων
13. α. Το σώμα μου δεν είναι κάτι το ιδιαίτερο	β. Μου αρέσει να κοιτάζω το σώμα μου
14. α. Προσπαθώ να μην επιδεικνύομαι	β. Μου αρέσει να επιδεικνύομαι, όταν μου δίνεται η ευκαιρία
15. α. Πάντα ξέρω τι κάνω	β. Μερικές φορές, δεν είμαι σίγουρος για αυτό που κάνω
16. α. Σπάνια μπορεί να πω κάτι αρκετά έξυπνο	β. Σε όλους αρέσουν οι ιστορίες που διηγούμαι
17. α. Τα περιμένω όλα από τους άλλους	β. Μου αρέσει να κάνω πράγματα για τους άλλους
18. α. Δε θα είμαι ικανοποιημένος, παρά μόνον όταν πάρω αυτό που μου αξίζει	β. Δέχομαι τις ικανοποιήσεις έτσι όπως έρχονται στη ζωή
19. α. Θέλω πολύ να έχω εξουσία	β. Δε με ενδιαφέρει ιδιαίτερα η « εξουσία για την εξουσία»
20. α. Δε δίνω σημασία στις νέες τάσεις και στη μόδα	β. Θα μου άρεσε να αρχίσω μια καινούργια μόδα
21. α. Μου αρέσει να βλέπω τον εαυτό μου στον καθρέπτη	β. Δε με ενδιαφέρει να ιδιαίτερα να κοιτάζομαι στον καθρέπτη
22. α. Ζω τη ζωή μου, όπως εγώ θέλω	β. Οι άνθρωποι δεν μπορούν πάντα να ζήσουν τη ζωή τους, όπως θέλουν
23. α. Το να ασκώ εξουσία δεν είναι σημαντικό για μένα	β. Οι άλλοι πάντα δείχνουν ότι αναγνωρίζουν την εξουσία μου
24. α. Θα προτιμούσα να ήμουν αρχηγός	β. Δε με ενδιαφέρει καθόλου είτε γίνω είτε δεν γίνω αρχηγός
25. α. Θα γίνω σίγουρα σπουδαίος άνθρωπος	β. Ελπίζω να πετύχω
26. α. Ορισμένες φορές, οι άλλοι πιστεύουν αυτά που λέω	β. Έχω τον τρόπο να κάνω τους άλλους να πιστεύουν σε οτιδήποτε λέω.
27. α. Είμαι γεννημένος αρχηγός	β. Η ηγετική ικανότητα είναι ένα προσόν που παίρνει πολύ καιρό για να αναπτυχθεί
28. α. Μακάρι κάποτε κάποιος να έγραφε τη βιογραφία μου	β. Δε μου αρέσει καθόλου να σκαλίζουν οι την προσωπική μου ζωή
29. α. Είμαι περισσότερο ικανός από άλλους ανθρώπους	β. Υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορώ να μάθω από τους

	άλλους
30. α. Είμαι ένας άνθρωπος, όπως οι άλλοι	β. Είμαι ένα σπάνιο άτομο.

ΚΛΙΜΑΚΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ EYSENCK (EYSENCK PERSONALITY QUESTIONNAIRE, EPQ)

ΟΔΗΓΙΕΣ

Απάντησε σε κάθε ερώτηση βάζοντας έναν κύκλο γύρω από το ΝΑΙ ή ΟΧΙ που υπάρχει, μετά την ερώτηση. Δεν υπάρχουν σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις, ούτε «πονηρές» ερωτήσεις. Εργάσου γρήγορα και μη πολυσκέφτεσαι να βρεις την ακριβή σημασία της κάθε ερώτησης.

ΜΗ ΞΕΧΑΣΕΤΕ ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΤΕ ΣΕ ΚΑΘΕ ΕΡΩΤΗΣΗ

1. Έχεις άλλα ενδιαφέροντα εκτός της εργασίας σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
2. Πριν κάνεις κάτι, σταματάς να το ξανασκεφτείς;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
3. Αλλάζει συχνά το κέφι σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
4. Θεωρείς τον εαυτό σου ομιλητικό άτομο;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
5. Θα σε στεναχωρούσε να έχεις χρέη;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
6. Νοιώθεις ποτέ κακόκεφος;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
7. Σου έτυχε ποτέ από πλεονεξία να πάρεις περισσότερα από όσα ανήκαν στο μερίδιό σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
8. Θα έλεγες ότι είσαι ζωντανό άτομο;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
9. Θα σε στεναχωρούσε πολύ να δεις ένα παιδάκι ή ένα ζώο να υποφέρει;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
10. Στεναχωριέσαι συχνά για πράγματα που δεν θα έπρεπε να έχεις κάνει ή πει;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
11. Κρατάς πάντα την υπόσχεσή σου άσχετα με το πόσο δύσκολο είναι να την εκτελέσεις;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
12. Θα σε ευχαριστούσε η πτώση από αλεξίπτωτο;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
13. Μπορείς εύκολα να αφήσεις τον εαυτό σου και να διασκεδάσεις σε ένα εύθυμο πάρτυ;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
14. Είσαι ευέξαπτος;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
15. Σου έτυχε ποτέ να ρίξεις το βάρος σε άλλον για δικά σου σφάλματα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
16. Σ' αρέσει να γνωρίζεις νέα πρόσωπα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
17. Πληγώνεσαι εύκολα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
18. Έχεις μόνο καλές και παραδεκτές συνήθειες;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
19. Έχεις την τάση να μένεις στο περιθώριο όταν βρίσκεσαι σε κοινωνικές εκδηλώσεις;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
20. Θα έπαιρνες φάρμακα που μπορεί να έχουν παράξενη ή επικίνδυνη ενέργεια;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
21. Αισθάνεσαι συχνά μπουχτισμένος;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
22. Έχεις ποτέ πάρει κάτι που ανήκει σε άλλον;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
23. Σου αρέσει να βγαίνεις συχνά έξω;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
24. Σου αρέσει να πληγώνεις τους άλλους;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
25. Ενοχλείσαι συχνά από αισθήματα ενοχής;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
26. Μιλάς καμιά φορά για πράγματα για τα οποία δεν έχεις ιδέα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
27. Έχεις εχθρούς που θέλουν το κακό σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ

28. Θεωρείς τον εαυτό σου νευρικό άτομο;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
29. Έχεις πολλούς φίλους;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
30. Σου αρέσουν τα χοντρά αστεία που καμιά φορά μπορεί να πληγώσουν τους άλλους;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
31. Είσαι στενάχωρος τύπος;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
32. Όταν ήσουν παιδί έκανες αμέσως και χωρίς γκρίνια αυτό που σου έλεγαν;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
33. Θα έλεγες ότι είσαι αμέριμνος άνθρωπος;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
34. Δίνεις μεγάλη σημασία στους καλούς τρόπους και στην καθαριότητα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
35. Ανησυχείς ότι μπορεί να σου συμβούν φοβερά πράγματα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
36. Έχεις καταστρέψει ή χαρίσει ποτέ κάτι που ανήκε σε άλλον;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
37. Παίρνεις πρωτοβουλία για να κάνεις καινούργιους φίλους;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
38. Μπορείς εύκολα να καταλάβεις πως αισθάνονται οι άνθρωποι όταν σου λένε τα βάσανα τους;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
39. Θα έλεγες ότι είσαι άτομο που το χαρακτηρίζει η υπερένταση;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
40. Μένεις τον περισσότερο χρόνο σιωπηλός, όταν βρίσκεσαι με τους άλλους ανθρώπους;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
41. Νομίζεις ότι ο θεσμός του γάμου είναι παλιάς μόδας και θα έπρεπε να εγκαταλειφθεί;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
42. Παινεύεσαι καμιά φορά;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
43. Μπορείς να δώσεις κάποια ζωή σε ένα ανιαρό πάρτυ;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
44. Σ' ενοχλούν οι άνθρωποι που οδηγούν προσεκτικά;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
45. Ανησυχείς για την υγείας σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
46. Έχεις ποτέ πει κάτι κακό ή άσχημο για κάποιο άλλον;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
47. Σου αρέσει να λες αστεία και ανέκδοτα στους φίλους σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
48. Νομίζεις ότι τα περισσότερα πράγματα έχουν την ίδια γεύση για σένα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
49. Σου αρέσει να ανακατεύεσαι με τους ανθρώπους;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
50. Σε στεναχωρεί όταν ξέρεις ότι υπάρχουν λάθη στη δουλειά σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
51. Υποφέρεις από αϋπνία;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
52. Πλένεσαι πάντα πριν φας;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
53. Έχεις πάντα σχεδόν μια έτοιμη απάντηση όταν σε ρωτούν κάτι;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
54. Έχεις συχνά αισθανθεί άτονος και κουρασμένος χωρίς να υπάρχει λόγος;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
55. Έχεις ποτέ κλέψει σε παιχνίδι;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
56. Σου αρέσουν οι καταστάσεις που πρέπει να ενεργείς γρήγορα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ

57. Είναι η μητέρα σου μια καλή γυναίκα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
58. Βρίσκεις ότι συχνά η ζωή είναι χωρίς ενδιαφέρον;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
59. Σου έτυχε ποτέ να εκμεταλλευτείς κάποιον;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
60. Αναλαμβάνεις ποτέ περισσότερες δραστηριότητες από όσες σου επιτρέπει ο χρόνος σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
61. Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που προσπαθούν να σε αποφύγουν;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
62. Ανησυχείς πολύ για την εμφάνισή σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
63. Ευχήθηκες ποτέ να ήσουν νεκρός;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
64. Θα απόφευγες να πληρώσεις τους φόρους, αν ήξερες ότι δεν θα έβρισκαν ποτέ;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
65. Μπορείς να ζωντανέψεις ένα πάρτι;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
66. Φροντίζεις να μην είσαι αγενής με τους ανθρώπους;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
67. Βρίσκεις ότι μένεις για πολύ ώρα στεναχωρημένος μετά από μια δυσάρεστη εμπειρία;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
68. Σου έτυχε ποτέ να επιμείνεις να γίνει το δικό σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
69. Υποφέρεις από τα νεύρα σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
70. Χαλάνε εύκολα οι φιλίες σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
71. Αισθάνεσαι συχνά μοναξιά;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
72. Κάνεις πάντα αυτό που διδάσκεις στους άλλους;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
73. Σ' ευχαριστεί καμιά φορά να πειράζεις τα ζώα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
74. Πληγώνεσαι εύκολα όταν οι άνθρωποι βρίσκουν λάθη σε εσένα ή στη δουλειά σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
75. Έχεις αργήσει ποτέ στη δουλειά σου ή σε ένα ραντεβού σου;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
76. Σου αρέσει να βρίσκεσαι σε περιβάλλον με ζωηρή κίνηση και ενθουσιασμό;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
77. Θα σου άρεσε να σε φοβούνται οι άλλοι άνθρωποι;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
78. Είσαι άλλοτε γεμάτος ενεργητικότητα και άλλοτε νωθρός;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
79. Αναβάλλεις καμιά φορά για αύριο αυτό που θα έπρεπε να κάνεις σήμερα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
80. Σε θεωρούν οι άλλοι άνθρωποι πολύ ζωντανό άτομο;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
81. Σου λένε οι άνθρωποι πολλά ψέματα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
82. Είσαι πολύ ευαίσθητος για ορισμένα πράγματα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
83. Είσαι πάντα πρόθυμος να το ομολογήσεις, όταν έχεις κάνει ένα λάθος;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
84. Θα αισθανόσουν μεγάλη λύπη για ένα ζώο που πιάστηκε σε παγίδα;	ΝΑΙ	ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

6^η ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ,
ΗΠΕΙΡΟΥ & ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΣΠΑΡΤΗΣ
« ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΑΙΚ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ »

Ημερομηνία :

11/07/2011

Αρ. Πρωτ. :

Φ/Γ/2/10518

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Υποδιεύθυνση Διοικητικού, Τμήμα Γραμματείας

Πληροφορίες : Ελ. Κωνσταντοπούλου, Τηλ. 2731093376, FAX : 2731029068 email : ekonsta@hospspa.gr

ΠΡΟΣ

**κ. Ζουμπρή Κων/νο, Οικονομολόγο
Λυκούργου 74 - Σπάρτη**

ΘΕΜΑ : Έγκριση χορήγησης στοιχείων .

ΣΧΕΤΙΚΑ :α) Η από 25-05-2011 αίτησή σας.

β) Η υπ' αρ. πρωτ.15168 /07-07-2011 έγκριση της 6^{ης} Υ.ΠΕ.

Σας γνωρίζουμε ότι σύμφωνα με το σχετικό (β) εγκρίθηκε το αίτημά σας για την συλλογή στοιχείων από το Νοσοκομείο μας, για την διεξαγωγή ερευνητικής μελέτης με τίτλο « Διερεύνηση των κινήτρων που ωθούν τους επαγγελματίες υγείας στον εθελοντισμό », με την υποχρέωση της τήρησης των διατάξεων περί προστασίας ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων και την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων των ερευνών στην Διοίκηση της 6^{ης} Υ.ΠΕ.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ :

- 1.Γραφείο Εκπαίδευσης
2. Δ/ντες Υπηρεσιών
3. Τμήμα Προσωπικού
4. Τμήμα Γραμματείας

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ.Υ

ΕΥΑΓΓ. ΤΡΟΥΓΚΑΚΟΣ

